

Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрлігі
Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы



**АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ
ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ
БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

Астана, 2024

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының Ғылыми-әдістемелік кеңесінің шешімімен баспаға ұсынылды (2024 жылғы 19 наурыздағы № 1 хаттама)

Ағылшын тілі сабағында білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту бойынша әдістемелік ұсынымдар. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы ҰБА, 2024. – 240 б.

Әдістемелік ұсынымдар ағылшын тілі сабағында білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға арналған. Келесі үлгілік тапсырмалар үлгілік оқу бағдарламасының оқу мақсаттарына сәйкес ұсынылған.

Ағылшын тілі сабағында білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту бойынша әдістемелік ұсынымдарда ағылшын тілі сабағында функционалдық сауаттылықты дамытудың заманауи тәсілдеріне шолу мен зерттеулердің талдауы берілген. Жұмыста функционалдық сауаттылықтың әрбір құрамдас бөлігі – математика, оқу, жаратылыстану, қаржы, жаһандық құзыреттіліктер және шығармашылық ойлау қарастырылады. Материалдар негізгі орта білім беру ұйымдарының басшылары, «Ағылшын тілі» пәнінің мұғалімдері, білім беру басқармалары мен бөлімдерінің әдіскерлері, оқу-әдістемелік орталықтар үшін пайдалы болуы мүмкін.

КІРІСПЕ

Қазіргі заманғы білім беру контекстіндегі шет тілдерін оқыту мәселесінің өзектілігі әлемдік қоғамдағы жылдам өзгерістермен байланысты, мұнда ағылшын тілін меңгеру жеке және кәсіби дамуының ажырамас бөлігіне айналады. Алайда, қоғамдық және іскер адамдар ретінде сәтті болу үшін, оқушылар тек лингвистикалық дағдыларды ғана емес, сонымен қатар функционалдық сауаттылықты – тілдік құралдарды коммуникативтік міндеттерді шешу үшін тиімді пайдалану қабілетін дамытуы қажет.

Білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудың негізгі аспектілерінің бірі ағылшын тілі сабақтарын тиімді өткізу болып табылады. Тілді оқытудағы тәсілдер мен әдістердің алуан түрлілігін ескере отырып, сабақтарды функционалдық бағдарлауды қалай жасауға болады деген сұрақ осы жұмыстың тақырыбына айналады. Бұл оқу құралы функционалдық сауаттылықты дамытудың принциптері мен әдістерін ағылшын тілін оқыту үдерісіне енгізуге ұмтылатын мұғалімдерге арналған.

Бұл әдістемелік ұсынымдардың мақсаты – функционалдық сауаттылықты қалыптастыру және дамыту саласындағы инновациялық педагогикалық тәжірибені жинақтау және тарату. Ұсынымдар ағылшын тілі мұғалімдерінің шығармашылық бастамасын ынталандыруға және кәсіби дамуын қолдауға бағытталған, білім беру стандарттарын жүзеге асыратын білім беру ұйымдарында.

Әдістемелік ұсыным келесі міндеттерді жүзеге асыруға бағытталған:

1. Мұғалімдерге әдістемелік қолдау көрсету
2. Кәсіби өсуін ынталандыру
3. Зерттеу қызметі
4. Оқыту процесін жаңарту
5. Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартымен келісу.

Заманауи білім беру талаптарына сәйкес, оқыту процесіне коммуникативтік дағдыларды және тілдік әрекеттестікке қабілеттілікті дамытатын әдістерді интеграциялау маңызды болып отыр. Бұл тек дұрыс сөйлемдер құру және грамматикалық құрылымдарды дұрыс қолдану ғана емес, сонымен қатар оларды контексте қолдана алу қабілетін, әртүрлі жағдайларға бейімделе алу және сөйлесушіні тыңдап, түсіну қабілетін қамтиды.

Ағылшын тілі сабақтарында функционалдық сауаттылықты оқыту, сондай-ақ оқушылардың критикалық ойлау және аналитикалық қабілеттерін қалыптастыруға бағытталған. Ақпаратты талдау, негізгі ойларды бөліп көрсету және дәлелді қорытындыларды тұжырымдау қабілеті қазіргі қоғамда маңызды дағдыларға айналады, мұнда ақпарат ағынында бағдарлай білу маңызды.

Нұсқаулық шетел тілдерін және функционалдық сауаттылықты оқыту саласындағы қазіргі тәсілдерге, сондай-ақ педагогикалық қауымдастық жинақтаған озық тәжірибелерге негізделген. Әдістемелік ұсыным материалдарында жаһандық құзыреттіліктерді, коммуникативті дағдыларды, сыни тұрғыдан ойлауды, түрлі жанрдағы мәтіндерді талдап, түсіндіре білуді,

сондай-ақ жаңа ақпараттық ортаға бейімделу қабілетін дамытуға бағытталған әдістемелік ұсыныстар мен практикалық тапсырмалар қамтылған.

Осы контексте, ағылшын тілі мұғалімдеріне арналған әдістемелік ұсыныстарды әзірлеу оқыту процесінің негізгі элементі болып табылады. Бұл ұсынымдар мұғалімдерге білім алушылардың функционалдық сауаттылығын белсендіру және Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартымен мақсаттарын жүзеге асыруға бағытталған әртүрлі әдістер мен тәсілдерді пайдалануға көмектеседі, олардың жас ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, ағылшын тілінде қарым-қатынас дағдыларын дамыту үшін оптимальді жағдайларды қамтамасыз етеді. Коммуникативтік қабілеттерді дамыту, шынайы қарым-қатынас жағдайларын жасау және заманауи білім беру технологияларын пайдалану – бұл белгіленген мақсаттарға тиімді жету үшін қажет.

1 БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: ЗЕРТТЕУЛЕРДІ ТАЛДАУ

«Функционалдық сауаттылық» ұғымын белгілі бір мазмұнмен толтыру тарихи дәуірлердің өзгеру үдерісінде «сауаттылық» ұғымын түсіндірудің өзгеруінен басталғаны анықталды. Қоғам дамуының индустрияға дейінгі дәуірінде сауаттылық (ағылш. literacy) ауызша сөйлеу, оқу дағдыларын игерумен, қарапайым есептеу операцияларымен, ал, грек тілінен аударғанда – оқу және жазумен байланысты болды. Сонымен қатар, сауаттылық адамның күнделікті өмірі мен қызметі үшін міндетті емес, керісінше адамның әлеуметтік мәртебесін және ішінара оның кәсібін (кәсіби деңгейін) анықтауға мүмкіндік берді.

Индустриалды дәуірде жеке тұлғаның сауаттылығына ғана емес, сонымен бірге жалпы қоғамның сауаттылық проблемасына қойылатын талаптар нақтыланып, сауаттылық әлеуметтік даму көрсеткіштерінің біріне айналды. Сауаттылық адамның қоғамдағы өмір мен қызметке әлеуметтік-еңбек бейімделуінің өлшемі бола бастады және әлеуметтік рөлдер мен кәсіби функциялардың бөлінуіне әсер етті.

Кез-келген білім деңгейінің негізі, ең алдымен, сауаттылық болып табылады. Сауаттылықты кең мағынада әдеби бір тілдің грамматикалық нормаларына сәйкес оқу, жазу дағдыларын меңгеру дәрежесі деп түсінуге болады.

1958 жылы ЮНЕСКО санақ жүргізу кезінде мәтіндерді түсініп оқитын және күнделікті өмірінің қысқаша мәлімет жаза алатын тұрғындар ғана сауатты деп саналды (ЮНЕСКО Бас конференциясының 10-шы сессиясы).

Адамның білім деңгейіне қойылатын талаптардың өзгеруі «сауаттылық» ұғымының мазмұнының өзгеруінен көрінеді.

«Сауатты» - әдетте кез келген тілде оқи алатын және жаза алатын адам. Дәлірек айтқанда, бұл сөз «жартылай сауатты», тек оқи алатын адамдардан айырмашылығы, оқи алатын және сонымен қатар жаза алатын адамдарға ғана қолданылады.

Тарихи зерттеулерде «сауаттылық» ұғымы «сауатсыздық» ұғымымен диалектикалық бірлікте қарастырылады. Қазіргі кезде «сауаттылық» ұғымын анықтаудағы үлкен бетбұрыс, сауаттылықты адамның қоғам өмірінің әртүрлі салаларына, оның ішінде адамның конституциялық және басқа да құқықтары мен кепілдіктерін неғұрлым толық іске асыруды қоса алғанда, құзыреттілік қабілетінің негізгі элементі ретінде қарастырумен байланысты деп айтуға болады.

«Сауаттылық» терминін «білім және іс-әрекет» мәселесінің мағыналық контекстінен тыс қолдану мүмкін емес. Осыған сүйене отырып, білім беру теориясында сауаттылық:

1) тар мағынада - адамның әртүрлі еңбек сапасымен және оған қажетті кәсіби білім мен дағдылардың әртүрлі жиынтығымен жұмыс орнын алу қабілеті ретінде;

2) кең, атап айтқанда әлеуметтік-философиялық мағынада - табиғи немесе жасанды тілдердің белгілік жүйесін белсенді меңгеруде, сондай-ақ осы жүйені айналадағы шындықты тану және практикалық іс-әрекет барысында туындайтын проблемаларды шешу мақсатында пайдалану қабілетінде көрініс тапқан жүйелендірілген оқу іс-әрекетінің нәтижесі ретінде анықталады.

Бұл анықтаманы іргелі деп санауға болады, өйткені ол сауаттылықтың барлық түрлерінің, соның ішінде бірқатар функционалдық белгілерін қамтиды. Іс-әрекет түрлері негізінде сауаттылықтың келесі түрлерін бөліп көрсетуге болады:

- технологиялық, кәсіби қызмет саласындағы мәселелерді тиімді шешу қабілеті;
- экономикалық, оның ішінде экономикалық іс-әрекеттің теориялық негіздерін білу;
- азаматтық, өз құқықтары мен міндеттерін білу және түсіну;
- саяси, биліктің әлеуметтік табиғатын түсінуді, ортақ істерді жүргізуді және қоғамдық мүдделерді қорғауды талап ететін дағдылар;
- әлеуметтік-коммуникативтік, вербалды және вербалды емес қарымқатынаста басқаларды түсіну қабілеті;
- жалпы мәдени, жаратылыстану, қоғамдық, гуманитарлық ғылымдар салаларынан білім аумақтарының жинағы;
- мінез-құлық: білімділік, түсіну және адамгершілік нормаларын, этикет ережелерін сақтау;
- әдіснамалық.

Адамның сауаттылығы мен біліміне қойылатын жоғары талаптар бірқатар әлеуметтік-экономикалық және ғылыми-техникалық факторлармен байланысты (С.А. Тангян [5], В.А. Ермоленко [6], және т. б.).

Атап айтқанда, жұмыспен қамту құрылымында және еңбек нарығының маманға қойылатын талаптарында (құзыреттілік тұрғы, білікті еңбек, қызметкердің ұтқырлығы және т.б.); күнделікті өмірде техникалық құралдар мен тұрмыстық аспаптардың, жаңа технологиялардың алуан түрлілігін пайдалану; Ақпараттық технологиялар мен компьютерлік техниканы меңгеру қажеттілігіне ғана емес, сонымен қатар осы арқылы көптеген өмірлік және кәсіби мәселелерді шешуге (іскерлік қағаздарды электрондық және баспа түрінде ресімдеу, инфокиоскілер мен банкоматтарды, электрондық ақшаны пайдалану, желілік қарым-қатынас, ұялы байланыс, интернет-сервис және т.б.) алып келетін қоғам өміріндегі және жеке тұлғадағы ақпараттың рөлін күшейту.

ЮНЕСКО-ның берген анықтамасы бойынша бұл термин оқу және жазу дағдыларын едәуір жоғалтқан және күнделікті өмірге қатысы бар қысқа және күрделі емес мәтінді қабылдай алмайтын кез-келген адамға қолданылады.

Білім философиясының контекстінде В.В. Мацкевич, С.А. Крупник [7], функционалдық сауаттылықты «адамның сыртқы ортамен қарым-қатынас жасау және оған тез бейімделу және жұмыс істеу қабілеті» деп анықтайды. Қарапайым сауаттылықтан айырмашылығы, функционалдық сауаттылық, белгілі бір мәдени ортада жеке адамның өмірін жүзеге асыру үшін ең аз қажет деп саналатын

әлеуметтік қатынастар жүйесінде адамның қалыпты жұмыс істеуін қамтамасыз ететін білімнің, дағдылардың атомдық деңгейі. Жеке тұлғаның тұрақты қасиеті ретінде сауаттылықтан айырмашылығы, функционалдық сауаттылық – сол адамның жағдаятты сипаттамасы. Шартты түрде функционалдық сауаттылық деңгейі, В.В. Мацкевич және С.А. Крупник атап көрсеткендей, «қазіргі заманғы еуропалық (азамат) білуі және істей алуы керек ...» деген тұжырымдармен белгіленеді және әр ел үшін мәдени және аймақтық қалыптасудың ерекшелігін ескере отырып анықталады.

В.И. Добренев, В.Я. Нечаев өз зерттеулерінде функционалдық сауаттылық ұғымын «адамның белгілі бір мәтіндер түрінде тәртіптік білімі қалыптасқан және оларды түсінбей-ақ осы салаларға кіруі өте шектеулі немесе тіпті қауіпті электротехниканы пайдалану салалары, жол қозғалысы ережелері, гигиена және алғашқы медициналық көмек ережелері» деп анықтайды [8].

М.А. Холодная функционалдық сауаттылық – бұл оқу, жазу, санау және құжаттаманы жүргізу, яғни тілдік білімді тұрмыстық, әлеуметтік және кәсіби жағдайларға қатысты сөйлеу әрекетінің әртүрлі түрлерінде қолдану деп анықтама берген.

М.А. Холодная атап өткендей, функционалдық сауаттылықтың айрықша белгілері: 1) тұрмыстық мәселелерді шешуге бағытталу; 2) жеке тұлғаның жағдаятты сипаттамасы болып табылады, өйткені ол өзін нақты әлеуметтік жағдайларда анықтайды; 3) стандартты, стереотиптік мәселелерді шешумен байланысты; 4) бұл әрдайым оқу және жазу дағдыларының кейбір қарапайым (негізгі) деңгейі; 5) ең алдымен ересектерді бағалау ретінде қолданылады; 6) негізінен сауатсыздықты жедел жою тәсілдерін іздеу мәселесі тұрғысынан мағынасы бар [9].

Енді зерттеу мәселесіне сәйкес, функционалдық сауаттылық ұғымына жан-жақты тоқталып өтейік.

1978 ж. – «Функционалдық сауатты деп сауаттылық өз тобының тиімді жұмыс істеуі үшін қажет болатын барлық іс-шараларға қатыса алатын, сонымен қатар оқуды, жазуды және санауды өзінің дамуы үшін және қоғамның (әлеуметтік ортаның) одан әрі дамуы үшін пайдалануды жалғастыруға мүмкіндік беретін барлық іс-шараларға қатыса алатын адам ғана функционалдық сауатты деп саналады».

2002-2012 жж. «БҰҰ сауаттылығының он жылдығы» - Функционалдық сауаттылық қарапайым сауаттылыққа ғана айналуға: енді ол «...қоғамдастық мүшелері, ата-аналар, азаматтар және қызметкерлер ретінде толыққанды және тиімді жұмыс істейді».

Халықаралық симпозиумдардың, ЮНЕСКО сессияларының материалдарын, ғалымдардың еңбектерін (П.Р. Атутов [10], Б.С. Гершунский [11], В.А. Ермоленко, А.М. Новиков [12], С.А.Тангян [5], және т.б.) талдау функционалдық сауаттылық тұжырымдамасының «өзегінің» дамуының негізгі кезеңдерін анықтауға, ұсынуға және оның функцияларын жүзеге асыруға мүмкіндік берді. Бұл үдерісте келесі негіздер пайдаланылды: функционалдық және дәстүрлі сауаттылықтың арақатынасы, оның құрылымы мен негізгі

функцияларының өзгеруі, функционалдық білімнің басым сипаты. Нәтижесінде төрт кезең анықталды:

1-ші кезең (1960-шы жылдардың соңы – 1970-ші жылдардың басы)-функционалдық сауаттылық дәстүрлі сауаттылыққа қосымша ретінде қарастырылады, осының салдары функционалдық білімді, негізінен экономикалық сипатты ескере отырып құрылатын сауаттылыққа оқытудың функционалдық әдісі болып табылады; функционалдық сауаттылықтың тұжырымдамасы мен стратегиясы сауатты оқу мен жазуды меңгеру процестерінің байланысын, еңбек өнімділігін арттыруды, сондай-ақ жұмыскер мен оның отбасының өмір сүру жағдайларын жақсартуды қамтамасыз ету;

2-кезең (1970-жылдардың ортасы – 1980-жылдардың басы) - дамыған елдердің проблемалары ретінде функционалдық сауаттылықты сезіну; оны дәстүрлі сауаттылықтан оқшаулау; қоғамдық өмірдің барлық жақтарын (экономикалық, саяси, азаматтық, қоғамдық, мәдени) ескере отырып, функционалдық білімнің құрамы мен мазмұнын кеңейту; ЮНЕСКО-ның «функционалдық сауатсыз адам» ұғымын енгізуі («сауаттылық оның тобы мен қоғамдастығының тиімді жұмыс істеуі үшін қажет және оған оқу, жазу және санауды өз дамуы үшін және қоғамның дамуы үшін пайдалануды жалғастыруға мүмкіндік беретін барлық іс-шараларға қатыса алмайтын адам ретінде»); қоғамдық өзгерістер жағдайында функционалдық сауаттылықтың өзгергіштігі туралы идеяның пайда болуы;

3-кезең (1980-жылдардың ортасы – 1990-жылдардың соңы) - функционалдық сауаттылықтың жазбаша сөзді меңгерудің, жалпы білім берудің, еңбек саласындағы өзгерістердің өсіп келе жатқан деңгейімен байланысын орнату; оның құрамына дәстүрлі сауаттылықты енгізу; функционалдық сауаттылықтың екі деңгейлі құрылымын (жаһандық және жергілікті құрамдас бөліктер), оның «өмір бойғы» білім берудің, сауатты жеке тұлғаның қалыптасуының негізі ретіндегі рөлін ұғыну;

4-кезең (XXI ғасырдың басы) - постиндустриалды қоғамға көшу кезінде функционалдық сауаттылықтың құрамы мен мазмұнындағы өзгерістерді белгілеу; +адам өмірінің қауіпсіздігінің кепілі, функционалдық сауаттылық туралы түсінік, оның өзгермелі әлемде оның табысты өмір сүру құралы; функционалдық сауаттылықты дамыту құралы ретінде функционалдық оқудың рөліне баса назар аудару.

Американдық зерттеуші Е.Д. Херш «функционалдық сауаттылық» ұғымына «мәдени сауаттылық» деген ұғымды енгізді. Зерттеудің нәтижесінде ол өзін мәдени сауаттымын деп санайтын әрбір американдық білуі тиіс 4500 пәндердің атауларын, аттарды, оқиғаларды іріктеп алды. Сауалнамалар нәтижелері 1988 жылы жарияланды [13].

Функционалдық сауаттылықтың төмен деңгейін елдегі әлеуметтік дағдарыстың қалыптасу тәуекелі ретінде бағалаған жөн. Сауаттылықты қалыптастыру тәсілдері, оның теория мен практикадағы тереңдігі мен мәні бірнеше ондаған жылдар бойы шетелдік ғалымдар Street B.V. [14], Hamilton M. [15], Burgess A., зерттеу тақырыбы болды. ЮНЕСКО-ның «Образование для

всех» халықаралық бағдарламасы функционалдық сауаттылықтың жаһандық маңызын айқындады.

Denny Kevin, O'Sullivan, Vincent ғалымдардың зерттеулерінде кәсіби қызметтің сәттілігінің алғышарты ретінде қарастырылатын мамандардың функционалдық сауаттылық деңгейі мен олардың жалақы деңгейінің арақатынасы талданған зерттеулер жүргізіп, функционалдық сауаттылық мәселесі әлеуметтік-экономикалық аспектіні зерттеді [16].

К. Dolenc зерттеуінде онлайн функционалдық сауаттылықты анықтау кезінде, офлайн және онлайн режимінде оқуда мектептің электрондық материалын пайдалануда оқуды түсінуде айырмашылықтар бар екенін көрсетеді [17]. Автор жеке және бейімделген интеллектуалдық оқыту жүйелерін (ITS) қолданды және нәтижелерді бағалау арқылы ITS-тің мұндай формасы үшін оңтайландыру үшін жеткілікті орын бар екенін көрсетті, бұл мұндай жүйелерде үнемі жақсарту және жаңарту әдісі болып табылатынын анықтады. Дегенмен, жекелеген пәндерді оқыту кезінде функционалдық сауаттылықты қалыптастыру мәселесі бойынша нәтижелері мектептегі білім берудің мазмұнына әлі жаппай енгізілмеген бары-жоғы бірнеше ғана еңбектер бар.

Елімізде Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 25 маусымдағы №832 қаулысымен «Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған Ұлттық іс-қимыл жоспары» қабылданды (бұдан әрі – Ұлттық жоспар). Аталмыш жоспарда функционалдық сауаттылық ұғымын білім берудің көп қырлы адам қызметімен байланысын біріктіретін жеке тұлғаны әлеуметтік бағдарлау әдісі ретінде келтірілген. Ұлттық іс-жоспарда білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытудың тетіктері: 1) оқытудың әдістемесі мен мазмұнын түпкілікті жаңарту; 2) оқытудың нәтижелерін бағалау жүйесін жаңарту; 3) балаларды оқыту мен тәрбиелеуде ата-аналардың белсенді қатысуы; 4) қосымша білім беруді дамыту болып нақты көрсетілді. Сонымен қатар, Ұлттық жоспарды іске асырудан күтілетін нәтижелер белгіленіп, оған қажетті қаржы ресурстары айқындалып, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі іс-шаралар жоспары жасалды. Сонымен, функционалдық сауаттылықты зерттеген ғалымдардың еңбектерін зерделей келе, олардың ұсынған тұжырымдамаларына талдау жасалды:

Кесте 1 – Функционалдық сауаттылық ұғымын зерттеген ғалымдардың тұжырымдамалары

Автор	Анықтамасы
А.А. Леонтьев	Функционалдық сауаттылық – адамның мәтіннен ақпарат алу үшін, яғни оны түсіну, жинақтау, трансформациялау және т.б. (оқу) және осындай ақпаратты нақты қарым-қатынаста (жазбаша) беру үшін оқу мен жазу дағдылары мен біліктерін еркін пайдалану қабілеті.
С.Г. Вершловский, М.Ж. Матюшкина	Білім берудің (ең алдымен жалпы) көп қырлы адамның іс-ірекетімен байланысын біріктіретін жеке тұлғаны әлеуметтік бағдарлау әдісі
С.А. Тангян	Қоғамның даму шамасына қарай өз қоғамы мен өз елінің экономикалық, саяси, азаматтық, қоғамдық және мәдени өміріне толыққанды әрі тиімді қатысу үшін, олардың прогресіне

	жәрдемдесу үшін және өз дамуы үшін қажетті білім мен дағды деңгейінің артуы, атап айтқанда оқу мен жаза білу
В.В. Мацкевич, А. Крупник	Адамның сыртқы ортамен қарым-қатынас жасау және оған тез бейімделу және жұмыс істеу қабілеті
Э.Г. Азимов, А.Н. Щукин	Адамның сыртқы ортамен қарым-қатынас жасау және оған тез бейімделу және жұмыс істеу қабілеті. Адамның оқу, түсіну, қысқа мәтіндер құрастыру және қарапайым арифметикалық амалдарды орындау қабілеті ретінде қарапайым сауаттылықтан айырмашылығы, функционалдық сауаттылық – бұл белгілі бір мәдени ортада жеке адамның өмірін жүзеге асыру үшін ең аз қажет деп саналатын әлеуметтік қатынастар жүйесінде адамның қалыпты жұмыс істеуін қамтамасыз ететін білім, дағды деңгейі.
Н.Ф. Виноградова	«Функционалдық сауаттылық-бұл жеке тұлғаның негізгі білімі < ... > бала < ... > білу керек: - айналамыздағы өзгеретін әлеммен табысты қарым-қатынас жасауға дайын болу ...; - әр түрлі (соның ішінде стандартты емес) шешу мүмкіндігі оқу және өмірлік міндеттер...; - әлеуметтік қатынастарды құру қабілеті...; - өз сауаттылығын, әрі қарай білім алуға деген ұмтылысын бағалауды қамтамасыз ететін рефлексивті дағдылардың жиынтығы...»
В.В. Гаврилюк Г.Г. Сорокин Ш.Ф. Фарахутдинов	Функционалдық сауатсыздық деп қарапайым әлеуметтік міндеттерді орындау үшін қажетті деңгейде оқу және жаза алмау деп түсіндіріледі; оның ішінде қабілетсіздік: мәтінді оқу, іс-әрекетке қажетті ақпаратты табу, оқылған кітаптың немесе нұсқаулықтың мағынасын түсіну, логикалық байланысқан мәтінді тиімді қолдану.
Г.С. Қаратаев	Функционалдық сауаттылық түсінігі тұлғаның қалыптасуының күнделікті өмірде, сонымен қатар, кәсіби қызметте сипаттауға мүмкіндік беретін біріктірілген көрсеткіш болып табылады

XX ғасырдың соңғы ширегінде ғалымдар ересек адамды ғана емес, сонымен қатар мектеп білім алушысын да ескереді, ал кейінірек ТМД елдерінде функционалдық сауаттылықтың қалыптасуы мен дамуының әр түрлі аспектілері бойынша көптеген зерттеулер басталады (Т.И. Акатова, С.Г. Вершловский, М.Д. Матюшкина, Б.С. Гершунский, М.И. Губанова, Лебедева Е.П., О.М. Карпенко, В.В. Мацкевич, С.А. Крупник, Л.М. Перминова, Л.Н. Полищук, Сметаникова және т.б.).

Сонымен қатар, Г.Д. Клок, В.И. Анурова химия және шетел тілі сабақтарында функционалдық сауаттылықты қалыптастыру жолдарын көрсетеді. Ал Е.А. Басова жасөспірімдерде коммуникация саласындағы функционалдық сауаттылықты қалыптастыру (гуманитарлық пәндер материалында), Е.В. Бахарева зерттеуінде негізгі мектеп білім алушыларының функционалдық сауаттылығын қалыптастыру бойынша мұғалімнің кәсіби құзыреттілігін дамытуды зерттеген, ал Н.С.Жлудованың еңбегінде зияткерлік жетіспеушілігі бар жоғары сынып білім алушыларында функционалдық сауаттылықты қалыптастыруды қарастырды.

Функционалдық сауаттылықты теориялық және практикалық зерделеу ғалымдардың еңбектерінде көрініс тапты. Олар Т.И. Акатова студенттердің тілдік функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың психологиялық педагогикалық негіздерін олардың тілдік мәдениетінің деңгейі ретінде

қарастырады, Л.М. Перминова, О.Е. Лебедев білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру технологиясын мектеп пәндерін меңгерудің нәтижесі ретінде сипаттайды; Л.Н. Полищук орта техникалық, кәсіптік білім беру мекемелерінде технологиялық үлгідегі функционалдық сауаттылықты қалыптастыру мәселесін; В.А. Ермоленко, Р.Л. Перченков, С.Ю. Черноглазкин жалпы, кәсіптік және қосымша білім беру жүйесінде функционалдық сауаттылықты қалыптастыру технологиясын; Н.Н. Сметанникова оқуға оқытудың стратегиялық тәсілі шеңберінде функционалдық сауаттылықты зерделейді; гуманитарлық пәндерді оқу процесінде техникалық ЖОО студенттерінің оқу-танымдық құзыреттілігін дамытудың негізі ретінде функционалдық сауаттылықты қалыптастыру мәселесі П.И. Фролованың еңбектерінде қарастырылған.

Отандық ғалымдардың білім алушылардың функционалдық сауаттылықтарын дамыту бойынша зерттеулерін қарастырайық. А.К. Рауадына «Қазақ тілін оқытуда білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру әдістемесі (орыс тілді мектептің 5-6 сыныптары)» атты диссертациялық жұмыста қазақ тілін оқыту аясында функционалдық сауаттылықты қалыптастырудың ғылымиәдістемелік негіздерін анықтады. Зерттеу барысында мемлекеттік тілді оқыту үдерісінде функционалдық сауаттылықты қалыптастыру қағидаттары, білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру үшін тілдік минимумдарды іріктеу критерийлері анықталды, сондай-ақ 5-6 сыныптарда қазақ тілі бойынша лексикалық және грамматикалық минимумдар айқындалды, сондай-ақ білім алушылардың өмірлік дағдыларын дамытудың шешуші факторы, функционалдық сауаттылықты қалыптастыру негізі ретінде қарастырылатын қазақ тілін оқытудың әдістемелік жүйесін ұсынды.

Г.А. Рудик, А.А. Жайтапова «Оқу бойынша функционалдық сауаттылық: Өзіндік жұмыс және шынайы бағалауға арналған дәптер» әдістемелік қызығушылық тудырады. Бұл әдістемеде оқу сауаттылығы бойынша функционалдық сауаттылық арттыруға арналған тренингтер ұсынылады. Ұсынылған тренингтерді оқу сауаттылығын бағалау аспектілері бойынша саралауға болады және кіші білім алушыларға бейімделеді: мәтін мазмұнына жалпы бағдарлану және оның тұтас мағынасын түсіну, мәтінді түсіндіру, мәтіннің мазмұны бойынша рефлексия т.б. қарастырған.

Отандық ғалымдар Ж.Ж. Ордабаеваның еңбегінде физиканы оқытуда білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту мәселесі зерделенген, ал А.Ж. Мұрзалинованың еңбегінде қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы орта мектепте орыс тілі, орыс тілінде оқытатын мектептерде қазақ тілін оқытуда білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру мәселесі қарастырылған.

Ал, Н.А. Даулетованың «Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудың тиімді әдістері» атты әдістемелік құралында қазақ тілі мен әдебиет пәндерінің мұғалімдеріне мәтінмен жұмыс жасауда түрлі әдіс-тәсілдерді қолдана отырып, білім алушылардың мәтінді оқу мен түсінудегі функционалдық сауаттылығын дамыту әдістері қарастырылады.

Қазақстанда А.М. Имашев болашақ дене шынықтыру мұғалімінің функционалдық құзыреттілігін қалыптастыру мәселелерін зерттей келе, мұғалімнің функционалдық құзыреттілік ұғымына анықтама берсе, ал Г.С. Каратаев «Болашақ информатика мұғалімдерінің функционалдық құзыреттілігін қалыптастырудың ғылыми-педагогикалық негіздері» атты диссертациялық жұмысында «функционалдық құзыреттілік - субъектінің кәсіби құзыреттіліктің сапалық жаңа, қайталанбайтын, ерекше және бірегей жоғары формасын иеленуі, оның көрініс табуы кәсіптік-педагогикалық шеберлікке – кәсіптік педагогикалық қызметтің қажетті функционалдық элементтерінің қалыптасқан деңгейіне қол жеткізуі» деп анықтама ұсынады.

Ақпараттық технологиялардың қарқынды дамуы, оларды оқыту практикасына және мектептегі білім беру теориясына енгізу базалық және функционалдық сауаттылықты нақты ажыратуға әкелді. Осының негізінде адам өмір сүру және оқу үдерісінде алған білім мен дағдылардың жиынтығы ретінде сауаттылықты түсінуден жан-жақты құзыреттілікке баса назар аударылды. Функционалдық сауаттылық «білім алушылардың түйінді құзыреттерді меңгерудегі дайындық деңгейін, білім алу және ақпаратпен жұмыс істеу тәсілдерін, өмір бойы бірнеше рет қайта біліктілік алу қабілетін көрсететін белгілі бір білім деңгейі» деп түсініледі.

Бұл педагогикалық зерттеулердің пәніне және мұғалімдердің күнделікті оқу іс-әрекетінде олардың назар аударатын объектісіне айналды. Сауаттылықтың мазмұнына қалыптасатын құзыреттіліктер негізінде функционалдық сауаттылықтың компоненттері 2-кестеде берілген.

Бұл 2-кестеде функционалдық сауаттылықтың мазмұнына қарай белгілі бір критерийлердің көмегімен білім алушының өмірге деген дайындығы, олардың әлеуметтік ортаға қаншалықты бейімделген деңгейлері бағаланады.

Жаңартылған білім беру бағдарламасы негізінде денсаулық, коммуникация, таным, шығармашылық, социум саласы бойынша құзыреттерді қалыптастыруға бағытталған. Оның ішінде білімді функционалдық және шығармашылық тұрғыдан қолдану, сыни ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, АКТ пайдалану, коммуникацияның әртүрлі тәсілдерін қолдану, топта және жеке жұмыс істей білу, проблемаларды шешу және шешімдер қабылдау дағдыларына көңіл бөлу керек. Отандық білім беруде өзекті мәселердің бірі сауаттылық және құзыреттілік деңгейін бағалау жүйесін объективті тең бағалауды жетілдіру қажет.

Ғалымдардың зерттеулерінде білім алушылардың білім жетістіктерінің мазмұны мен сапасын талдай отырып, қазіргі мектеп түлегіне өмірде, кәсіби қызметте табысты болуға мүмкіндік беретін білім беру нәтижелерін қалыптастыру қажеттілігін атап өтті. Зерттеу нәтижелері бүгінде білім алушының ақпарат ағынын саралау, мәселелері мен жағдайларға дұрыс шешім табу 21 қабілеті маңызды және білім көлемі маңызды емес деп санайды. Қазіргі мектеп білім алушылары командада жұмыс істеу қабілетін айқындайтын, оның ойлауының икемділігін, шешім қабылдаудағы ұтқырлығы мен жеделдігін сипаттайтын зерттеулер нәтижесінде қазіргі білім алушының білім беру

нәтижелерінің сапасы оның функционалдық сауаттылығы арқылы бағаланатыны дәлелденді.

Сауаттылықтың мазмұнына қалыптасатын құзыреттіліктер негізінде функционалдық сауаттылықтың компоненттері 2-кестеде берілген. Бұл 2-кестеде функционалдық сауаттылықтың мазмұнына қарай белгілі бір критерийлердің көмегімен білім алушының өмірге деген дайындығы, олардың әлеуметтік ортаға қаншалықты бейімделген деңгейлері бағаланады.

Кесте 2 - Функционалдық сауаттылықтың компоненттері

Сауаттылық мазмұны	Құзыреттіліктер
Оқу сауаттылығы	<ul style="list-style-type: none"> - мәтінді дұрыс, саналы, түсініп оқу; - мәтін бойынша сұрақтар қою және сұрақтарға жауап беру; - оқығанын өмірмен байланыстыру, өмірден мысалдар келтіру; - оқыған мәтіннің мазмұнына байланысты өз ойпікірін білдіру, дәлелдеу.
Жазу сауаттылығы	<ul style="list-style-type: none"> - дұрыс, таза, қатесіз жазу; - жазу барысында грамматикалық, синтаксистік және пунктуациялық нормалар мен ережелерді орынды қолдану, неліктен қолданғанын дәлелдей білу; - өз ойын толық, жан-жақты, жүйелі қағазға түсіре білу
Математикалық сауаттылық	<ul style="list-style-type: none"> - математиканың өмірдегі орнын түсіну, білу; - әр түрлі формада берілген сандық ақпаратты оқу, талдау; - есептерді шығарудың ыңғайлы тәсілдерін табу, орындау, өзін-өзі тексеру, өмірмен байланыстыру;
Жаратылыстану - ғылыми сауаттылық	<ul style="list-style-type: none"> - қоршаған әлемде және табиғатта болып жатқан құбылыстарды түсіну, салыстыру, талдау, жіктеу, жүйелеу, жалпылау; - заттар мен құбылыстардың негізгі және жанама белгілерін ажырату; - алған білімін, қарапайым ғылыми зерттеу дағдыларын қолдану
Компьютерлік сауаттылық	<ul style="list-style-type: none"> - компьютерде ақпарат іздеу; - компьютерде жұмыс істеу; - компьютерде түрлі бағдарламалар жасау.
Ақпараттық сауаттылық	<ul style="list-style-type: none"> - іздеп табу, іріктеу; - талдау, өңдеу, жалпылау; - тұжырымдау, есте сақтау, жағдаятқа қарай қолдану.
Коммуникативтік сауаттылық	<ul style="list-style-type: none"> - өзіне қарата білу; - пікірталасқа қатыса білу, өз пікірін дәлелдей білу; - басқаны тыңдай және түсіне білу

Л.М. Перминова мектептегі білім беру құралдары арқылы функционалдық сауаттылыққа қалай қол жеткізуге болатынын, атап айтқанда, функционалдық сауаттылықты қалыптастыру технологиясын және осы білім деңгейіне жетудің білім беру бағытын құру технологиясын ұсынды. Білім алушылардың функционалдық сауаттылықтарын қалыптастыруға оқу пәні, оқу бағдарламасы, оқулықтың тақырыптары мен бөлімдері; білім алушылардың білімін бақылау жүйесі деп атап өтті.

И.В. Шутова өзінің диссертациялық зерттеуінде химиядан білім алушылардың функционалдық сауаттылығы – бұл негізгі мектеп білім алушыларының білімінің белгілі бір деңгейі, ол олардың негізгі мектептің химиясы бойынша білім беру стандартында анықталған негізгі құзіреттіліктерді игеру дәрежесін білдіреді, бұл оқу іс-әрекетінде және одан тыс жерлерде тиімді әрекет етуге мүмкіндік береді деп тұжырымдайды. Сонымен қатар, химия пәні бойынша білім алушылардың функционалдық сауаттылығын бағалау тұжырымдамасының бір компоненті ретінде химиядан бағалаудың тиімділігі – ол танымдық іс-әрекет тәжірибесі, репродуктивті тәжірибе, өнімді және шығармашылық іс-әрекет тәжірибесі, химиялық заттар мен аспектілерге құндылық қатынастарының тәжірибесі түрінде көрінеді деп көрсетеді.

И.Ю. Алексашина, О.А. Абдулаева, Ю.П. Киселев өздерінің еңбектерінде академиялық және функционалдық сауаттылықтың өзектілігін анықтап, тұжырымдама жасаған. Сонымен қатар, академиялық және функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға және дамытуға бағытталған тапсырмаларды жобалау қағидаттарын түсінуге, құзіреттілікке, контекстке, пәндік мазмұнның дидактикалық бірлігіне, білім алушының жеке тұлғалық ерекшеліктеріне және т.б. байланысты әзірленген. Авторлар тапсырмалар палитрасын көрсету, мұғалімдерді сауаттылықтың әр түрін дамыту үшін тапсырмаларды өздігінен құрастыруға арналған құралдармен қамтамасыз ету міндетін қойған.

Тәжірибеге сүйене отырып, функционалдық сауаттылықты қалыптастыру және бағалау үшін тапсырмалардың арнайы форматы қолдану ерекшеліктеріне тоқталған. Сонымен қатар, педагогтердің осы қағидатты айырмашылықтарды түсінуі функционалдық сауаттылықтың әрбір түрін дамыту үшін тапсырмаларды іріктеу, тапсырмалардың ерекшеліктері мен оларды әзірлеу әдістемесіне арналған.

Әлемнің 60-тан астам елінде функционалдық сауаттылық деңгейіне тәуелсіз халықаралық бағалау жүргізетін бірнеше танымал ұйымдар бар, олар:

- халықаралық білім жетістіктерін бағалау қауымдастығы – IEA (халықаралық білім жетістіктерін бағалау қауымдастығы);
- математикалық және жаратылыстану – ғылыми білім беру сапасын халықаралық салыстырмалы зерттеу – TIMSS (математика және жаратылыстану ғылымдарын зерттеудегі үрдістер);
- білім алушылардың білім жетістіктерін халықаралық бағалау – PISA (білім алушыларды халықаралық бағалау бағдарламасы).

Алғашқы екі ұйымның негізгі мақсаты – нақты өмірге аз немесе мүлдем қатысы жоқ оқу тапсырмаларын орындау арқылы мектеп бағдарламаларында анықталған пәндік білім мен дағдыларды тексеру. Бұл серияда PISA зерттеуі

ерекше қызығушылық тудырады, оның бағдарламасында білім беру жетістіктерін бағалауда құзыреттілік тәсілі алғаш рет жүзеге асырылады.

PISA халықаралық зерттеуі 15 жастағы білім алушылардың оқу жетістігін бағалауда жоғарыда аталған құзыреттіліктерді баланың бойынан көруді, соны бағалауды мақсат етеді. Неге PISA халықаралық зерттеулеріне 15 жастағы білім алушылар ғана қатысады, оның себебі әлемнің көптеген елдерінде мектепте берілетін міндетті білім алу осы жаста аяқталады. Білім алушылар осы кезеңде өздерінің мамандықтарын таңдау мен болашақ білім алу траекториясын анықтай алады.

PISA зерттеулеріне қатысушы елдер ұлттық білім беру жүйесінің күшті және әлсіз жақтарын анықтау, оны одан әрі дамыту үшін жаңа реформалар мен бастамаларды әзірлеу үшін бағыт алады. Зерттеуге қатысу арқылы білім алушылардың функционалдық сауаттылығының қалыптасуындағы трендтерді өлшеуге мүмкіндік туады.

Сонымен қатар, PISA нәтижелері әртүрлі білім беру жүйелерін алмастыруға және ұлттық білім беру стратегияларын әзірлеуде жетекші елдердің тәжірибесін зерттеуге мүмкіндік береді.

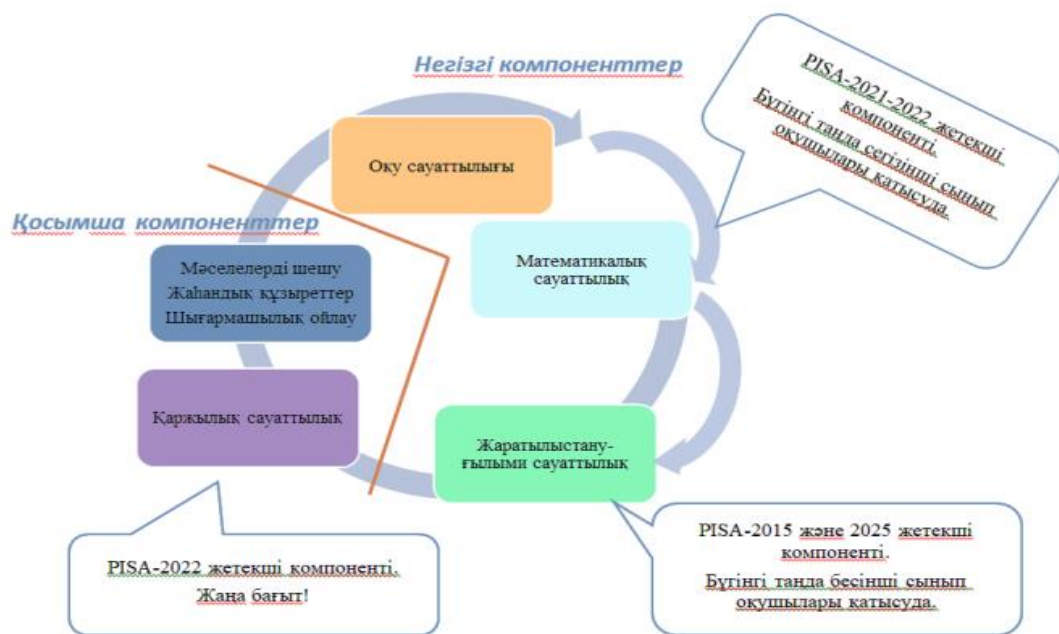
PISA зерттеуінің мақсаты - жастардың «ересек» өмірге дайындығы дағдыларының болуын тексеруді мақсат етеді. Бұл зерттеудің өзінің толық сипаттамасы, сондай-ақ оны бірнеше жыл бойы жүргізу нәтижелері экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымының (ЭЫДҰ) және білім беру сапасын бағалау орталығының сайттарында ұсынылған.

Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы (ЭЫДҰ) халықаралық ғылыми ұйымдармен бірлесе отырып, ұлттық білім орталықтарының қатысуымен 3 жылда бір рет білім алушылардың білім жетістіктерін бағалау бағдарламасы бойынша тест ұйымдастырады (ағыл. Programme for International Student Assessment, PISA). PISA әлемнің әртүрлі мемлекеттері бойынша білім алушылардың функционалды сауаттылығын, мектепте алған білімін практикада қолдана алуын бағалайды. PISA зерттеуі жүйелі түрде жүргізілетін мониторингтік зерттеу. Бұл зерттеу әлемдегі елдердің білім жүйесінде болып жатқан өзгерістерді анықтау мен салыстыруына, білім саласындағы жасалған стратегиялық шешімдердің тиімділігін анықтауға мүмкіндік береді. Білім сапасына жасалатын мониторинг төмендегідей негізгі бағыт бойынша жүргізіледі: оқу сауаттылығы, математикалық сауаттылық, жаратылыстануғылыми сауаттылық.

Жыл өткен сайын PISA халықаралық зерттеулеріне қатысушы елдер саны артып келеді.

Функционалдық сауаттылықтың компоненттері мен PISA моделі 1-суретте сипатталған.

1-сурет. Функционалдық сауаттылықтың компоненттері мен PISA моделі.



PISA халықаралық зерттеуі компоненттер түріндегі функционалдық сауаттылықты ұсынады:

- оқу сауаттылығы – адамның жазбаша мәтіндерді түсіну және оларға рефлексия жасау, өз мақсаттарына қол жеткізу, білім мен мүмкіндіктерді дамыту, қоғам өміріне белсенді қатысу үшін олардың мазмұнын пайдалану қабілеті;

- математикалық сауаттылық – адамның өзі өмір сүретін әлемдегі математиканың рөлін анықтау және түсіну, жақсы негізделген математикалық пайымдаулар айту және математиканы қазіргі және болашақтағы шығармашылық, қызығушылық пен ойлау азаматына тән қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін пайдалану қабілеті;

- жаратылыстану-ғылыми сауаттылық - байқау мен эксперименттерге негізделген тұжырымдар алу үшін ғылыми әдістер арқылы зерттеліп, шешілуі мүмкін проблемаларды нақты жағдайларда бөліп көрсету үшін табиғи-ғылыми білімді қолдану мүмкіндігі. Бұл тұжырымдар қоршаған әлемді және оған адам әрекеті енгізетін өзгерістерді түсіну және тиісті шешім қабылдау үшін қажет.

2012 жылдан бастап бағалаудың жеке бағытына қаржылық сауаттылық енгізілді, ол қаржылық ұғымдар мен қаржылық тәуекелдерді білу мен түсінуді, сондай-ақ жеке тұлға мен қоғамның қаржылық әл-ауқатын жақсартуға ықпал ететін түрлі қаржылық жағдайларда тиімді шешімдер қабылдау үшін қажетті дағдыларды, уәждеме мен сенімділікті, сондай-ақ экономикалық өмірге қатысу мүмкіндігін білдіреді.

2018 жылдан бастап зерттеуге тағы бір бағыт – жаһандық құзыреттіліктер бөлінді. PISA зерттеуіндегі жаһандық құзыреттер деп қабілеттер түсініледі:

- жаһандық сипаттағы және мәдениетаралық өзара іс-қимыл проблемаларын әр түрлі тұрғыдан сыни тұрғыдан қарау;

- мәдени, діни, саяси, нәсілдік және басқа да айырмашылықтар адамдардың қабылдауына, пікірлеріне және көзқарастарына қалай әсер ететінін түсіну;
- адамның қадір-қасиетіне деген барлық құрмет негізінде басқа адамдармен ашық, құрметті және тиімді өзара іс-қимыл жасауға.

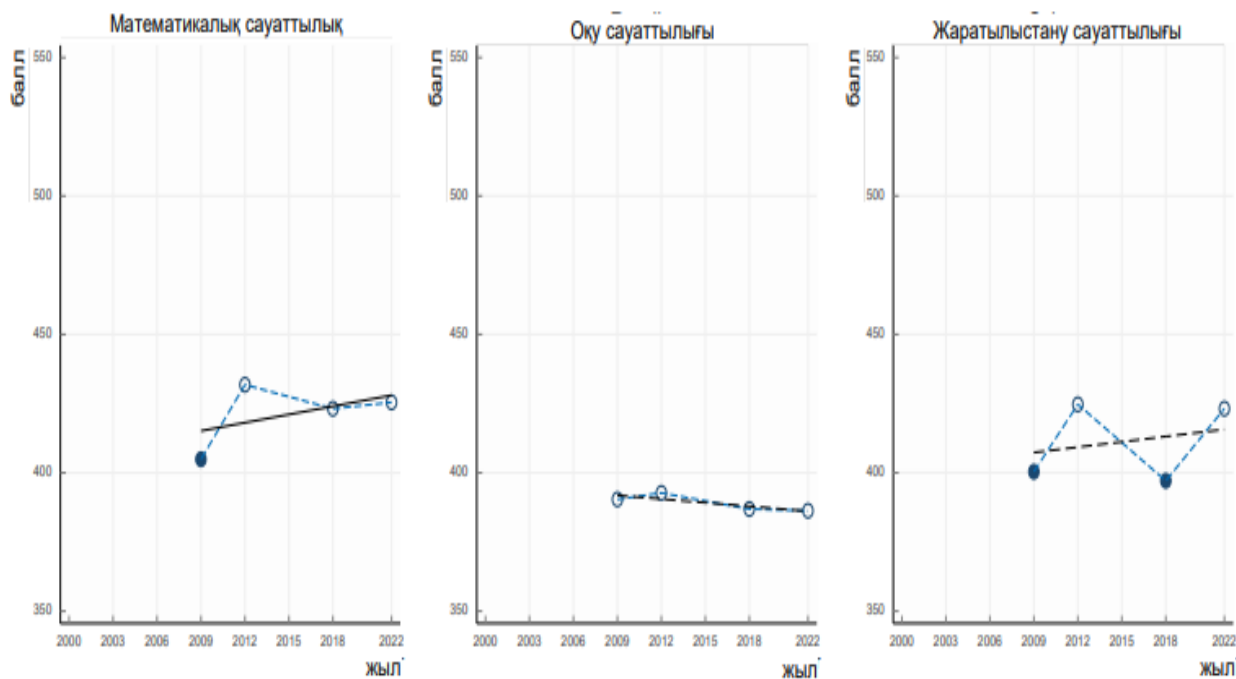
Жаһандық құзыреттіліктерге әр түрлі жағдайларда жеке немесе топта тиімді әрекет ету мүмкіндігі кіреді. Сондай-ақ, дамудың жаһандық тенденциялары туралы қызығушылық пен хабардарлық, мінез-құлықты басқару, жаңаға ашықтық, жаңаны эмоционалды қабылдау бағаланады.

2021 жылдан бастап алғаш рет он бес жасар білім алушылардың креативті ойлауы зерттеледі[1].

PISA-2022 зерттеуіне әлемде 15 жастағы білім алушылардың жалпы саны - 29 миллион, оның ішінде 81 елден шамамен ішінен 690 000 білім алушы қатысты. Қазақстанда 15 жастағы білім алушылардың саны - 272 400, зерттеуге 571 білім беру ұйымынан 19 769 білім алушы қатысты (15 жастағы білім алушылардың шамамен 93%-ы).

PISA-2022 зерттеуі математикалық сауаттылыққа бағытталды, ал оқу және жаратылыстану сауаттылығы «екінші дәрежедегі» бағалау бағыттары, ал креативті ойлау - инновациялық бағалау бағыты болды. PISA-2022 зерттеуі сонымен қатар елдер мен аумақтардағы 15 жастағы балалардың қосымша қаржылық сауаттылығын бағалауды қамтыды. Математикалық, оқу және жаратылыстану сауаттылығы бойынша нәтижелер 2023 жылы 5 желтоқсанда, ал креативті ойлау және қаржылық сауаттылық бойынша нәтижелер 2024 жылы жарияланады.

Математикалық, оқу және жаратылыстану сауаттылықтары бойынша PISA-2022 зерттеуінің нәтижелер динамикасын келесі 2-суреттен көруге болады.



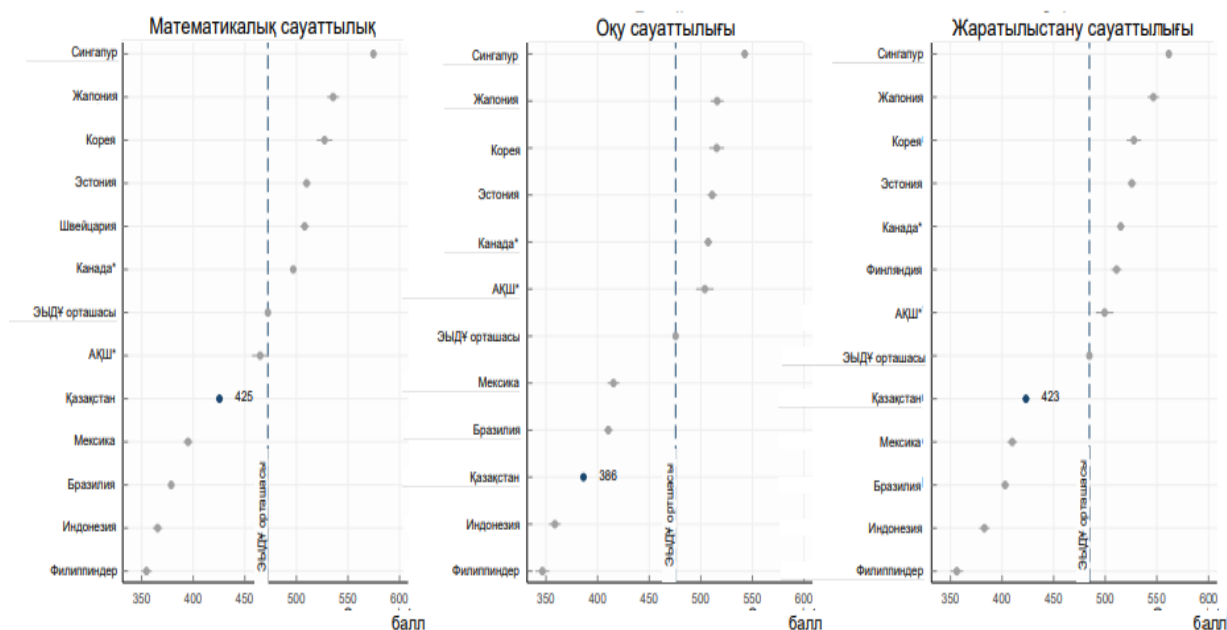
2-сурет. Математикалық, оқу және жаратылыстану сауаттылықтары бойынша PISA-2022 зерттеуінің нәтижелер динамикасы

PISA-2022 зерттеуінде Қазақстанның математика және оқу сауаттылықтары бойынша орташа балдары 2018 жылғы деңгейде сақталып қалды, ал жаратылыстану сауаттылығының көрсеткіштері 2018 жылмен салыстырғанда жақсарды.

Соңғы кезеңде (2018 жылдан бастап 2022 жылға дейін) ең жоғары балл жинаған (ең жоғары балмен 10%) және үлгерімі төмен (ең төменгі балмен 10%) білім алушылар арасындағы алшақтық математикалық сауаттылық бойынша төмендеді, оқу сауаттылығы бойынша өсті және жаратылыстану сауаттылығы бойынша айтарлықтай өзгерістер болған жоқ. Математикалық сауаттылық бойынша үлгерімі төмен білім алушылардың көрсеткіштері жақсарса, үлгерімі жоғары білім алушылардың көрсеткіші айтарлықтай өзгерген жоқ.

2012 жылмен салыстырғанда математикалық сауаттылық бойынша шекті деңгейден (2- деңгей) төмен балл жинаған білім алушылардың үлесі айтарлықтай өзгерген жоқ, оқу сауаттылығы бойынша 6%-ға артты, жаратылыстану сауаттылығы бойынша да өзгеріс болған жоқ.

Математикалық, оқу және жаратылыстану сауаттылықтары бойынша PISA-2022 зерттеуінің нәтижелерінде Қазақстанның халықаралық салыстырудағы көрсеткіші 3-суретте көрсетілген.



3-сурет. Математикалық, оқу және жаратылыстану сауаттылықтары бойынша PISA-2022 зерттеуінің нәтижелері.

ЭЫДҰ, PISA 2022 деректер қоры бойынша Қазақстандық 15 жастағы білім алушылар математика, оқу және жаратылыстану сауаттылықтары бойынша ЭЫДҰ-ның орташа көрсеткішінен төмен балл жинады. ЭЫДҰ елдерінің орташа көрсеткішіне қарағанда Қазақстандық білім алушылардың аз бөлігі бағалау бағыттарының кем дегенде біреуінен жоғары сауаттылық деңгейіне (5 немесе 6-деңгей) қол жеткізді. Сонымен бірге ЭЫДҰ елдерінің орташа көрсеткішіне

қарағанда білім алушылардың аз бөлігі барлық үш бағыт бойынша шекті деңгейден (2-деңгей немесе одан жоғары) өтті.

Қазақстандық білім алушылардың 50%-ы математикалық сауаттылық бойынша ең төменгі 2- деңгейге қол жеткізді, бұл ЭЫДҰ елдері бойынша орташа көрсеткіштен айтарлықтай төмен (69%). Бұл деңгейде білім алушылар қарапайым жағдайды математикалық түрде қалай көрсетуге болатынын тікелей нұсқаусыз түсіндіре және анықтай алады (мысалы, екі баламалы бағыттың жалпы қашықтығын салыстыру немесе бағаларды басқа валютада есептеу). Сингапур, Макао (Қытай), Жапония, Гонконг (Қытай)*, Қытайлық Тайбэй және Эстония (пайыздық көрсеткіштің кему тәртібімен) білім алушыларының 85%-дан астамы осы немесе одан жоғары деңгейде нәтиже көрсетті. Қазақстандағы білім алушылардың шамамен 2%-ы PISA тестінде математикадан 5 немесе 6-деңгейге жетті (ЭЫДҰ орташа көрсеткіші - 9%).

Математикалық сауаттылық бойынша осы деңгейлерге қол жеткізген білім алушылардың ең көп бөлігі Азияның алты елі мен аумағында байқалады: Сингапур (41%), Қытайлық Тайбэй (32%), Макао (Қытай) (29%), Гонконг (Қытай)* (27%), Жапония (23%) и Корея (23%). Бұл деңгейлерде білім алушылардың күрделі жағдаяттарды математикалық модельдеуге, сондай-ақ есептерді шешудің сәйкес стратегияларын таңдауға, салыстыруға және бағалауға қабілетті. PISA 2022-ге қатысқан 81 елдің тек 16-сында ғана білім алушылардың 10%-дан астамы математикалық сауаттылық бойынша 5 немесе 6 деңгейге жетті.

Білім алушылардың оқу сауаттылығы бойынша білімдері мен дағдылары. Қазақстандық білім алушылардың шамамен 36%-ы оқу сауаттылығы бойынша 2 немесе одан жоғары деңгейге жетті (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіш – 74%). Бұл деңгейде білім алушылардың орташа көлемдегі мәтін бөлігіндегі негізгі ойды анықтай алады, анық, кейде күрделі болса да, критерийлерге негізделген ақпаратты таба алады және нақты нұсқау берілгенде мәтіндердің жалпы мақсатын немесе формасын көрсете алады. Оқу сауаттылығының ең төменгі деңгейіне қол жеткізген 15 жастағы білім алушылардың үлесі (2-деңгей немесе одан жоғары) Сингапурдағы 89%-дан Камбоджадағы 8%-ға дейін ауытқиды.

Қазақстанда білім алушылардың 1%-ы оқу сауаттылығы бойынша 5-і немесе одан жоғары деңгейге жетті (ЭЫДҰ орташа көрсеткіш – 7%). Бұл деңгейде білім алушылар көлемді мәтіндерді түсінеді, дерексіз немесе қарама-қайшы ұғымдармен жұмыс істей алады, ақпараттың мазмұны немесе көзі туралы жасырын мәліметтерге негізделген фактілер мен пікірлерді ажырата алады.

Білім алушылардың жаратылыстану сауаттылығы бойынша білімдері мен дағдыларына тоқталатын болсақ, Қазақстандық білім алушылардың шамамен 55% жаратылыстану сауаттылығы бойынша 2 немесе одан жоғары деңгейге жетті (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіш – 76%). Бұл деңгейде білім алушылар өздеріне таныс ғылыми құбылыстардың дұрыс түсіндірмесін анықтай алады және бұл білімді қарапайым жағдайларда берілген деректер негізінде қорытындының дәлелді екендігін анықтау үшін пайдалана алады.

Қазақстандық білім алушылардың 1%-ы жаратылыстану сауаттылығы бойынша жоғары нәтиже көрсетіп, 5 немесе 6-деңгейге жетті (ЭЫДҰ бойынша

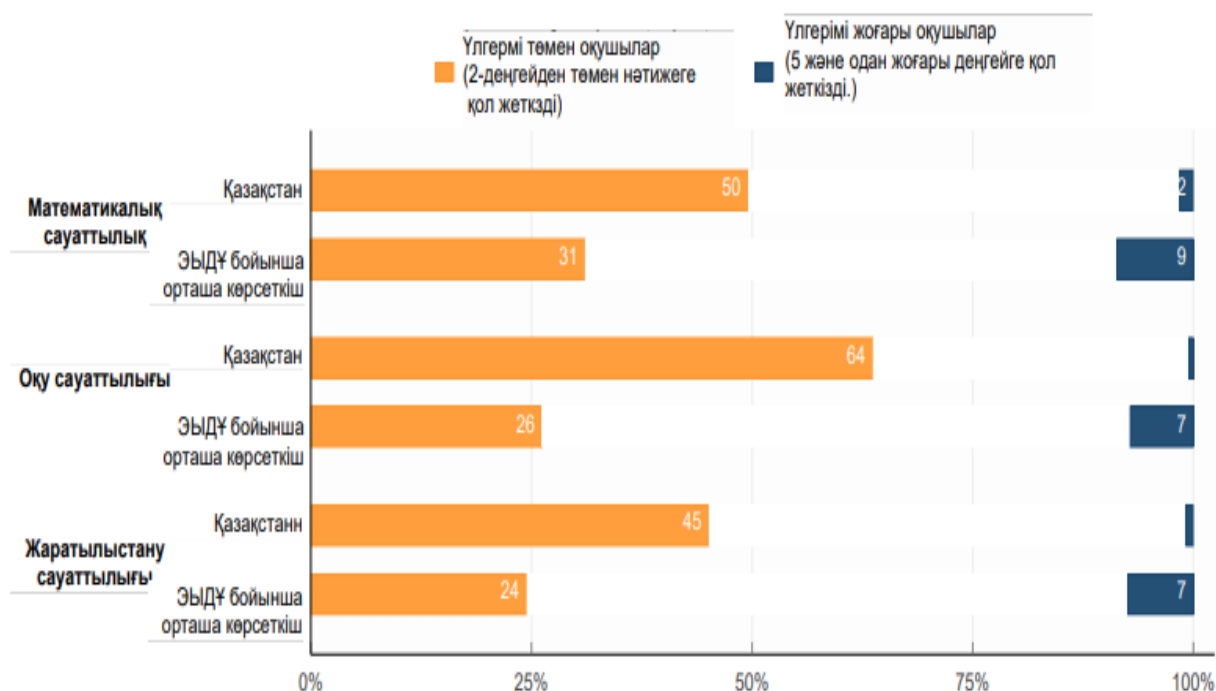
орташа көрсеткіш – 7%). Бұл білім алушылар жаратылыстану ғылымдары бойынша алған білімдерін әртүрлі жағдайларда, соның ішінде, бейтаныс жайттарда креативті түрде және өз бетінше қолдана алады.

Бастапқыда PISA зерттеуі 2021 жылы өтеді деп жоспарланған, бірақ COVID-19 пандемиясына байланысты бір жылға кейінге қалдырылды. Осы кезеңдегі ерекше жағдайлар, соның ішінде көптеген елдердегі карантиндер мен мектептердің жабылуы қайсыбір деректерді жинауда кейбір кездерде қиындықтарға әкелді.

Қашықтан оқыту кезінде қазақстандық білім алушылардың 30%-ы аптасына кемінде бір рет мектеп тапсырмаларын түсінуде қиналған, ал білім алушылардың 22%-ы оқу тапсырмаларына көмектесетін адамды табуда қиындықтарға тап болды (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіштер тиісінше 34% және 24%). Нәтижелері жоғары деңгейде сақталған және білім алушылар өздерін оқу орнының бір бөлшегі ретінде сезінетін білім беру жүйелерінде қашықтан оқыту кезінде қиындықтарға тап болған білім алушылардың саны аз болды. Осыған орай математикалық, оқу және жаратылыстану сауаттылықтары бойынша жоғары және үлгерімі төмен білім алушылардың үлесі төменде (4-сурет) берілген.

Оқу орны жабылған кезде білім алушыларға қолдау көрсету мүмкіндігі шектеулі болды. Қазақстандық білім алушылардың 51%-ы бейне байланыстың көмегімен виртуалды сабақтар арқылы оларға күнделікті қолдау көрсетілгенін хабарлады. Білім алушылардың тек 31%-ы ғана мектеп мұғалімдерінің күн сайын олардың хал-жағдайларын біліп отырғанын хабарлады. (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіштер: сәйкесінше 51% және 13%).

Болашақта білім беру орындары қайта жабылатын болса, ЭЫДҰ елдеріндегі көптеген білім алушылар қашықтан оқыту үшін цифрлық технологияларды сенімді пайдалана алады, бірақ білім алушылардың аз бөлігі ғана өздерінің оқуы үшін жауапкершілікті өз мойнына алатындығына сенімді болады. Қазақстандық білім алушылардың шамамен 75%-ы бейне байланыс бағдарламасын пайдалану кезінде өздерін сенімді немесе өте қолайлы сезінеді; білім алушылардың 76%-ы академиялық тапсырмаларды орындау үшін өздерін сенімді түрде ынталандыра алады (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіштер тиісінше 77% және 58%).



4-сурет. Жоғары және үлгерімі төмен білім алушылардың үлесі
Дереккөз: ӘБДҰ, PISA 2022 деректер қоры

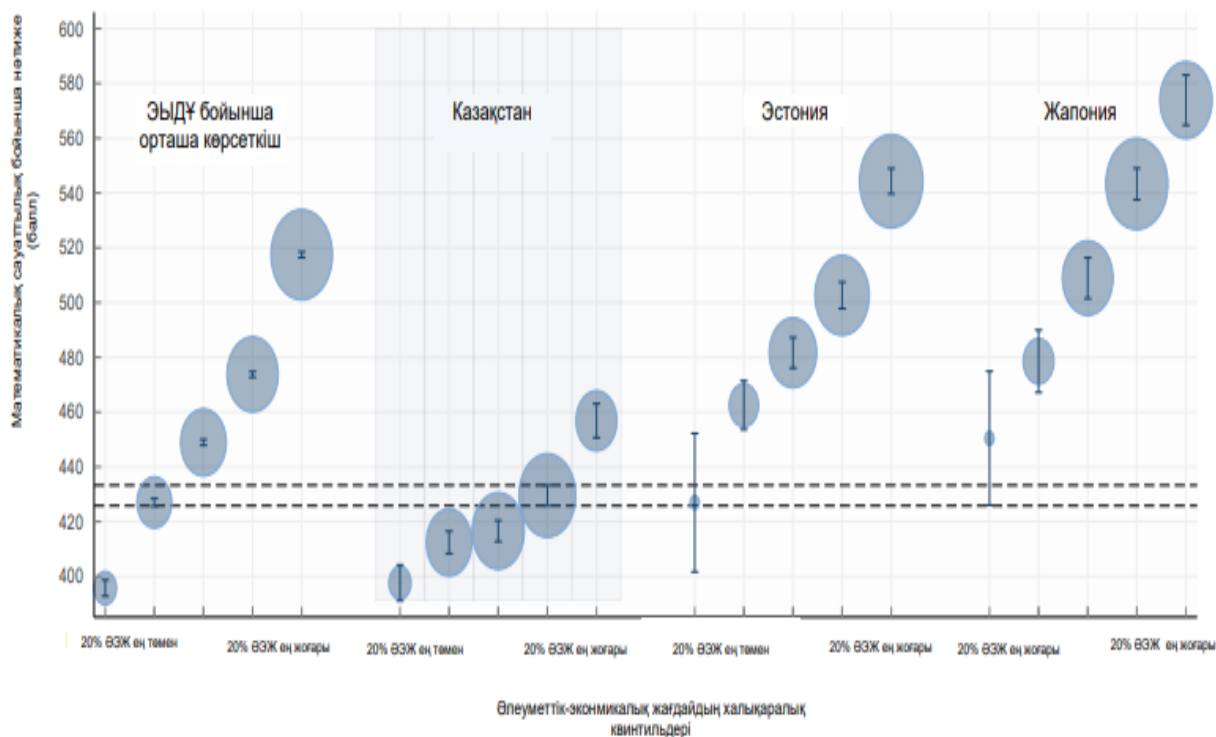
PISA экономикалық, әлеуметтік және мәдени жағдайының индексі қай елде тұратынына қарамастан PISA зерттеуіне қатысатын барлық білім алушыларды бір әлеуметтік-экономикалық шкалаға орналастыру үшін есептелген. Бұл индексті әртүрлі елдердегі бірдей әлеуметтік-экономикалық жағдайдағы білім алушылардың көрсеткіштерін салыстыру үшін пайдалануға болады. Қазақстанда білім алушылардың 32%-ы (ең үлкен үлес) 4-ші халықаралық әлеуметтік-экономикалық квинтильде болды, яғни олар PISA-2022 зерттеуіне қатысқан әлеуметтік жағдайы бойынша ең төмен немесе ең жоғары білім алушылар қатарында емес. Осы топтағы білім алушылардың математикалық сауаттылығы бойынша орташа балы 430 балды құрады. Әдетте, Эстония мен Жапонияда ұқсас әлеуметтік-экономикалық ортадан шыққан білім алушылар айтарлықтай жоғары балл жинайды.

PISA экономикалық, әлеуметтік және мәдени жағдай индексін әр елде және аумақта білім алушылардың әлеуметтік жағдайын ең төменнен ең жоғарыға қарай бөлу және бірдей мөлшердегі төрт білім алушылар тобын құру үшін пайдалануға болады (әрқайсысы 15 жастағы балалардың 25%-ын құрайды). ӘЭЖ жоғары Қазақстандық білім алушылар (ең жоғары ӘЭЖ бар білім алушылардың 25%) ӘЭЖ төмен өзінің құрдастарынан (ең төмен ӘЭЖ бар білім алушылардың 25%) математикалық сауаттылық бойынша 41 балға жоғары нәтиже көрсеткен. Бұл ӘБДҰ елдеріндегі екі топ арасындағы (93 балл) орташа алшақтықтан төмен.

2012 және 2022 жылдар аралығында ӘБДҰ елдерінің орташа көрсеткіштеріне сәйкес, әлеуметтік-экономикалық жағдайы ең жоғары және ең төменгі 25% білім алушылар арасындағы математикалық сауаттылық бойынша нәтижелердегі алшақтық Қазақстанда тұрақты болып қалды.

Әлеуметтік-экономикалық жағдай PISA зерттеуіне (5-сурет) қатысатын барлық елдер мен аумақтардағы математикалық сауаттылық бойынша үлгерімнің предикторы болып табылады. PISA-2022 зерттеуінің қорытындылары бойынша ол Қазақстандағы математикалық сауаттылық бойынша нәтижелер айырмашылығының 4%-ын түсіндіре алады. (ЭЫДҰ елдеріндегі орташа 15% көрсеткішімен салыстырғанда).

Қазақстандағы жағдайы төмен отбасынан шыққан білім алушылардың шамамен 17%-ы математикалық сауаттылық бойынша ең жоғары нәтиже көрсеткен 25% білім алушылардың тізімінен орын тапты. Бұл білім алушыларды академиялық тұрғыдан резилиентті деп санауға болады, өйткені олардың әлеуметтік-экономикалық жағдайына қарамастан, олар елдегі құрдастарымен салыстырғанда жоғары академиялық жетістіктерге қол жеткізді. ЭЫДҰ елдері бойынша орта есеппен әлеуметтік-экономикалық жағдайы төмен білім алушылардың 10%-ы өз елдеріндегі математикалық сауаттылық бойынша ең жоғары нәтиже көрсеткен 25% білім алушылардың қатарында болды.



5-сурет. Әлеуметтік-экономикалық жағдайдың халықаралық квантильдері

PISA-2022 зерттеуінің нәтижелеріндегі гендерлік алшақтыққа қарасақ, ұл балалар мен қыздардың математикалық сауаттылығы бойынша орташа көрсеткіштер бірдей, бірақ Қазақстанда қыздар ұл балаларға қарағанда оқу сауаттылығы бойынша 27 балға жоғары нәтиже көрсеткен. Жаһандық контексте 40 ел мен аумақта ұл балалар қыздарға қарағанда математикалық сауаттылық бойынша жақсы нәтиже көрсетті, сондай-ақ тағы 17 ел мен аумақта қыздар жоғары нәтиже көрсетті. PISA 2022-ге қатысқан екі ел мен аумақтан басқасының

барлығында (81 елден 79) қыздар оқу сауаттылығы бойынша орташа есеппен ұл балалардан озық болды.

Қазақстанда математикалық сауаттылық бойынша үлгерімі төмен білім алушылардың үлесі ұл балалар (50%) мен қыздар (49%) арасында бірдей, алайда оқу сауаттылығы бойынша бұл көрсеткіш ұл балалар арасында жоғары (қыздардың 57%-ы және ұлдардың 70%-ы оқу сауаттылығы бойынша 2-деңгейден төмен балл жинады). Жоғары нәтиже көрсеткен білім алушыларға келетін болсақ, математикалық сауаттылық бойынша ұл балалардың үлесі (2%) қыздарға (1%) қарағанда жоғары болды.

2012 және 2022 жылдар аралығында Қазақстандық ұл балалардың да, қыздардың да математикадан нәтижелері тұрақты болды.

Білім алуудағы ата-ананың рөліне келсек, білім беру ұйымдарының әкімшіліктері арасынан жиналған PISA деректері 2018-2022 жылдар аралығында көптеген елдер мен аумақтарда, соның ішінде Қазақстанда да баласының білім алуына көңіл бөлген ата-аналардың үлесі айтарлықтай төмендегенін көрсетеді.

2022 жылы Қазақстандық 15 жастағы балалардың 60%-ы оқитын білім беру ұйымдарының директорлары өткен оқу жылында барлық отбасылардың кем дегенде жартысы балаларының үлгерімін өз бастамалары бойынша мұғаліммен талқылағанын хабарлады (ал қалған 50%-ы мұғалімнің бастамасы). 2018 жылы бұл көрсеткіш 74% (және 63%) болды. Білім беру жүйелерінде 2018 және 2022 жылдар аралығында ата-аналардың атсалысуы бойынша оң тенденциялар байқалды (яғни, өз бастамасы бойынша баласының оқу үлгерімін мұғаліммен талқылаған ата-аналардың үлесі азырақ төмендеген жүйелер), сәйкесінше, ол білім алушыларға математикалық сауаттылық бойынша тұрақты немесе жақсарған нәтижелер көрсетті.

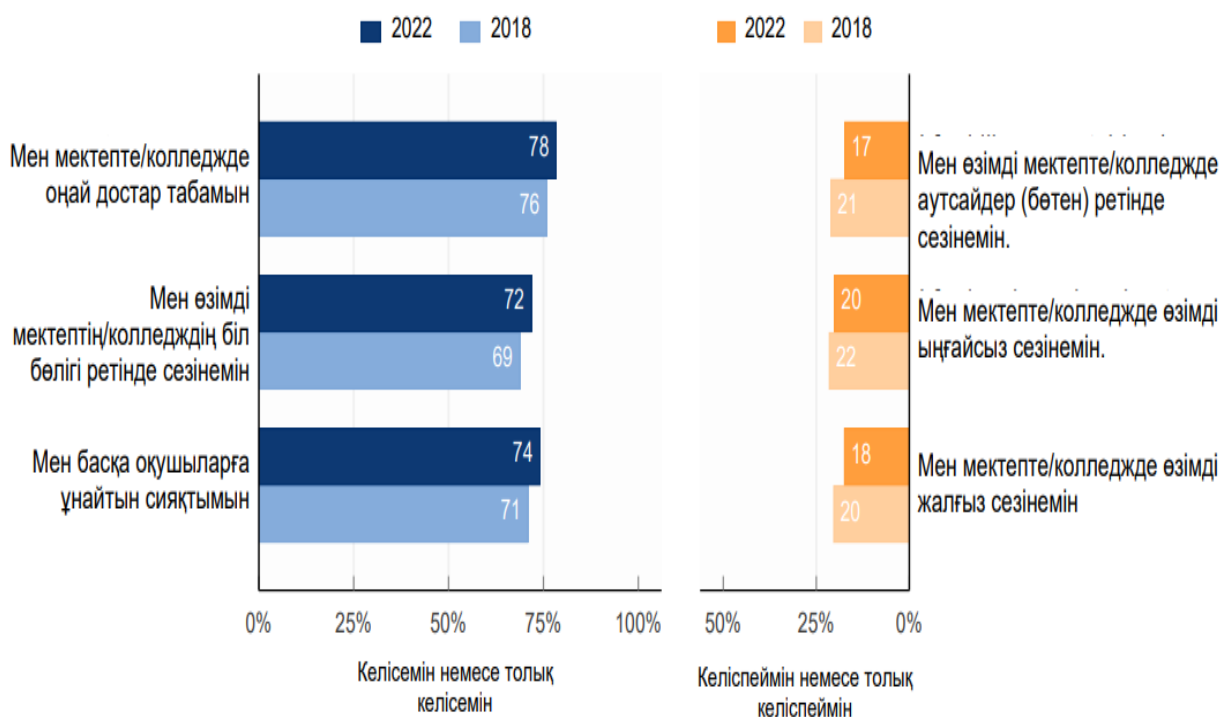
Білім беру жүйесінде білім алушыларға қолдау көрсету PISA -2022 зерттеуіне қатысу кезінде Қазақстандық 15 жастағы білім алушылардың 48%-ы 10- сыныпта оқыды. Қазақстандық білім алушылардың 62%-ы мектепке дейінгі мекемелерге бір жыл немесе одан көп уақыт барғанын хабарлады (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіш 94%). ЭЫДҰ елдері бойынша орта есеппен мектепке дейінгі мекемелерге бір жыл немесе одан көп барған білім алушылар, тіпті әлеуметтік-экономикалық факторларды ескергеннің өзінде, мектепке дейінгі мекемеге ешқашан бармаған немесе бір жылдан аз барған білім алушыларға қарағанда 15 жасында математикалық сауаттылық бойынша жоғары балл жинайды. Қазақстандық 15 жастағы білім алушылардың шамамен 2%-ы бастауыш мектепте оқығаннан бастап кем дегенде бір рет оқудың екінші жылына (ЭЫДҰ орташа көрсеткіші 9%) қалдырылғанын хабарлады. Әдетте жоғары табысты білім беру жүйелерінде қайталап оқыту өте сирек кездеседі.

Білім беру мекемесіндегі қауіпсіздік PISA-2022 нәтижелері (6-сурет) жоғары деңгейде сақталған және білім алушылардың өздерін мектептің бір бөлшегі ретінде санайтын білім беру жүйелерінде білім алушылар өздерін қауіпсіз сезінетінін және өз мектебінде қорлауға және басқа да қауіп-қатерлерге ұшырамағандарын көрсетеді.

Қазақстандық 15 жастағы білім алушылардың 16%-ы білім беру ұйымына барар жолда өздерін қауіпсіз сезінбейтінін хабарлады (ЭЫДҰ бойынша – орташа

көрсеткіш 8%); білім алушылардың 12%-ы білім беру ұйымдарындағы сыныптарда өздерін қауіпсіз сезінбейтінін хабарлады (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіш – 7%); білім алушылардың 14%-ы мектептің/колледждің басқа аймақтарында (мысалы, дәліздер, асхана, дәретханалар) өздерін қауіпсіз сезінбейтінін хабарлады (ЭЫДҰ бойынша орташа көрсеткіш –10%).

Қазақстандағы жасөспірім қыздардың шамамен 19%-ы және жасөспірім ұлдардың 26%-ы айына кемінде бірнеше рет буллингке ұшырайтынын хабарлады (ЭЫДҰ бойынша орта есеппен қыздардың 20%-ы және ұлдардың 21%-ы). ЭЫДҰ елдері бойынша орта есеппен 2018 жылмен салыстырғанда 2022 жылы білім алушылардың аз бөлігі ғана буллингке ұшырады: мысалы, 2018 жылы 11%-бен салыстырғанда 2022 жылы білім алушылардың 7%-ы ғана басқа білім алушылар олар туралы қауесет таратқанын хабарлады. Қазақстанда бұл көрсеткіштер де төмендеді (2018 жылғы 16%-бен салыстырғанда 2022 жылы 5%).[2]



6-сурет. Білім алушылардың өздерін білім беру мекемесінің бір бөлігі ретінде сезінуі

Дереккөз: ЭЫДҰ, PISA 2022 деректер қоры

Қазақстандық мектептердің салыстырмалы халықаралық зерттеулерге қатысуы функционалдық сауаттылықты оқытудағы бар олқылықтарды көрсетеді. Функционалдық сауаттылықты одан әрі дамыту үшін қазақстандық мектептердің болашақта жүргізілетін салыстырмалы халықаралық зерттеулерге қатысуы маңызды. Қатысу әр жылдардағы зерттеу нәтижелерін салыстыруға және оқу сауаттылығын дамыту бойынша жұмыстың қаншалықты тиімді жүргізіліп жатқанын анықтауға мүмкіндік береді.

Функционалдық сауаттылық – өмірлік жағдаяттар мен контексттерде әртүрлі коммуникативті тапсырмаларды орындау үшін тілді пайдалана білу.

Ағылшын тілі, кез келген басқа тіл сияқты, адамдардың бір-бірімен араласуына мүмкіндік беретін қарым-қатынас құралы.

Ағылшын тілін күнделікті өмірде қарым-қатынаста, іскерлік кездесулерде, академиялық конференцияларда, саяхатта және т.б. түрлі жағдайларда тиімді пайдалана білу функционалдық сауаттылықтың негізгі элементі болып табылады.

Қазіргі әлемде шетел тілі адамды және бүкіл қоғамды қамтамасыз ету құралына айналды. Күнделікті өмірде шетел тілін қолдану қажеттілігімен бетпесте келеміз: компьютерде жұмыс істеу, әлеуметтік желілерде сөйлесу, бейнероликтерді көру, конкурстар мен жарыстарға қатысу, сонымен қатар, қазіргі әлемде адамдар көбірек саяхаттай бастады, бұл басқа мәдениетті игеруге және сонымен бірге өз мәдениетін көтеруге тамаша мүмкіндік.

Функционалдық сауаттылық-бүгінгі таңда білім беру үдерісіндегі орталық ұғымдардың бірі адамның қоғаммен өзара әрекеттесу жағдайында оқу және жазу дағдыларын қолдану қабілеті. Шетел тілін оқытудың негізгі мақсаты еркін қарым-қатынас және практикалық қолдану дағдыларын қалыптастыру екенін есте ұстаймыз, сондықтан ағылшын тілі сабақтарында мұғалім функционалдық сауаттылықты қалыптастырудың барлық бағыттары бойынша жұмыс істейді.

Мұғалімнің негізгі міндеті – білім алушылардың рефлексиялық белсенділігін ынталандыру, оқытудың ситуациялық жағдайын құру, басқаша айтқанда, білім алушыларды өздігінен сөйлеуге итермелейтін оқу жағдайын модельдеу. Мұндай жағдайлардың негізгі сипаттамасы практикалық міндет болып табылады: киноға билет сатып алу, кафеде, мейрамханада тапсырыс беру, қайда бару керектігін шешу және т.б.

Ағылшын тілінің оқыту сапасын көтерудің басты шарты ретінде білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру алынған жағдайда олардың әрекеттік бағыт ұстанымына, білім алушылардың коммуникативтік құзіреттерінің қалыптасуы ұстанымына, интерактивтік оқыту ұстанымына негізделуі қажет. Сонда ғана функционалдық сауаттылық білім алушының ағылшын тілін әлеуметтік сұранымға сай қолдану мүмкіндіктерін арттырады. Ағылшын тілі сабағында білім алушылардың функционалдық сауаттылығын арттыруда мұғалім білім алушының назарын аудару үшін сабақ кезінде әртүрлі тақырыптық, пәнаралық, сыныпаралық байланыс орнатып, қызықты әңгімелерді сахналық көрініс ретінде өтуді ұйымдастыра білуі қажет.

Сонымен қатар, түрлі көрнекілік құралдарын қолдану, сұрақ-жауап, талдау, жинақтау, ажырату, тақтаға жазу, айтқан ойды мысалдармен дәлелдеу, сөздікпен жұмыс, проблемалық мәселелерге жауап беру, нақтылы және жалпылама тапсырмалар беріп, шағын шығармашылық жұмыстарды орындату, білім алушының бірін-бірі сынауы, өзіндік пікір білдіруі, баяндама жасауы, ғылыми зерттеу жазып қорғауы т.б. алуан түрлі әдіс-тәсілдерді қолдануы керек. Осындай әдіс-тәсілдерді түрлендіріп, жүйелі түрде пайдалана білген мұғалімнің шәкірттері өз бетімен жұмыс істеуге тез үйренеді.

Ағылшын тілін оқыту барысындағы функционалды сауаттылығын дамытудағы негізі мазмұны: білім алушыларды сауатты, әрі мәнерлі, ауызша және жазбаша еркін сөйлеуге меңгерту, күнделікті өмірде диалог жүргізе алу

қабілеттерін қалыптастыру болып табылады. Ағылшын тілін оқыту процесінде функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға әртүрлі жолдармен қол жеткізуге болады.

Ағылшын тілі сабақтарын ұйымдастыруда түрлі әдіс-тәсілдерді пайдалану, білім алушылардың қызығушылығын арттырудың барлық амалдарын жасай отырып, түрлі ойындар ұйымдастыру қажет.

Білім алушыларды оқытуда терең теориялық дайындықпен оқыту, түрлі мәселелерді сәтті шешу үшін қажет танымдық процестер туралы білім мен қолжетімділікті қамтамасыз етеді.

Алайда мұғалімдер білім алушыларды оқыту барысында мәтінмен жұмыс жасауда түрлі қиындықтарға тап болатындықтары анық. Атап айтқанда, білім алушылар көптеген сөздердің мағынасын білмейді; жазылғанның мағынасын түсінбейді; кілт сөздерді бөлектей алмайды; сұрақтарды дұрыс тұжырымдай алмайды; мәселені шешу әдісін таңдай алмайды; оқу барысында оқытудың бір дағдысынан екіншісіне өте алмайды.

Аталған барлық мәселелер функционалды сауаттылықтың нашар дамуына байланысты орын алып отыр. Жоғарыда айтылғандай, қазіргі уақытта функционалды сауаттылықтың дамуына басты назар аударылып отыр. Ағылшын тілі сабақтарында функционалды сауаттылықты қалыптастырудағы мәселелерді шеше отырып, келесі міндеттерді қойылады:

- білім алушылар үшін функционалдық сауатты тұлғаны дамыту үшін жағдай жасау;
- жұмыс кезеңдерін анықтау;
- білім алушылардың грамматикалық дағдыларын игеруге бағытталған жаттығулар жүйесін әзірлеу.

Грамматикалық дағдыларды қалыптастыру бойынша жұмыс бірнеше кезеңде жүргізіледі:

- дайындық кезеңінде мен балаларға грамматикалық құбылысты түсіндіру;
- әрі қарай, білім алушылар зерттелген құрылымды қайталайды;

Үшінші кезеңде білім алушылар қарым-қатынас жағдайларын өзгерту арқылы сөйлеуде грамматикалық құрылымдарды қолданады.

Функционалдық сауаттылық дағдылары қалыптасқан білім алушылар оқудың әртүрлі түрлерін қолдана алады. Ол ағылшын тілін оқу мен түсінудің бір жүйесінен екіншісі жүйеге ауыса алады. Сонымен қатар, мұғалімнің функционалдық сауаттылықты қалыптастыруға арнап жасаған тапсырмалары кезінде келесі сұрақтарға жауап беруі маңызды: тапсырмалардың негізгі мақсаты қандай, мәтінді түсінудің қандай деңгейі бекітіледі немесе тексеріледі?

Жалпы, функционалдық сауаттылықты дамытатын тапсырмалардың типологиясы әр түрлі болып келеді. Сабақтарда келесі тапсырмалар түрлерімен ұсынылуы мүмкін:

- қосымша ақпаратты қажет ететін тапсырмалар;
- бірнеше өзара байланысты сұрақтардан тұратын кешенді немесе құрылымдық тапсырмалар; бір тапсырмада әртүрлі жауаптармен жасау форматтары;
- тапсырманы орындау уақытының шектелуі;

- диаграммаларды түсіндіру.

Функционалды сауаттылықты арттыруға арналған тапсырмалар жасау кезінде көп жағдайда Блум таксономиясына сүйенеді, оған сәйкес когнитивті процестердің тізімі иерархиялық түрде ұйымдастырылған. Функционалды оқуды тексеруге арналған тесттердің айрықша ерекшеліктеріне мыналар жатады: мәтіннің үлкен көлемі; бейімделмеген мәтін; суреттер, схемалар, диаграммалар, кестелер, графиктер түрінде ұсынылған ақпарат; әр түрлі пәндерден білімді біріктіруді қажет ететін тапсырмалар; білімнің қай саласына жүгіну керектігі белгісіз тапсырмалар.

Функционалды оқу тапсырмаларына үздіксіз мәтіндерді таңдаудың кейбір ережелерін сақтау маңызды:

- мәтін білім алушыға қызықты болуы керек;
- мәтінде білім алушыға белгісіз ақпарат болуы керек;
- мәтін ойды дамытуы керек;
- мәтінде сандармен,терминдермен шамадан тыс жүктелмеуі керек;
- мәтіндегі суреттер танымдық белсенділіктің дамуына ықпал етуі керек;
- мәтіннің қиындық деңгейі білім алушының жас ерекшеліктеріне сәйкес келуі керек. Қажет болса, мәтінді бейімдеу керек;
- бейтаныс сөздер мәтіннен "алынып тасталуы" керек немесе ескертулерде көрсетілуі керек;
- мәтін көлемі нормадан аспауы керек;
- мәтін құрылымды болуы керек.

Ағылшын тілін оқыту процесінде коммуникация саласындағы функционалды сауаттылықты өзектендіру білім берудің негізгі міндеттерінің бірі болып табылады. Әдістемелік әдебиеттерді талдауда көрсеткендей, сөйлеу әрекетінің төрт түрінің ішінен: сөйлеу, оқу, тыңдау және жазу, ал тыңдау ағылшын тілі сабағында ең аз уақытты алады, дегенмен ағылшын тілін практикалық меңгеру тұрғысынан тыңдау сөйлеуден кем емес маңызды позицияны алады.

Бұл білім алушыларды дыбыстық сөйлеуді мұқият тыңдауға, мәлімдеменің семантикалық мазмұнын болжай білуге және осылайша тыңдау мәдениетін тек ағылшын тілінде ғана емес, ана тілінде де тәрбиелеуге үйретуге мүмкіндік береді.

Бір мезгілде білім алушымен жұмыс жасағанда есту қабіледі арқылы түсіну және есте сақтау қабілеттерін дамытуға жақсы жағынан әсер етеді. Бұл тек ағылшын тілдерінде ғана емес, кез-келген басқа да пәндер үшін маңызды болып табылады.

Ағылшын тілі сабағында оқыту барысында білім алушылардың функционалды сауаттылығын мақсатына көп қолданатын әдістің бірі сыни тұрғыдай ойлау болып табылады. Еліміздің жарқын болашағының мәңгі болуына ықпал ететін, осы сын тұрғысынан ойлау. Сыни ойлау немесе сын тұрғысынан ойлау білім алушының бойында еркін қозғалуды, топ алдында еркін сөйлеуді, жұптық, топтық және жеке жұмыстарды жасауды қалыптастырады.

Сонымен қатар, өз ойын еркін жеткізуге үйренуге ықпал жасайды. Мұғалім өз сабақтарында білім алушылардың қызығушылықтарын ояту мақсатында

топпен жұмысты, ой қозғап, жаңа тақырыпты түрлі көрнекіліктерді пайдалану арқылы сабақ өтеді. Нәтижесінде білім алушы топпен жұмыс жасауға бейімделеді. Түрлі жаңаша әдістерді қолдану арқылы жаңа тақырыптарды тереңінен түсінуге мүмкіндік береді. Жалпы сыни тұрғыдан ойлау қабілеті дамыған білім алушының функционалды сауаттылығы да дамып, өзіне деген сенімділігіде қалыптасып, жоғарылайды. Сонымен қатар, білім алушы жеке тұлға болып қалыптасуына ықпал етеді. [3].

Осыдан шығатын негізгі тұжырымдама – функционалды сауаттылықтың кез-келген адамның өмірінде үлкен маңызы бар екендігі және оны дамыту үшін жан-жақты көзқарас пен заманауи әдістерді қолдану қажеттігі. Қоғамның үнемі өзгеріп отырғанын және жаңа талаптар мен мүмкіндіктердің пайда болуын ескере отырып, функционалды сауаттылық - бұл тек қана тілдік білім емес, сонымен қатар әлемді түсіну және оған бейімделу қабілеті.

Заманауи технологиялардың дамуы қоғамдағы өмір салтымызға терең әсер етеді және бұл өзгерістер білім беру жүйесіне де қатысты. Технологиялық прогресс оқыту әдістерін, оқу материалдарының қолжетімділігін және оқыту құралдарын кеңейтті. Бұл контекстте, функционалдық сауаттылық – бұл тек оқу, жазу және есептеу дағдыларын меңгеру емес, сонымен қатар заманауи технологияларды тиімді пайдалана білу қабілеті. Технологиялардың және интернеттің жетілдіруі әлемдік өзгерістердің бір артықшылығы болып, функционалдық сауаттылықты мазмұнды пайдалану, ақпараттық бақылау, онлайн ресурстарды қолдану және ақпараттық белгілерді түсіндіру туралы қабілеттерді жетілдіруге мүмкіндік береді.

Қазіргі уақытта бізді қоршаған әлем үздіксіз өзгеріп, жаңа сын-қатерлер мен мүмкіндіктерді ұсынып отырады. Осындай жағдайда, жеке тұлғалардың және қоғамның жалпы жетістігі үшін тек қана есте сақтауға негізделген білім емес, көпқырлы біліктіліктер мен дағдыларды дамыту маңызды. Мұның басты себебі - адамдардың бейімделу қабілетінің және шешім қабылдау дағдысының артуында жатыр. Бұл өзгерістер "Жаңа Қазақстан" идеясының аясында, жаңару мен жаңғыру жолындағы стратегиялық бағыттармен тығыз байланысты[4].

2 АҒЫЛШЫН ТІЛІ САБАҒЫНДА БІЛІМ АЛУШЫЛАРДЫҢ ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҒЫН ДАМУ БОЙЫНША ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР

Tasks for the development of functional literacy for Grade 3

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level (CEFR)	A1
Aims	3.1.5.1 distinguish between phonemically distinct words;
Skills	Creative thinking
Bloom's taxonomy	Remembering, creating

1. Find the words:

1. water 2. ocean, 3. sea, 4. lake, 5. river, 6. rain,

c	w	a	t	e	r
r	a	i	n	i	i
o	c	e	a	n	v
a	f	i	s	h	e
t	s	e	a	r	r
h	l	a	k	e	t
Answers:					

c	w	a	t	e	r
r	a	i	n	i	i
o	c	e	a	n	v
a	f	i	s	h	e
t	s	e	a	r	r
h	l	a	k	e	t

2. Make crosswords on the topic (use 4-5 words).

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level	A1
Aims	3.4.5.1 link with support words or phrases using basic coordinating connectors
Skills	Creative thinking
Bloom's taxonomy	Remembering

Match the words to the pictures:

A  iceberg

B  ice

C  raindrop

Answers: A-raindrop, B-iceberg, C-ice

Complete the vocabulary with vowels:

Ra-n, w-t-r, r-v-r, -ce, -c-an, ic-b-rg

Answers : rain, water, river, ice, ocean, iceberg

Class	3
-------	---

Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1
Aims	3.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported information or talk on a limited range of general and some curricular topics;
Skills	Writing literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Plants and animals need water

Complete the sentences:

glasses	water	face	to brush

Plants, animals and human beings all need ____ to live. Every morning we need water _____ our teeth, to wash our _____ and to bathe. We should drink at least 7 or 8 ____ of water daily to stay healthy.

Answers: 1-water, 2-to brush, 3-face, 4-glasses

Match the words to the pictures:



to bathe



to brush teeth



to wash face

Answers: A-to brush teeth, B- to wash face, C- to bathe

Class	3
Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1
Aims	3.3.1.1 recognise, identify and sound with support a limited range of familiar words in simple sentences;
Skills	Writing literacy
Bloom's taxonomy	Applying

How can we save water? Put the words in order .



1.a bath, instead of, a shower, Have.



2. teeth, you, when, the tap, your, Turn off, brush.



3. waste, water, Don't.

Answers:

- 1.Have a shower instead of a bath.
- 2.Turn off the tap when you brush your teeth.
- 3.Don't waste water.

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level	A1
Aims	3.1.4.1 understand a limited range of short supported questions on general and some curricular
Skills	Mathematical literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Look at the picture and answer the questions:

What can you see in the picture?

Do you drink water every day?

How much water should we drink every day?



Answer: We should drink 7 or 8 glasses of water every day.

Match the sentence halves:

- | | |
|-------------------------|-----------------------|
| 1. We need water | a) to water flowers |
| 2. We use water for | b) to wash hands |
| 3. We use water | c) need water to live |
| 4. Animals, plants also | d) washing clothes |





Answers: 1-b, 2-d, 3-a, 4-c

Class	3
Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1

Aims	3.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported information or talk on a limited range of general and some curricular topics;
Skills	Reading literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Watersports are swimming, water polo, diving, windsurf, waterski, kayaking, snorkel. Watersports are very useful for our health.

Unscramble the words and match the types of watersports to the pictures:

- | | | |
|----------|-------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| <i>A</i> |  | ingakkay |
| <i>B</i> |  | ngvidi |
| <i>C</i> |  | ndswiurfing |
| <i>D</i> |  | iterwask |

Answers: A-windsurfing ,B-kayaking, C-diving, D-waterski

Class	3
Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1
Aims	3.5.10.1 use common present continuous forms, including short answers and contractions, to talk about what is happening now
Skills	Writing literacy
Bloom's taxonomy	Applying

What are they doing? Use Present Continuous



He _____



She _____



They _____



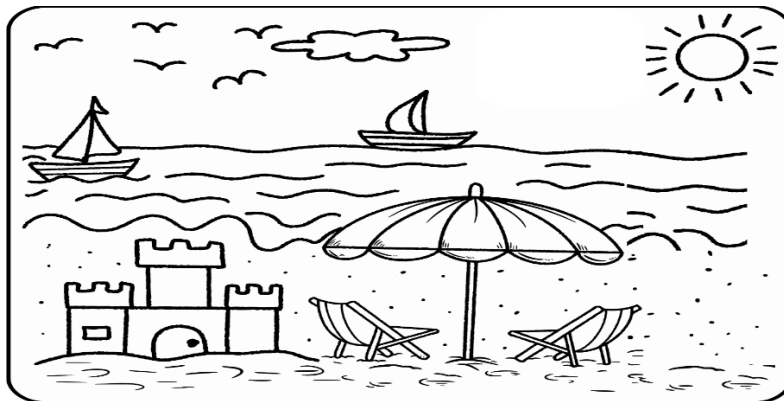
The girls _____

Answers: 1-He is diving. 2- She is waterskiing. 3-They are swimming. 4-The girls are kayaking.

Class	3
Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1
Aims	3.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported information or talk on a limited range of general and some curricular topics;
Skills	Mathematical literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Read and colour.

1. The sand is yellow.
2. The water is blue.
3. The sand castle is yellow.
4. The boats are brown and black.
5. The beach umbrella is purple and pink.
6. The beach chairs are green and orange.



Answer the questions:

1. How many boats are there on the beach?
2. How many chairs are there near the beach?
3. How many beach umbrellas are there at the beach?

Answers: 1. There are two boats on the beach. 2. There are two chairs near the beach.

3. There is one beach umbrella at the beach.

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level	A1
Aims	3.4.5.1 link with support words or phrases using basic coordinating connectors
Skills	Creative thinking
Bloom's taxonomy	Applying

Match the words to the sentences:

melting freezing evaporation condensation

- a. When ice is heated and turns into liquid water _____
- b. When liquid water heats up and turns into water vapour _____
- c. When liquid water cools and turns into ice _____
- d. When water vapour cools and turns into liquid water _____

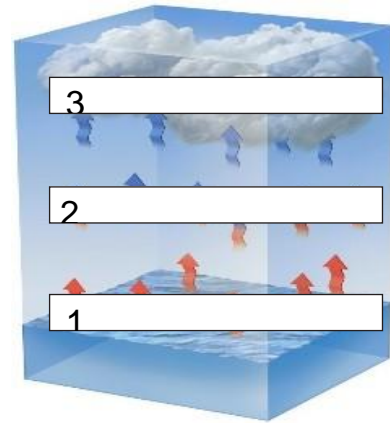
Answers: a-melting, b-evaporation, C-freezing, d-condensation

Class	3
Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1
Aims	3.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported information or talk on a limited range of general and some curricular topics;
Skills	Creative thinking
Bloom's taxonomy	Applying

Read and label the diagram. Write evaporation, water vapour and condensation.

1. Water from oceans, lakes and rivers heats up.
2. Water evaporates to water vapour.
3. Water vapour rises into the cold atmosphere
4. Water vapour cools down and condenses.
5. Condensed water turns into tiny water droplets.
6. Water droplets from clouds

which move with the wind.



Answers: 1- evaporation, 2 - water vapour,
3- condensation

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level	A1
Aims	3.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported information or talk on a limited range of general and some curricular topics;
Skills	Writing literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Complete the sentences:

springs	seas	aquifers	oceans	wells	river
----------------	-------------	-----------------	---------------	--------------	--------------



When rain falls on the land, it forms **streams**. They flow into _____, which flow into the _____ and ground and form _____. Sometimes rainwater and snow sink deep into the ground and form _____. Water in _____ and _____ comes from these.

Answers: river, seas, oceans, aquifers, wells, spring

Class	3
Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1
Aims	3.3.5.1 understand the main points of short simple texts on a limited range of familiar general and some curricular topics by using contextual clues
Skills	Reading literacy
Bloom's taxonomy	Remembering

Read and match the words to the pictures:

An ocean is a very large body of salt water. A lake is a large area of fresh water, surrounded by land. A river is a wide stream of fresh water.

A



Lake

B



Ocean



C

River

Answers: A- an ocean, B- a river, C- a lake

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level	A1
Aims	3.4.4.1 write with support short basic sentences with appropriate spaces between words
Skills	Creative thinking
Bloom's taxonomy	Remembering

Match the sentences to the pictures



Wet clothes drying in the Sun

When snow turns into water

When bathroom mirror gets misty

When rain turns into ice

Answers:

A - When bathroom mirror gets misty,

B - When snow turns into water

C - When rain turns into ice,

D- Wet clothes drying in the Sun

Class	3
Theme	Water, Water, everywhere
Level	A1
Aims	3.3.5.1 understand the main ideas of short, simple texts on general familiar topics and some educational topics context clues;
Skills	Reading literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Read and write the state of the water under the photographs.

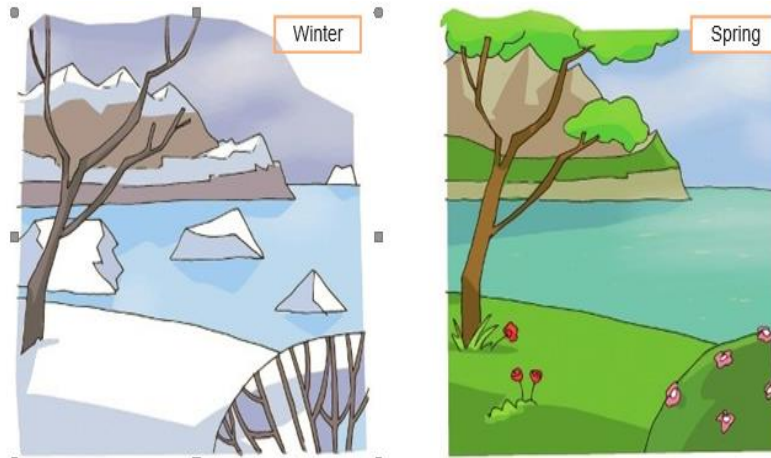
The States of Water: solid, liquid, gas. Water is known to exist in three different states: as a solid, liquid or gas. Clouds, snow, and rain are all made of up of some form of water.



Answers: a-solid, B-gas, C-liquid

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level	A1
Aims	3.4.1.1 plan, write and check short sentences with considerable support on a limited range of personal, general and some curricular topics;
Skills	Writing literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Look at the pictures. Use the words to describe what happens to the landscape in winter and in spring



Answers: It is cold in winter. It snows in winter. Water becomes ice and snow. There are icebergs in the ocean.

It is warm in spring. The snow and ice melt. Trees and plants grow. There are flowers.

Class	3
Theme	Water, Water, Everywhere
Level	A1
Aims	3.3.1.1 recognise, identify and sound with support a limited range of familiar words in simple sentences;
Skills	Writing literacy
Bloom's taxonomy	Applying

Complete the poem:

away play rain another come

Rain, rain go _____
 _____ again another day

Little Johnny wants to _____
 Rain, _____ go away.



Tasks for the development of functional literacy for Grade 4

Subject	English
Grade	4
Level (CEFR)	High A1
Aims	<p>4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics</p> <p>4.2.8.1 express basic likes and dislikes,</p> <p>recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics</p> <p>4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics</p> <p>4.2.4.1 respond to questions on an increasing range of general and some curricular topics</p> <p>4.3.2.1 read and understand with some support short simple fiction and non-fiction texts</p> <p>4.3.6.1 understand with some support some specific information and detail in short, simple texts on a growing range of general and some curricular topics</p> <p>4.4.5.1 link with some support sentences using basic</p>

	coordinating connectors 4.4.3.1 write with support short sentences which describe people, places and objects
Skills	Financial literacy
Theme	Kazakhstan in the World of Sport
Resource	

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics	Memorization of specific information.	Make the list of things Rakhat is going to buy.
Understanding	2	4.3.6.1 understand with some support some specific information and detail in short, simple texts on a growing range of general and some curricular topics 4.4.3.1 write with support short sentences which describe people, places and objects	Understanding of the material independently of the other material.	Fill in the gaps
Applying	3	4.3.6.1 understand with some support some specific	Using the methods, concepts,	Choose the best answer

		information and detail in short, simple texts on a growing range of general and some curricular topics	principles and theories in new situations.	
Analyzing	4	4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics	The division of information on the constituent elements	Compare the orders of Russia and China
Evaluating	5	4.2.4.1 respond to questions on an increasing range of general and some curricular topics	Making the integer of the particular parts.	Answer the questions: What country's goods are cheaper? Why?
Creating	6	4.2.8.1 express basic likes and dislikes, recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Make a list of things (clothes, boots, caps, etc.) that you would like to order from another city



Order

Order number: 5648

Date of order: the 13th of

February

Rakhat Smagulov

“Soccer Shop”

102, Astana St., flat 3

81, New Street

Pavlodar city, 470000

Omsk city, 565410

Kazakhstan

Russia

Description	Quantity	Price for one	Total
T-shirt	2	6000	12000
Shorts	1	3000	3000
Football boots	2	10000	20000

Total : 35000 tenge

Post-office: 5000 tenge

Total : 40000 tenge

Money to pay: 40000 tenge

To pay till: the 10th of March

Remembering:

Task 1. Make the list of things Rakhat is going to buy.

Understanding :

Task 2.Fill in the gaps.

1. Rakhat will buy _____ from “Soccer Shop” in quantity of one.
2. He spent _____ tenge for football boots.
3. The shop is situated in _____.
4. He should pay till _____.
5. Totally he will get _____ things.

Correct answers:

1) shorts; 2) about 21000 tenge; 3) Omsk; 4) the 10th of March; 5) five

Applying:

Task 3. Choose the best answer.

1. Rakhat is from:
 - a) England
 - b) Russia
 - c) Germany
 - d) Kazakhstan
2. What is Rakhat going to buy?
 - a) Sport glasses
 - b) Sport shoes
 - c) Sport clothes
 - d) Sport clothes and shoes
3. What colour are the goods Rakhat going to buy?
 - a) Blue
 - b) White
 - c) Green and black
 - d) The information is not given
4. How will he get the goods?
 - a) By friends
 - b) By post-office
 - c) By relatives
 - d) By himself
5. What is the synonym of “goods”?

- a) Things
- b) Food
- c) Well
- d) Equipment

Correct answers:

1) d; 2) d; 3) d; 4) b; 5) a.

Analyzing:

Task 4. Compare the accounts of Russia (blue) and China (green).

Russia (Omsk)

Type of the clothes	Things	Price for one	Total
T-shirt	2	6000	12000
Shorts	1	3000	3000
Football boots	2	10000	20000

Total :35000 tenge

Post-office: 5000 tenge

Total: 40000 tenge

To pay: 40000 tenge

To pay till: the 10th of March

Should come: after 10 days

China (Beijing)

Type of the clothes	Things	Price for one	Total
T-shirt	2	4000	8000
Shorts	1	2000	2000
Football boots	2	7000	14000

Total : 24000 tenge

Post-office: 15000 tenge

Total (with tax): 39000 tenge

To pay: 39000 tenge

To pay till: the 4th of March

Should come: after 15 days

Evaluating:

Task 5. Answer the questions: What country's goods are cheaper? Why?

Creating:

Task 4. What clothes would you like to buy from England/ Turkey? Write a list of things.

Task 2

Subject	English
Grade	4
Level (CEFR)	High A1
Aims	<p>4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly;</p> <p>4.5.9.1 use common simple present forms, including short answer forms and contractions, to give personal information and talk about habitual actions, facts and future timetabled events continue to use common past simple forms [regular and irregular] to describe actions and feelings and narrate simple events including short answer forms and contractions;</p> <p>4.4.7.1 spell most familiar high-frequency words accurately when writing independently</p> <p>4.4.5.1 link with some support sentences using basic coordinating connectors;</p> <p>4.4.1.1 plan, write and check sentences with support on a</p>

	<p>range of basic personal, general and some curricular topics;</p> <p>4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics;</p> <p>4.2.4.1 respond to questions on an increasing range of general and some curricular topics;</p>
Skills	Mathematical literacy
Theme	Healthy world
Resource	




Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p>	<p>4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly;</p> <p>4.5.9.1 use common simple present forms, including short answer forms and contractions, to give personal information and talk about habitual actions, facts and future timetabled events</p> <p>continue to use common past simple forms [regular and irregular] to describe actions and feelings and narrate simple events including</p>	Memorization of specific information.	<p>1. Tell what vitamins are necessary for Alim and his sister?</p> <p>2. Find the name to the given words.</p> <p>3. Study the prices of vitamins in the table.</p>

		short answer forms and contractions;		
Understanding	4 5	4.4.7.1 spell most familiar high-frequency words accurately when writing independently	Understanding of the material independently of the other material.	4. Choose true or false 5. Calculate all vitamins of each chemist's shop.
Applying	6	4.4.5.1 link with some support sentences using basic coordinating connectors;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations.	6. Choose the cheapest prices for each vitamin from different chemist's shops and make calculations .
Analyzing	7	4.4.7.1 spell most familiar high-frequency words accurately when writing independently	The division of information on the constituent elements	7. Choose the best price for vitamins.
Evaluating	8	4.4.1.1 plan, write and check sentences with support on a range of basic personal, general and some curricular topics;	Making the integer of the particular parts.	8. Calculate the change and buy 2 chocolates.

		4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics;		
Creating	9	4.2.4.1 respond to questions on an increasing range of general and some curricular topics; 4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	9. Recommend the cheapest chemist's shop to buy vitamins.

The task of the Mathematical literacy “The cheap buy”

There are three different chemist's shops in the town. The grandmother sent her grandson Alim to the chemist's shop at 10 a.m. to buy some vitamins for him and his little sister. Grandma gave 2500 tenge and a list of necessary vitamins: vitamin ABC, “Kids” vitamins, multi-vitamins, vitamin C, “Ca – vitamin” (see the table). There were chemist's shops near the home with the different prices for the vitamins. Which chemist's shop do you think Alim will make a good buy at? (prices for vitamins are in the table)

№	Names of medicine	 Chemist's shop №1	 Chemist's shop №2	 Chemist's shop №3
1	Vitamin ABC	150 tenge	160tenge	165tenge

2	“Kids” vitamins	180 tenge	190tenge	185tenge
3	Multi-vitamins	300tenge	280tenge	350tenge
4	Vitamin C	700tenge	730tenge	680tenge
5	“Ca – vitamin”	1100tenge	1000tenge	1200tenge

Can Alim buy chocolate at a price of 80 tenge and how many?

The solution of the task:

Remembering:

Task 1. Tell what vitamins are necessary for Alim and his sister?

Answer: Vitamin ABC, “Kids” vitamins, multi-vitamins, vitamin C, “Ca – vitamin” .

Task 2. Find the name to the given words.

Vitamin ABC
“Kids” vitamins
Multi-vitamins
Vitamin C
“Ca – vitamin”

Answer: At the chemist’s shop

Task 3. Study the prices of vitamins in the table.

Understanding:

Task 4. Choose true or false.

- There are five different chemist’s shops in the town.
 - True
 - False
- Alim must buy vitamins for him and sister.

- a) True b) False

3. The prices of the vitamins are different.

- a) True b) False

Answer: 1. False; 2. True; 3. True.

Task 5. Calculate all vitamins of each chemist's shop

Possible options:

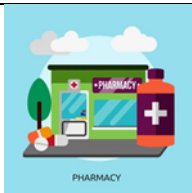


Chemist's shop №1: $150+180+300+700+1100=2430$ tenge

Chemist's shop №2: $160+190+280+730+1000=2360$ tenge

Chemist's shop №3: $165+185+350+680+1200=2580$ tenge

Applying :

Task 6. Choose the cheapest prices for each medicine from different chemist's shops and make calculations.

№	Names of medicine	 Chemist's shop №1	 Chemist's shop №2	 Chemist's shop №3
1	Vitamin ABC	150 tenge	160tenge	165tenge
2	“Kids” vitamins	180 tenge	190tenge	185tenge
3	Multi-vitamins	300tenge	280tenge	350tenge
4	Vitamin C	700tenge	730tenge	680tenge
5	“Ca – vitamin”	1100tenge	1000tenge	1200tenge

$150+180+280+680+1000=2290$ – the price of the cheapest vitamin

Analyzing :

Task 7. Choose the best price for vitamins.

Correct calculation: $150+180+280+680+1000=2290$ – the price of the cheapest vitamins.

Evaluating :

Task 8. Calculate the change and buy 2 chocolates.

$2500-2290=210$ tenge – the change from the vitamins

$210-160=50$ tenge – the change after chocolates.

Creating:

Task 9. Recommend the cheapest chemist's shop to buy vitamins.

Task 3

Subject	English
Grade	4
Level (CEFR)	High A1
Aims	4.3.5.1 understand the main points of short simple texts on a growing range general and some curricular topics by using contextual clues; 4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly; 4.4.2.1 begin to use joined-up handwriting in a limited range of written work; 4.4.7.1 spell most familiar high-frequency words accurately when writing independently; 4.2.6.1 take turns when speaking with others in a growing range of short, basic exchanges.
Skills	Reading literacy
Theme	Healthy world
Resource	

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	4.3.5.1 understand the main points of short simple texts on a growing range general and some curricular topics by using contextual clues;	Memorization of specific information.	1. Find the parts of the sentences.
Understanding	2	4.3.5.1 understand the main points of short simple texts on a growing range general and some curricular topics by using contextual clues;	Understanding of the material independently of the other material.	2. Choose the right answer.
Applying	3	4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations.	3. Read the dialogue and say what must people do to be healthy and fit.
Analyzing	4	4.4.2.1 begin to use joined-up handwriting in a limited range of written work	The division of information on the constituent elements	4. Put the sentences in the order of the dialogue.
Evaluating	5	4.4.7.1 spell most	Making the	5. Group the

		familiar high-frequency words accurately when writing independently; 4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly;	integer of the particular parts.	food you eat every day into two. Why are they good/bad for your health?
Creating	6	4.2.6.1 take turns when speaking with others in a growing range of short, basic exchanges.	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	6. Role-Play the dialogue between two friends about healthy habits.

Adina: Hello, Ansar!

Ansar: Hello!

Adina: We are in one class but we don't know about our interests. Do you like sport?

Ansar: Yes, I do. I like skating and skiing very much. I started to go in for sport when I was 5 years old and wanted to be a popular sportsman.

Adina: You are a good sportsman I see. You train every day. But is it enough to be healthy and fit?

Ansar: I think it is not enough. There are many things to do.

Adina: What must I do to be healthy?

Ansar: To eat healthy food is very important.

Adina: Do you have special rules?

Ansar: Yes, I do. I have ten important rules for every day.

1. Drink more water.

2. Wash your food before eating.
3. Use less salt.
4. Eat a healthy diet.
5. Eat more vegetables and fruits.
6. Don't eat a lot of sweets.
7. Don't eat high-fat food.
8. Carefully chew food.
9. Eat foods rich of vitamins.
10. Eat foods and vegetable and animal origin.

Adina: Thank you! Does it really work?

Ansar: Yes, it really works!

Remembering:

Task 1. Find the parts of the sentences.

- | | |
|-------------------------|-------------------------------------------|
| 1. We are in one class | a) rules for every day. |
| 2. I have ten important | b) and fruits. |
| 3. Wash your food | c) but we don't know about our interests. |
| 4. Eat more vegetables | d) before eating. |

Answers: 1-c; 2-a; 3-d; 4-b.

Understanding:

Task 2. Choose the right answer.

1. This dialogue is between
 - a) brother and sister
 - b) classmates
 - c) mum and son
2. Ansar goes in for _____.
 - a) winter sport
 - b) summer sport
 - c) water sport
3. What does Ansar advise?
 - a) To train

- b) To keep healthy eating rules
- c) To sleep well
- 4. Will Adina keep these rules?
 - a) Yes, she will.
 - b) No, she will not.
 - c) The answer is not given.

Answers: 1. b; 2. a; 3. b; 4. c

Applying:

Task 3. Read the dialogue and say what must people do to be healthy and fit.

Possible answers: His temperature is quite normal today. Blood pressure is quite normal. Luckily for him there is nothing seriously wrong with your health.

Analyzing:

Task 4. Put the sentences in the order of the dialogue.

1. He advised to keep eating rules.
2. Adina asked how to be fit.
3. She thanked him for rules.
4. Ansar likes sport and wants to be a popular sportsman.
5. The classmates meet each other.

Right order:

1. The classmates meet each other.
2. Ansar likes sport and wants to be a popular sportsman.
3. Adina asked how to be fit.
4. He advised to keep eating rules.
5. She thanked him for rules.

Evaluating:

Task 5. Group the food you eat every day into two. Why are they good/bad for your health?

Healthy food	Unhealthy food

Possible answer:

Healthy food	Unhealthy food
apples	tea
milk	white bread
yogurt	salty crisps
salad	sugar
meat	
fish	

Milk food (dairy) is healthy for teeth. Fruit and vegetables are good for growth and energy for all day. Meat and fish also rich of vitamins and gives energy.

White bread and salty food are bad for then stomach. Sugar is bad for our teeth...

Creating:

Task 6. Role-Play the dialogue between two friends about healthy habits.

Task

class	4
Theme/ topic	Professions and ways of communications
Level	high A1
Aims	4.1.10.1 recognise words similar to words in student native language 4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly 4.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported talk on an increasing range of general and some curricular topics 4.2.6.1 take turns when speaking with others in a growing range of short,

	<p>basic exchanges</p> <p>4.2.7.1 contribute a growing range of suitable words, phrases, and sentences during short pair, group and whole class exchanges</p> <p>4.3.6.1 understand with some support some specific information and detail in short, simple texts on a growing range of general and some curricular topics</p> <p>4.2.8.1 express basic likes and dislikes, recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics</p> <p>4.4.4.1 write with support a sequence of short sentences in a paragraph to give basic personal information</p>
skills	<p>Mathematical literacy, Reading literacy, global competencies</p> <p>Listening, speaking, reading, writing</p>
Strategies and techniques	Singapore teaching methodology: Stand up, Stir up, Hand up.
Resource	<p>https://drive.google.com/file/d/147Inmn8K_cX6KHnw6QnHEqvrbawd3Ce4/view?usp=sharing</p> <p>https://drive.google.com/file/d/1lquCvqKS08geSkHiBmUPsPD0owADXUSq/view?usp=sharing</p>

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	<p>4.1.10.1 recognise words similar to words in student native language</p> <p>4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short</p>	Memorization of specific information	Listen, repeat, recognise ...

		phrases and simple sentences intelligibly		
Understanding	2	4.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported talk on an increasing range of general and some curricular topics	Understanding of the material independently of the other material	Match the words with the definitions
Applying	3	4.2.6.1 take turns when speaking with others in a growing range of short, basic exchanges 4.2.7.1 contribute a growing range of suitable words, phrases, and sentences during short pair, group and whole class exchanges	Collaborating and applying of the knowledge or skills learned	Interview
Analysing	4	4.3.6.1 understand with some support some specific information and detail in short, simple texts on a growing range of general and some curricular topics	Comparing, examining and recognizing of information	Fill in the gaps Order ...
Evaluating	5	4.2.8.1 express basic likes and dislikes, recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics	Prioritizing the particular parts of the integer	Justify... Evaluate...
Creating	6	4.4.4.1 write with support a sequence of short sentences in a paragraph to give	Integrating the particular parts in the integer.	Make up a text

		basic personal information		
--	--	----------------------------	--	--

Remembering

Task 1. Listen, repeat and recognise the words of some professions similar to words in your native language.

https://drive.google.com/file/d/147Inmn8K_cX6KHnw6QnHEqvrbaWd3Ce4/view?usp=sharing

Mechanic, doctor, nurse, photographer, electrician, computer programmer, architect, news reporter, teacher.

Understanding

Task 2. Listen to the audio and match the definitions with the vocabulary.

<https://drive.google.com/file/d/1lquCvqKS08geSkHiBmUPsPD0owADXUSq/view?usp=sharing>

1) teacher	a) likes to take photos
2) architect	b) works in a hospital and takes care of sick people
3) photographer	c) works in a school, teach students
4) electrician	d) designs computer games
5) doctor	e) draws and designs buildings
6) computer programmer	f) repairs electrical systems
7) nurse	g) works in a hospital and helps a doctor
8) news reporter	h) works at the TV station and presents news

Answer: 1-c, 2-e, 3-a, 4-f, 5-b, 6-d, 7-g, 8- h.

Applying (Singapore teaching methodology: Stand up, Stir up, Hand up)

Task 3. Interview or practice the new vocabulary in dialogues with your classmates. create a pair, work out a dialogue in pairs, raise your hand if you're done, high-five another classmate and work out a dialogue with another classmate.

Example:

A: What do you do?

B: I work in a school and teach students.

A: Are you a teacher?

B: Yes, I am.

B: What do you do?

A: I like to take photos.

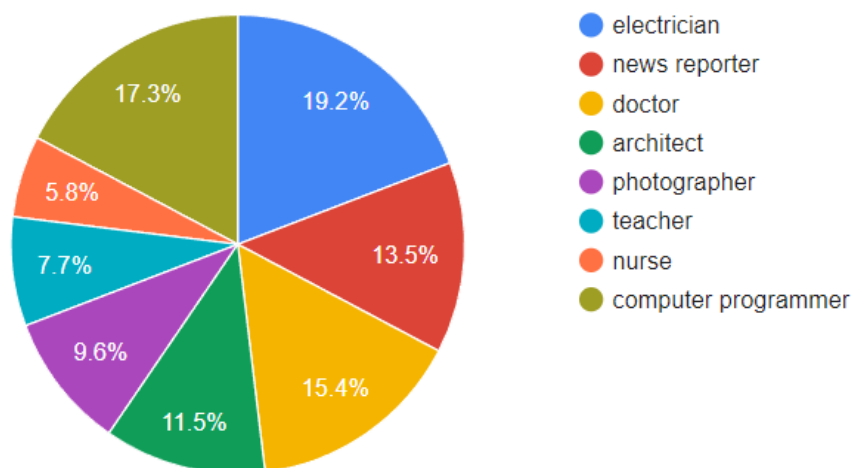
B: Are you a photographer?

A: Yes, I am.

Analyzing. Task 4 Study the pie chart and fill in the gaps in the text and order the professions from the most popular to the least popular among the people living in this house.

There is a large house in the city center, where 52 people of different professions live. One day Mike interviewed the people of this house about their jobs and professions. Mike found out such information:

1) ____% of people can design computer games, 2) ____% of people work at the TV station and present news, 3) ____% of people design buildings, 4) ____% of people like to take photos, 5) ____% of people can repair electrical systems, 6) ____% of women work in a school and teach students, 7) ____% of people work in a hospital and help doctors and 8) ____% of residents of the house take care of sick people. ‘



Answers: 1) 17,3%, 2)13,5% 3)11,5% 4)9,6 % 5) 19,2% 6)7,7% 7) 5,8% 8) 15,4%

Electrician, computer programmer, doctor, news reporter, architect, photographer, teacher, nurse

Evaluating

Task 5. Justify : My favourite profession is ... because...

In my opinion, the most important profession is ... because ...

In my opinion. The most popular profession is... because...

Creating

Task 6. You interviewed your classmates, make up a text that contains an analysis of how many classmates dream of a particular profession.

(the text from the previous assignment can serve as an example)

Task .

class	4
Theme/ topic	Values in myths and legends
Level	high A1
Aims	4.1.9.1 recognise words that are spelt out from a limited range of general and curriculum topics 4.1.1.1 understand an increasing range of classroom instructions 4.1.4.1 understand an increasing range of short supported questions on general and some curricular topics 4.1.3.1 understand the main points of short supported talk on an increasing range of general and some curricular topics 4.1.8.1 understand short, supported narratives on an increasing range of general and some curricular topics 4.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported talk on an increasing range of general and some curricular topics 4.2.8.1 express basic likes and dislikes, recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics
skills	Global competencies, Creative thinking

	Listening, speaking,
Strategies and techniques	CCQ questions, Sketching, cutting, Venn diagram, a puppet show
Resource	https://www.youtube.com/watch?v=RqBn08RywaE

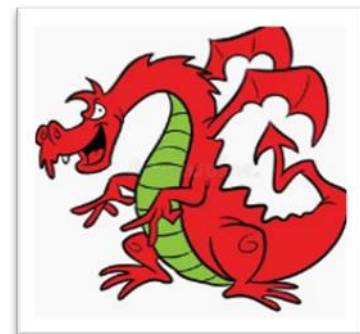
Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	4.1.1.1 understand an increasing range of classroom instructions 4.1.9.1 recognise words that are spelt out from a limited range of general and curriculum topics	Recalling basic facts	Recall and cut out
Understanding	2	4.1.4.1 understand an increasing range of short supported questions on general and some curricular topics	Making sense of what you have learnt	CCQ questions
Applying	3	4.1.3.1 understand the main points of short supported talk on an increasing range of general and some curricular topics 4.1.8.1 understand short, supported narratives on an increasing range of general and some curricular topics	Using the information gained in a new way Collaborating and applying of the knowledge or skills learned	Sketching
Analysing	4	4.1.6.1 understand some specific	The division of information on	Order ...

		information and detail of short, supported talk on an increasing range of general and some curricular topics	the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas;	
Evaluating	5	4.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported talk on an increasing range of general and some curricular topics	Developing opinions, judgments or decisions	Choose the best title. Compare. Venn diagram. Give ideas.
Creating	6	4.2.8.1 express basic likes and dislikes, recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics 4.4.1.1 plan, write and check sentences with support on a range of basic personal, general and some curricular topics	Combining ideas to form a new whole	Make puppet show. Compose a legend.

Remembering

Task 1 Watch the legend. Cut out the characters on the cards in the order in which the characters or things appear in the legend.

<https://www.youtube.com/watch?v=RqBn08RywaE>



Answer: George, the hermit in a cave, the dragon, food, animals, gold, the king, army, the princess.

Understanding.

Task 2. Answer the questions.

Was George brave ? – Yes/No

Did a hermit tell George about a giant or a dragon? – a giant / a dragon

Did the villagers give the dragon all their food? **Yes**/No

Was the king's army very brave? – Yes/No

Did the dragon want to help the princess? – Yes / No

Did George kill the princess or the dragon? the princess/ the dragon

Applying.

Task 3. In groups sketch the content of the legend.

Analysing

Task 4. Put the events of the legend in the correct order.

1. George heard about the princess and killed the dragon.
2. The villages gave the dragon all their food, animals and gold.
3. The army tried to capture the dragon.
4. George was a knight who had lots of adventures.
5. Everybody in the village was very happy.
6. The king gave the dragon his daughter, the princess.
7. He heard about a dragon which attacked a village every day.

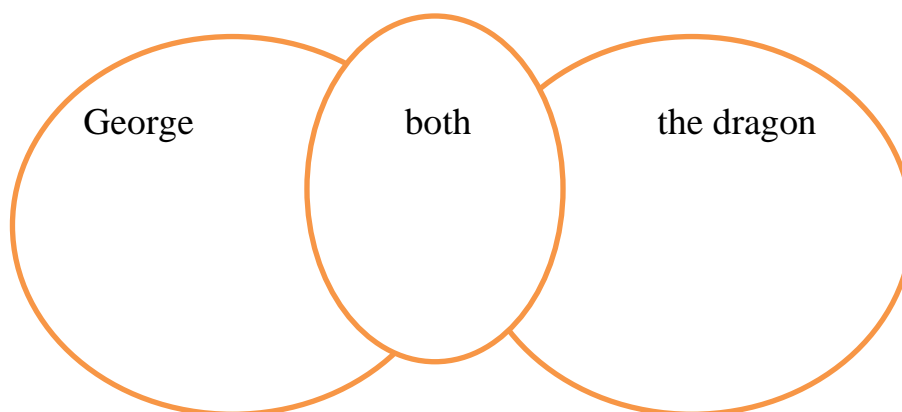
Correct answers: 4,7,2,3,6,1,5

Evaluating.

Task 5. Choose the best title for the text:

- 1) George and the dragon (correct answer)
- 2) The king and the princess
- 3) The king's army.
- 4) George and the hermit.

Task 6. Compare George and the dragon. How do they differ and what do they have in common?



Task 7. Imagine that the dragon was kind earlier. What could change it so much? For what reasons could it become violent? Give your ideas.

Possible answers: it had no friends, people killed it's family, nobody loved the dragon, nobody gave the dragon presents etc...

What can people do to make the dragon kind again?

Possible answers: to make friends with it, to give a present, to love the dragon, to congratulate it on birthday.

Creating.

Task 8. Glue the sticks on the cards with the characters and pictures which you cut out before and dramatize the legend with your classmates.

Task 9. Compose your own legend with a happy end.

Task

class	4
Theme/ topic	Healthy world
Level	high A1
Aims	<p>4.1.9.1 recognise words that are spelt out from a limited range of general and curriculum topics</p> <p>4.1.1.1 understand an increasing range of classroom instructions</p> <p>4.1.4.1 understand an increasing range of short supported questions on general and some curricular topics</p> <p>4.1.3.1 understand the main points of short supported talk on an increasing range of general and some curricular topics</p> <p>4.1.8.1 understand short, supported narratives on an increasing range of general and some curricular topics</p> <p>4.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported talk on an increasing range of general and some curricular topics</p> <p>4.2.8.1 express basic likes and dislikes, recount short, basic stories and events on a limited range of general and some curricular topics</p>
skills	Global competencies, Creative thinking
Strategies and techniques	Cluster

Resource	https://www.youtube.com/watch?v=K7nLz8DGz7k

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	4.2.5.1 pronounce an increasing range of words, short phrases and simple sentences intelligibly	memorization of information	Listen and repeat
Understanding	2	4.4.2.1 begin to use joined-up handwriting in a limited range of written work	Making sense of what you have learnt	Complete
Applying	3	4.3.4.1 find with support books, worksheets and other print materials in a class or school library according to classification	Applying of the knowledge or skills learned	Divide or separate
Analysing	4	4.1.6.1 understand some specific information and detail of short, supported talk on an increasing range of general and some curricular topics	Identifying and analysing; Organization of ideas;	Order ...
Evaluating	5	4.2.1.1 make basic statements which provide information on an increasing range of general and some curricular topics	Developing opinions, judgments or decisions	Describe

Creating	6	4.4.1.1 plan, write and check sentences with support on a range of basic personal, general and some curricular topics	Compiling information together in a different way by combining elements in a new pattern or proposing alternative solutions	Make a cluster
-----------------	---	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	----------------

Remembering. Task 1.

Watch, listen and remember.

<https://www.youtube.com/watch?v=K7nLz8DGz7k>

Understanding. Task 2. Complete.

_____ of cheese, _____ of jam, _____ of nuts,
 _____ of juice, _____ of fruit, _____ of water,
 _____ of paste, _____ of tea, _____ of paper.

Answers: a piece, a jar, a pack, a carton, a basket, a bottle, a tube, a cup , a roll

Applying. Task 3. Separate things, containers and food into garbage bins.



A packet of peas (a packet in the 1st bin, peas in the 3^d bin),
 A tube of paste (in the 4th bin)

A roll of paper (in the 1st bin)

A jug (in the 2d bin)

A tin of beans (a tin in the 6th bin and beans in the 3d bin)

Analysing. Task 4. Look through and order and read the dialogue.

Ann: Really? How?

Ben: Do you know that we can help the planet by recycling?

Ann: Great! But what can we recycle?

Ben: Listen, instead of just throwing litter, we can put certain things in a special bin for recycling.

Ann: What happens to the things which we recycle?

Ben: We can recycle lots of things: plastic and glass bottles, cans, paper and even electronics.

Ann: How can it help our planet?

Ben: The things which we recycle get cleaned and turned into new things.

Ben: Recycling helps the environment: it reduces the planet's pollution, saves natural resources and energy.

Answer:

Ben: Do you know that we can help the planet by recycling?

Ann: Really? How?

Ben: Listen, instead of just throwing litter, we can put certain things in a special bin for recycling.

Ann: Great! But what can we recycle?

Ben: We can recycle lots of things: plastic and glass bottles, cans, paper and even electronics.

Ann: What happens to the things which we recycle?

Ben: The things which we recycle get cleaned and turned into new things.

Ann: How can it help our planet?

Ben: Recycling helps the environment: it reduces the planet's pollution, saves natural resources and energy.

Evaluating. Task 5. Describe the picture.

What emotions does this picture pass you? Negative or positive?

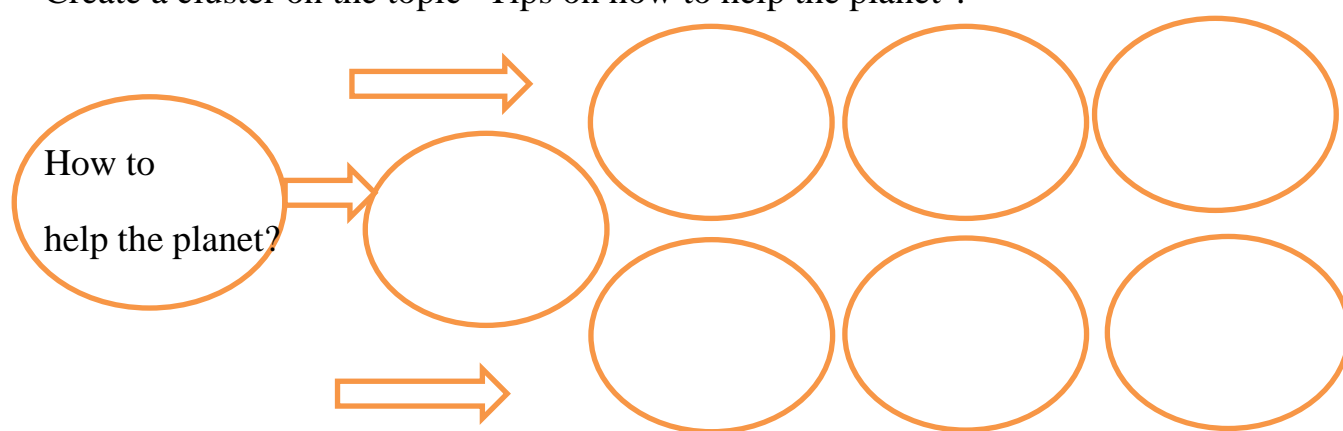
What does the artist want to say?

Do you have a desire to help the planet?



Creating. Task 6.

Create a cluster on the topic "Tips on how to help the planet".



Possible answers: plant trees, save energy, save water, recycle, do not litter, clean up parks and forests, take care of animals.

Tasks for the development of functional literacy for Grade 5

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	5.5.3.1 write supported, text-level factual information describing people,	Memorization of specific information	Make the list of things Ben wants to get as presents for his birthday.

		places and objects		
Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within the framework of some general and educational topics	Understanding of the material independently of the other material	Match the questions with the answers.
Applying	3	5.5.3.1 write supported, text-level factual information describing people, places and objects;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Rewrite the sentences using the given synonyms
Analysing	4	5.3.5.1 attempt to interact at a basic level of information exchange on various general and	The division of information on the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas;	Compare the information about Ben, Sue and Mark. Work in pairs.

		educational topics;		
Evaluating	5	5.3.4.1 respond with some flexibility at the sentence level to unexpected comments within various general and educational topics;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	<u>Prove that it is important to invite guests to your birthday.</u>
Creating	6	5.4.8.1 use familiar paper and digital resources, with some support, to test meaning and expand understanding	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Write a birthday invitation.

Ben's birthday.

My name is Ben. My birthday is on the 12th of June. I like my birthday because I get a lot of presents and my relatives and friends visit me. Two years ago I got a new bike. This year I hope to get a new mobile phone, colored pencils, a new cage for my parrot and white trainers as birthday presents. I usually have a birthday party at home. First we invite our relatives. My mother prepares delicious meal. We buy a birthday cake with candles on it. We all gather around a big table. All my relatives sing "Happy birthday" to me. Next day we invite my friends and schoolmates. We organize games and quizzes, sing songs and play jokes. We usually have fun. I enjoy my birthday party very much.

Remembering:

Task 1. Make the list of things Ben wants to get as presents for his birthday.

Understanding:**Task 2. Match the questions with the answers.****Correct answers:** 1-c; 2-a; 3-e; 4-b; 5-d;**Applying:****Task 3. Rewrite the sentences using the given synonyms**




Mother and father / gifts / bicycle

1. I get a lot of presents.
2. Two years ago I got a new bike.
3. This year I hope my parents will give me a new mobile phone as a birthday present.

Correct answers: 1. Gifts; 2. bicycle; 3. mother and father;

1	When is Ben's birthday?	a he gets a lot of presents and his relatives visit him.
2	Why does he like his birthday?	b	They sing songs, organize games and quizzes, play jokes.
3	What does he hope to get as present this year?	c	...on the 12 th of June.
4	How does he celebrate it with his friends?	d	a new bike.
5	What did he get 2 years ago?	e	a new mobile phone.

Analyzing:**Task 4. Compare the information about Ben, Venera and Marat. Work in pairs.**

	 Ben	 Venera	 Marat
Age	8	12	14
Birthday	July 12 th	March 6 th	October 1 st
Place for party	home	restaurant	granny's house
Desired gifts	a new mobile	a journey with her	a bike, skates and

	phone, colored pencils, a new cage for my parrot and white trainers	family, a kitten	a watch
Guests	Relatives, friends and schoolmates	Relatives and schoolmates	Best friends

Evaluating:

Task 5. Prove that it is important to invite guests to your birthday.

Creating:

Task 6. Write birthday invitation. Group work.

Subject	English
Grade	5
Level (CEFR)	A1
Theme	Values
Skills	financial literacy; reading literacy; Creative thinking ; mathematical literacy
Resource	

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on general and educational topics	Memorization of specific information	Choose words describing Nauryz

Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within the framework of some general and educational topics	Understanding of the material independently of the other material.	Read the sentences and write TRUE or FALSE
Applying	3	5.3.7.1 use specific vocabulary and syntax within certain general topics	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Explain how to make Nauryz kozhe using the given words
Analysing	4	5.3.7.1 use specific vocabulary and syntax within certain general topics	The division of information on the constituent elements	Answer the question
Evaluating	5	5.3.6.1 express thoughts clearly and clearly at the sentence level during pair, group and whole class work	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Speak on the following point

Creating	6	5.1.6.1 organize and present information clearly in a form that others can understand;	Making the integer of the particular parts	Find the information about celebrating a traditional holiday in Great Britain.
-----------------	---	----------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------	--------------------------------------------------------------------------------

Nauryz



The most important holiday in Kazakhstan is Nauryz. It is celebrated on the 21st of March. Before the celebration day, people clean their houses and buy some new clothes.

There are a lot of yurts and rich dastarhan is laid down in them this day. Everyone can come inside and eat some traditional meal. The most

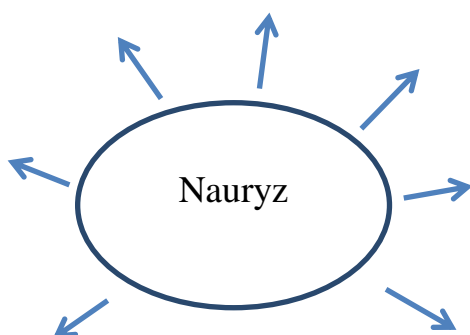
popular dish is Nauryz kozhe. It consists of seven ingredients: 500 g - meat, water, 1L - Kefir, salt, 50g - rice, 100g - barley and 50g - noodles/pasta. These ingredients symbolize joy, intelligence, health, wealth, success, agility and security.

Many performances take place in the centres of cities and villages. People wear traditional clothes, sing songs, play traditional games. Moreover, you can buy some souvenirs and gifts there.

Nauryz is a great holiday.

Remembering:

Task 1. Choose words describing Nauryz



31st of December / Nauryz Kozhe /
beautiful clothes / 21st of March /
seven ingredients / Christmas tree /
sing songs / rabbit / souvenirs / joy
/ health / wealth / get presents

Correct answers: Nauryz Kozhe, beautiful clothes, 21st of March, seven ingredients, sing songs, souvenirs, joy, health, wealth

Understanding:

Task 2. Read the sentences and write TRUE or FALSE

1. Nauryz is on the twenty- first of March. _____
2. Nauryz kozhe consists of eight ingredients. _____
3. People sing songs, play traditional games and wear traditional clothes. _____
4. In the yurts you can eat some traditional meal. _____

Correct answers: 1.True 2.False 3.True 4.True

Applying

Task 3. Explain how to make Nauryz kozhe using the given words

boil / add / slice / cool down

Analysing:

Task 4. Answer the question

1. How much money do you need to buy the products to make “Nauryz Kozhe”?

Products	Price
1 kg meat	2300tg
1L - Kefir	320tg
salt	80tg
100g - rice	150tg
100g -barley	150tg
100g - noodles/pasta	300tg

Correct answers: 1850tg

Evaluating:

Task 5. Speak on the following point

1. Why does Nauryz Kozhe have seven ingredients? Why do they symbolize joy, intelligence, health, wealth, success, agility and security? Give your reasons.

Creating

Task 6. Find the information about celebrating a traditional holiday in Great Britain.

Class	5
Theme	Holidays
Level (CEFR)	A2
Aims	<p>5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on general and educational topics</p> <p>5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within some general and educational topics</p> <p>5.4.5.1 determining the meaning of context in a sequence of texts within the framework of certain well-known standards and international topics</p> <p>5.4.9.1 identify the difference between fact and opinion in short, simple texts on a variety of general and educational topics</p> <p>5.4.6.1 determine the attitude or opinion of the author in short texts on some general and educational topics</p> <p>5.4.8.1 use familiar paper and digital resources, with some support, to test meaning and expand understanding</p>
Skills	Reading literacy
Strategies and techniques	Critical thinking

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Types of reading	Task format
Remembering	1	5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on	Memorization of specific information	Skimming (reading	Put true/false

		general and educational topics		for gist)	
Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within some general and educational topics	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Put the missing words from the box into the sentences
Applying	3	5.4.5.1 Determining the meaning of context in a sequence of texts within the framework of certain well-known standards and international topics	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Question that requires an extended answer
Analyzing	4	5.4.9.1 identify the difference between fact and opinion in short, simple texts on a variety of general and educational topics	The division of information on the constituent elements. Identifying and analyzing; Organization of ideas;	Intensive	Reorder the sentences
Evaluating	5	5.4.6.1 determine the attitude or opinion of the	Determining the value of the materials	Intensive	Justify... Evaluate...

		author in short texts on some general and educational topics	and methods when aims, standards and criteria are defined		
Creating	6	5.4.8.1 use familiar paper and digital resources, with some support, to test meaning and expand understanding	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Intensive	Write a letter

The task of reading literacy

I'm having a wonderful time



dolphins

Hello from the middle of the Atlantic Ocean!

We're sailing from Spain to Barbados in the Caribbean Sea and I'm having a wonderful time. I'm writing this on my laptop. It's a nice day, the sun is shining, and are playing around the boat at that moment!

Well, I get up at 8 o'clock every day. We have breakfast at half past eight- we have coffee and toast. At midday I help my mum to cook lunch and we have lunch at quarter to one. In the afternoon we read and sunbath. We make video call to our granny who lives in New York at 5 o'clock. We have dinner at 6 o'clock. Then I play with my little sister. I like to sit and look at the stars. Then I go to sleep.

Now it's time to make video call to our granny.

Love
Emily

Remembering Put TRUE or FALSE

1. It's a cloudy day, the sun isn't shining. TRUE/ FALSE

2. Emily's granny lives in New York. TRUE/FALSE
3. Emily likes to look at stars. TRUE/FALSE

Correct answers: 1. False 2. True 3. True

Understanding

Put the missing words from the box into the sentences

8:30	at 5 o'clock	6 o'clock	12:45
------	--------------	-----------	-------

1. We have dinner at _____.
2. We have breakfast at _____.
3. We make video call at _____.
4. We have lunch at _____.

Correct answers: 1. 12:45 2. 8:30 3. 5 o'clock 4. 6 o'clock

Applying

Answer the questions

1. Where does Emily spend her holidays?
2. Does she spend her holidays with her family?

Analyzing

Put the sentences in the correct order

1. In the afternoon we read and sunbath
2. At midday I help my mum to cook lunch
3. I like to sit and look at the stars.
4. Then I play with my little sister.

Correct answers: 2,1,4,3

Evaluating

Does she enjoy her holidays? Why?

What do you do during a day? Is your day different from hers?

Creating

Write a letter to Emily about your holidays using Present Simple Tense and Present Continuous Tense

Task 2

Class	5
Theme	Holidays
Level (CEFR)	A2
Aims	5.2.2.1 understand simple questions about providing personal information

	5.2.4.1 understand, with support, the main points in a long conversation on general and educational topics 5.2.6.1 determine, with support, the meaning from the context of a short conversation on some general and educational topics 5.2.7.1 determine the opinion of the speaker(s) in a simple, supportive conversation on some general and educational topics 5.2.8.1 understand stories with support, including long conversations on some general and educational topics 5.2.3.1 express opinions at the sentence level within certain general and educational topics
Skills	Mathematical literacy
Strategies and techniques	Critical thinking
	https://www.youtube.com/watch?v=hR4ZuGnejV4

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	5.2.2.1 understand simple questions about providing personal information	Memorization of specific information	Questions
Understanding	2	5.2.4.1 understand, with support, the main points in a long conversation on general and educational topics	Understanding of the material independently of the other material	Choose the right answer
Applying	3	5.2.6.1 determine, with support, the meaning from	Using the methods, concepts,	Question that requires an

		the context of a short conversation on some general and educational topics	principles and theories in new situations	extended answer
Analyzing	4	5.2.7.1 determine the opinion of the speaker(s) in a simple, supportive conversation on some general and educational topics	The division of information on the constituent elements. Identifying and analyzing; Organization of ideas;	Reorder the sentences
Evaluating	5	5.2.8.1 understand stories with support, including long conversations on some general and educational topics	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Justify... Evaluate...
Creating	6	5.2.3.1 express opinions at the sentence level within certain general and educational topics	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Make up a dialogue with your partner

The task of the Mathematical literacy “At railway station”



Train number	Departure time	Town	Platform
--------------	----------------	------	----------

11	3:35	Sandhurst	1
12	4:45	Newbury	2
13	5:45	Windsor	4
14	6:45	Bedford	3

Remembering

Listen the conversation.

1. What is about a conversation?

Correct answer: Julie is going to buy a ticket.

Understanding

1. Listen the conversation again. Choose the right answer

1. Julie is going to ***Bedford/Windsor***.
2. Julie buys a ***single/ return*** ticket.
3. It's platform ***2/4***

Correct answer: 1. Windsor 2. Single 3. 4

Applying

2. Answer the questions
 1. How much does Julie's ticket cost?
 2. When is the next train?

Correct answer: 1. Fifteen pounds 2. Five forty- five

Analyzing

3. If Julie buys return tickets, how much does it cost?

Correct answer: 30 pounds

Evaluating

4. How much does a train ticket cost "Pavlodar -Astana"?

Creating

5. Make up your own dialogue "At railway station" and prepare questions for your partner. Use your own timetable or the timetable which is on the top.

Transcript:

Julie: Can I have a ticket to Windsor please?

Man: Single or return?

Julie: Single, please

Man: That's fifteen pounds

Julie: When is the next train?

Man: at 5.45

Julie: And which platform is it please?

Man: Platform four

Julie: Thanks

Task 3

Subject	English
Grade	5
Level (CEFR)	A2
Aims	5.3.1.1 convey basic information about yourself and others at sentence level on some general topics; 5.3.2.1 ask simple questions to obtain information on some general topics; 5.3.4.1 respond with some flexibility at the sentence level to unexpected comments within various general and educational topics; 5.3.6.1 express thoughts clearly and clearly at the sentence level during pair, group and whole class work; 5.3.7.1 use specific vocabulary and syntax within certain general topics
Skills	Reading literacy. Speaking
Theme	Living things

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format
Remembering	1	5.3.1.1 convey basic information about yourself and others at sentence level on some	Memorization of specific information.	1. Answer the questions

		general topics;		
Understanding	2	5.3.2.1 ask simple questions to obtain information on some general topics;	Understanding of the material independently of the other material.	2. Choose the right answer.
Applying	3	5.3.4.1 respond with some flexibility at the sentence level to unexpected comments within various general and educational topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations.	3. Match sentences with verb - has got-
Analyzing	4	5.3.6.1 express thoughts clearly and clearly at the sentence level during pair, group and whole class work;	The division of information on the constituent elements	4. Give the right answer according to the picture
Evaluating	5	5.3.7.1 use specific vocabulary and syntax within certain general topics	Making the integer of the particular parts.	5. Express your opinion
Creating	6	5.3.8.1 retell simple stories and events on a variety of general and educational topics	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	6. retell about your family

“My family”



Remembering

1. Tell, what can you see on the picture?
2. Can you call all members of the family on the picture?

Understanding

3. Choose the right answer
How many people are there in their family?
 - a) there are 5 people
 - b) there are 6 people
 - c) there are 7 people.

Correct answer: b

Applying

4. Match the age of people on the picture

members	has got	appearance
Mother		short white hair
Father		long brown hair
Grandmother		Short brown hair
Son		curly, long blond hair
Daughter		Short blond hair

Correct answer: Mother has got long, brown hair; father has got short brown hair; grandmother has got short white hair; son has got short blond hair; daughter has got curly, long, blond hair.

Analyzing

Subject	English
Grade	5
Level (CEFR)	A2
Theme	Sport
Skills	reading literacy; global competencies; creative thinking
Resource	https://simplecdz.ru/task/read-the-text-and-put-the-statements-below-in-the-right-categories-sport-nicole-

5. Choose the right answer

- 1) Are they happy?
 - a) Yes, they are
 - b) No, they aren't
 - c) Yes, they do
- 2) Do they like to spend their time together?
 - a) Yes, they are
 - b) Yes, they like
 - c) Yes, they do
- 3) Do they have a picnic?
 - a) Yes, they do
 - b) Yes, they can
 - c) Yes, they are

Correct answer: 1)A 2) C 3) C

Evaluating

6. Do you agree with this statement "The most important thing in the world is family and love"? Why?

Creating

7. Tell about your family.

TEXT 1

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format

Remembering	1	5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on general and educational topics;	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Questions with single-choice answer
Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within some general and educational topics;	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Question that requires an extended answer
Applying	3	5.4.5.1 deduce meaning from context in short texts within some familiar general and educational topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Match and decide
Analysing	4	5.4.5.1 determine meaning from context in short texts within some familiar general and educational topics;	The division of information on the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas;	Intensive	Reorder the sentences
Evaluating	5	5.4.9.1	Determining the value of	Intensive	Justifying the choice;

		identity the difference between fact and opinion in the short, simple texts on a variety of general and educational topics;	the materials and methods when aims, standards and criteria are defined		Multiple-choice task
Creating	6	5.4.8.1 use familiar paper and digital resources with some support to check meaning and expand understanding;	Making the integer of the particular parts. Composing	Intensive	Imagine and compose

Read the text

Amelia loves sport! She does some sport every day. Four times a week she goes to the sports centre to play basketball, badminton or to go swimming. She does sport at school, at home and with her friends on the playground. In the summer she likes tennis and in the winter she goes skiing. There isn't a sport that Amelia doesn't like, but her favourite is soccer. On Friday afternoons she plays soccer for a girls' team. This year the team has got a new coach. Amelia likes her a lot. She is strict, but the team works hard in every practice session, and they always win their matches.

Remembering

Complete True or False

1. Amelia goes to the sports centre every day.
2. She plays basketball, badminton at the sports centre.
3. In the summer Amelia plays tennis.
4. In the winter she goes snowboarding.
5. Amelia likes soccer but she doesn't like her coach.
6. Amelia's soccer team wins every game they play.

Correct answers: 1F, 2F, 3T, 4F, 5f, 6T

Understanding

Answer the questions.

1. What is Amelia's favorite sport?
2. Why does the girls' team always win?

Correct answers: soccer, the team works hard in every practice session

Applying

Group these activities into indoor and outdoor sports



Correct answers:

indoor sports: tennis, badminton, basketball, swimming, boxing

outdoor sports: soccer, skiing, hockey, football, skating

Analyzing

Put the phrases in a logical sequence

1. This year the team has got a new coach.
2. In the summer she likes tennis and in the winter she goes skiing.
3. Her favourite sport is soccer.
4. Four times a week she goes to the sports centre to play basketball and badminton
5. Amelia loves sport!
6. On Friday afternoons she plays soccer for a girls' team.

Correct answers: 5,4,2,3,6,1

Evaluating

Choose the best title for the text:

- A) Sport in England
- B) Girls' football team
- C) Amelia's holiday
- D) Sport in Amelia's life

Correct answers: D) Sport in Amelia's life

Creating

Choose on one of the following points

1. Write a note in the school wall newspaper about sports clubs and sections at your school.
2. Speak about one of the national sports in the KZ.

Subject	English
Grade	5
Level (CEFR)	A2
Theme	Sport
Skills	reading literacy; global competencies; creative thinking; mathematical literacy
Resource	

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on general and educational topics;	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Match the parts of the sentences
Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little	Understanding of the material	Scanning (reading for	Complete the sentences

		support, specific information and details in short, simple texts within some general and educational topics;	independently of the other material	specific information and detail)	with the information from the text.
Applying	3	5.3.3.1 express opinions at the sentence level within certain general and academic topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Questions that require extended answer/Explain
Analysing	4	5.4.5.1 determine meaning from context in short texts within some familiar general and educational topics;	The division of information on the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas;	Intensive	Questions that require extended answers
Evaluating	5	5.4.9.1 identify the difference between fact and opinion in the short, simple texts on a variety of general and educational topics;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Justify... Evaluate ...
Creating	6	5.4.8.1 use familiar paper and	Making the integer of	Intensive	Compare and decide

		digital resources with some support to check meaning and expand understanding;	the particular parts. Composing		
--	--	--------------------------------------------------------------------------------	------------------------------------	--	--

Football.

Football is a team kind of sport. Two teams take part in football. There are eleven players in each team and goalkeeper. Football is played on a special field. Each player has their own football uniform: shirt, shorts, socks and boots. It is the world's most popular kinds of sport. Football also known as soccer. The aim of the game is to score more goals than the opposing team. Every team tries to score as many goals as they can. There are 17 official rules in the game. A game of football usually lasts for one and a half hour. During the match there are thousands of people on the stadium and support the favourite team.



It is the national sport in Great Britain. Football is played every Saturday and Sunday afternoon. There are a lot of football club in the UK. For example, Manchester United, Manchester City, Chelsea or Arsenal.

Vocabulary:

Player – игрок

Team – команда

Field - поле

Opposing team – команда соперника

Goalkeeper – вратарь

Goalpost – ворота

Aim – цель

To score – зд. забивать гол, открывать счет

Support – поддерживать, зд. болеть

Remembering

Match sentences halves (1–6) with (a–f).

1	Two teams	A	for one and a half hour.
---	-----------	---	--------------------------

2	The aim of the game is	B	in Great Britain.
3	Each player has	C	as soccer.
4	A game usually lasts	D	take part in football.
5	It is the national sport	E	their own football uniform.
6	Football also known	F	to score more goals.

Correct answers: 1D, 3E, 6C, 2F, 4A, 5B

Understanding

Complete the sentences with the information from the text.

1. There are _____ players in each team.
2. Football also known as _____ .
3. There are _____ official rules in the game.
4. During the match there are _____ of people on the stadium.
5. Football is played every _____ and _____ afternoon.

Correct answers: eleven; soccer; 17; thousands; Saturday and Sunday.

Applying:

Explain why football is a team kind of sport?

Analyzing

Answer the questions

How many players are there on the field at the same time?

How many goals should each team score?

Correct answers: 36 (14 players and 2 goalkeepers); more goals then the opposing team.

Evaluating

Speak on one of the following points

1. Which football team is the most famous in KZ?
2. Who is your favourite player? Why?

Creating

1. Find eleven words about the theme in the puzzle

p	s	t	a	d	i	u	m	q	s	d	f
a	p	e	o	p	l	e	o	d	h	j	k

r	p	a	d	l	b	f	t	s	l	o	p
s	o	m	f	a	s	o	c	c	e	r	w
v	u	l	u	y	s	o	p	n	e	v	b
b	g	a	m	e	q	t	n	o	z	c	k
z	s	p	o	r	t	b	a	x	i	t	e
g	c	x	f	p	m	a	t	c	h	f	l
i	o	m	l	a	c	l	u	b	m	n	a
k	r	n	v	c	u	l	r	y	s	g	e
o	e	w	y	f	x	g	p	o	u	h	o

Correct answers:

	s	t	a	d	i	u	m				
	p	e	o	p	l	e					
		a		l		f	t	s			
		m		a	s	o	c	c	e	r	
				y		o					
	g	a	m	e		t					
	s	p	o	r	t	b					
	c				m	a	t	c	h		
	o				c	l	u	b			
	r					l					
	e										

stadium, people, soccer, game, sport, match, club

player, football, team, score

3. Make a puzzle with words on the topic

Subject	English
---------	---------

Grade	5
Level (CEFR)	A2
Theme	Sport
Skills	reading literacy; global competencies; creative thinking; mathematical literacy
Resource	

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on general and educational topics;	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Match the definitions with the vocabulary
Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within some general and educational topics;	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Complete the sentences with the information from the text
Applying	3	5.4.8.1 use familiar paper	Using the methods,	Scanning (reading	Questions that

		and digital resources with some support to test meaning and expand understanding ;	concepts, principles and theories in new situations	for specific information and detail)	require extended answers
Analysing	4	5.4.5.1 determine meaning from context in short texts within some familiar general and educational topics;	The division of information on the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas;	Intensive	Compare and decide
Evaluating	5	5.4.9.1 identity the difference between fact and opinion in the short, simple texts on a variety of general and educational topics;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Justify the choice;
Creating	6	5.4.8.1 use familiar paper and digital resources with some support to check meaning and expand understanding ;	Making the integer of the particular parts. Composing	Intensive	Write a story



https://mir-s3-cdn-cf.behance.net/project_modules/max_1200/db4e93118530833.608aca119d658.jpg

Remembering

Match the definitions (a–f) with the vocabulary (1–6).

1	friday	A	container of water
2	pool	B	place for the cars
3	club	C	time with friends on holiday or weekend
4	party	D	last working day of the week
5	JUN (June)	E	place for the party
6	parking	F	the first month of summer

Correct answers: 1D, 2A, 3E, 4C, 5F, 6B

Understanding

Complete the sentences with the information from the leaflet

1. The name of the party is _____.
2. The address of POOL party is _____.
3. What date will the party take place? _____.
4. What time of day will the party take place? _____.
5. Guests can call the telephone number _____.
6. Name the special guests of this party. _____.

Correct answers: POOL party; LAKE HOLLYWOOD PARK LOS ANGELES, CA; 31ST of JUNE; 6pm; 0123 456 789; DJ JOHN and DJ DOX.

Applying:

Prove that POOL Party is interesting idea.

Analysing

Answer the question:

Is this party interesting for families with children or for adults?

Evaluating

Speak on one of the following points

1. Is it safe to have a POOL Party at night?
2. Is the date for a party chosen successful?

Subject	English
Grade	5
Level (CEFR)	A2
Theme	World of work
Skills	reading literacy; global competencies; creative thinking; financial literacy
Resource	

Creating:

Write your idea for a party with friends.

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on general and educational topics;	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Complete the chart with the information from the text.
Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within some general and educational topics;	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Complete the sentences with the information from the text.
Applying	3	5.3.5.1 try to interact at a basic level of information exchange within the framework of various and educational topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Question that requires extended answer/Explain
Analysing	4	5.4.5.1 determine meaning from context in short texts within some familiar general and	The division of information on the constituent elements. Identifying	Intensive	Questions that requires extended answers

		educational topics;	and analysing; Organization of ideas;		
Evaluating	5	5.4.9.1 identity the difference between fact and opinion in the short, simple texts on a variety of general and educational topics;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Justify the choice;
Creating	6	5.4.8.1 use familiar paper and digital resources with some support to check meaning and expand understanding;	Making the integer of the particular parts. Composing	Intensive	Write a story

<https://www.youtube.com/watch?v=SkMoFc1ESM4>

Tapescript:

1. A: What does Michael do?
B: He's a journalist. He writes for The Times newspaper.
A: Oh, that's interesting.
2. C: What does your father do?
D: He's an architect. He designs houses and apartment buildings.
C: And your mother? What does she do?
D: She's a teacher. She teaches French and Spanish.

3. E: Does your sister work in the town centre?

F: Yes. She's receptionist. She works in the Ritz Hotel.

4. G: Are you a doctor?

H: No, I'm not. I'm nurse.

G: Oh, but I want to see a doctor.

5. I: My brother's pilot with British Airways. He travels all around the world.

J: My brother travels a lot, too – in London! He is taxi driver.

Remembering

Listen to the dialog and complete the chart. Put (V)

Person	teacher of French	receptionist	journalist	teacher of Spanish	architect	pilot	taxi driver
Michael							
1 st brother							
mother							
father							
sister							
2 nd brother							

Correct answers:

Person	teacher of French	receptionist	journalist	teacher of Spanish	architect	pilot	taxi driver
Michael			V				
1 st brother						V	
mother	V			V			
father					V		
sister		V					
2 nd brother							V

Understanding

Write person's professions and match their busyness.

1. Michael is a _____ .	a. She teaches French and Spanish.
-------------------------	------------------------------------

2. His father is an _____ .	b. She works in the town centre.
3. His mother is a _____ .	c. He writes for The Times newspaper
4. She is not a _____ .	d. He works with British Airways
5. My brother is a _____ .	e. She is a nurse.
6. My brother is a _____ .	f. He designs houses and apartment buildings.
7. Her sister is _____.	g. He travels a lot in London.

Correct answer: 1 (journalist) C; 2 (architect) F; 3 (teacher) A; 4 (doctor) E, 5 (pilot) D; 6 (taxi driver) G; 7 (receptionist) B.

Applying

Interview your classmates:

What do your family members do?

Do they love their work?

Analyzing

Compare profession below and answer the question:

Which one of them is the most paid? Explain your opinion.



https://s00.yaplakal.com/pics/pics_original/3/6/9/13960963.jpg

<https://photos.demandstudios.com/getty/article/117/191/83386337.jpg>

Evaluating

Choose the best title for the text:

A) My friends

B) Professions

C) My job

D) What are you?

Correct answer B) Professions

Creating

Write about your future profession.

Subject	English
Grade	5
Level (CEFR)	A2
Theme	World of work
Skills	reading literacy; global competencies; creative thinking; financial literacy; mathematical literacy
Resource	

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	5.4.1.1 understand the main points in some short, simple texts on general and educational topics;	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Match the definitions with the vocabulary
Understanding	2	5.4.2.1 understand, with little support, specific information and details in short, simple texts within	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Complete the sentences with the information from the leaflet

		some general and educational topics;			
Applying	3	5.4.8.1 use familiar paper and digital resources with some support to test meaning and expand understanding;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Question that requires extended answer/Explain
Analysing	4	5.4.5.1 determine meaning from context in short texts within some familiar general and educational topics;	The division of information on the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas;	Intensive	Complete the chart
Evaluating	5	5.4.9.1 identify the difference between fact and opinion in the short, simple texts on a variety of general and educational topics;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Justify... Evaluate ...
Creating	6	5.4.8.1 use familiar paper and digital resources with some support to check meaning and	Making the integer of the particular parts. Composing	Intensive	Compare and make

		expand understanding;			
--	--	--------------------------	--	--	--

SPARTA ADVENTURES
International Summer Camp

Group leaders wanted
Athens/ Attica/ Greece

1-14 July/ 15-30 July/ 1-15 August

- *Do you speak English?*
- *Do you play sports?*
- *Are you friendly and easy to get on with?*
- *Do you think you would make a good leader?*

The job: to be responsible for a group of 15 children

The salary: 100 euros per week and free food and accommodation

All applicants must be fit and healthy!

Write to: 5 Zalokosta Street, Athens, Attica, 1 0671 Greece

https://iknigi.net/books_files/online_html/23077/i_006.png

Remembering

Match the definitions (a–f) with the vocabulary (1–6).

1	a camp	A	free housing
2	leader	B	don't pay for food
3	free food	C	a resting place for a group of children
4	accommodation	D	person looking for a job
5	applicants	E	head in a group of people

Correct answers: 1C, 2E, 3B, 4A, 5D

Understanding

Complete the sentences with the information from the leaflet

7. The name of the summer camp is _____.

8. The first group arrives from _____ to _____.

9. The second group arrives from _____ to _____.

10. The third group arrives from _____ to _____.

11. There are _____ children in each group.

12. Interested can write to the address: _____ .
Correct answers: *Sparta Adventures; 1-14 July; 15-30 July; 1-15 August; 15; 5
 Zalocosta Street, Athens, Attica, 1 0671 Greece.*

Applying:

Answer the questions:

1. How many seasons they have planned for the camp?
2. How long does one season last?
3. How much do they pay for each season?

Correct answers: *three, two weeks, two hundred euro*

Analysing

Complete the chart. Put (V)

Required skills for	Leader	Children
Speak English		
Do sports		
Be friendly and easy		
Be leader		
Be fit and healthy		

Correct answers:

Required skills for	Leader	Children
Speak English	V	V
Do sports	V	
Be friendly and easy	V	V
Be leader	V	
Be fit and healthy	V	

Evaluating

Prove the fact that visiting a children's camp has a positive impact.

Creating:

Make a poster of your dream summer camp.

Tasks for the development of functional literacy for Grade 6

Subject	English
---------	---------

Grade	6
Level (CEFR)	A2
Theme	Our class
Skills	Reading literacy
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking, problem solving
Resource	https://games4esl.com/5th-grade-reading-comprehension-worksheets/

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	6.4.1.1 understand the main points in a limited range of short simple texts on general and curricular topics	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	match the words with the definitions
Understanding	2	6.4.2.1 understand independently specific information and detail in short, simple texts on a limited range of general and curricular topics	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Which is the closest synonym for the word catching up ?
Applying	3	6.4.6.1 recognise the attitude or	Using the methods, concepts,	Scanning (reading for specific	The reader can tell

		opinion of the writer in short texts on a growing range of general and curricular topics	principles and theories in new situations	information and detail)	from the Article that _____.
Analyzing	4	6.4.7.1 recognise typical features at word, sentence and text level in a range of written genres	The division of information on the constituent elements. Identifying and analyzing; Organization of ideas;	Intensive	According to the Article, which of these happened last?
Evaluating	5	6.4.9.1 recognise the difference between fact and opinion in short, simple texts on a wide range of general and curricular topics	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	indicate whether you agree or disagree with this statement .
Creating	6	6.4.8.1 use independently familiar paper and digital reference resources to check meaning and extend understanding	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Intensive	Write your response

Look at the picture generated by Chat GPT. How would you name it? What is Sarah doing? Are there any inconsistencies?



Read the text and do the tasks

Sarah's Daily Routine

Sarah is a high school student who follows a strict daily routine. She wakes up every morning at 6:30 am and starts her day by taking a shower and getting dressed. After getting ready, she eats a quick breakfast of oatmeal and fruit before heading out the door to catch the bus to school. Sarah attends classes from 8:00 am to 3:00 pm and has a packed schedule with a mix of academic and extracurricular activities. She has math, science, and English classes in the morning, and history, Spanish, and art in the afternoon. In between classes, Sarah often spends time in the library studying or working on group projects with her classmates. After school, Sarah heads to her part-time job at a local coffee shop, where she works from 4:00 pm to 7:00 pm. She enjoys interacting with customers and learning new skills as a barista. When she returns home from work, Sarah eats a healthy dinner with her family and spends some time catching up on homework and studying for upcoming exams. She also makes time for her hobbies, such as playing the piano and reading. Before going to bed at 10:00 pm, Sarah sets out her clothes and packs her bag for the next day. She values the importance of a good night's sleep and makes sure to get at least eight hours of rest each night.

- TASK 1. Remembering: match the words with the definitions. Use ChatGPT to check if the task was completed correctly.**

daily routine	is a regular activity that is done for enjoyment.
extracurricular	is a building or a room where a collection of items including books, periodicals, music, audio-visual, artwork, etc are kept.
the library	not falling within the scope of a regular curriculum
hobby	is a set of activities or tasks that an individual performs on a regular basis

Answer: 1-d, 2-c, 3-b, 4-a

TASK 2. Understanding: Which is the closest synonym for the word catching up?

- a) run
- b) Selection
- c) overtake
- d) walk

Answer: C

TASK 3. Applying: Answer for the questions

- 1) What time does Sarah wake up in the morning?

- 2) What does Sarah do after getting dressed in the morning?

- 3) What is Sarah's part-time job?

TASK 4. Analyzing: According to the Article, which of these happened last?

- a) Before going to bed at 10:00 pm, Sarah sets out her clothes and packs her bag for the next day.

- b) In between classes, Sarah often spends time in the library studying or working on group projects with her classmates.
- c) When she returns home from work, Sarah eats a healthy dinner with her family and spends some time catching up on homework and studying for upcoming exams.
- d) After getting ready, she eats a quick breakfast of oatmeal and fruit before heading out the door to catch the bus to school.

Answer: A

TASK 5. Evaluating: Now that you have read the article, indicate whether you agree or disagree with this statement.

She values the importance of a good night's sleep and makes sure to get at least eight hours of rest each night.

•Agree

•Disagree

TASK 6. Creating: Write your response

Make a plan for Sarah's daily routine.

Subject	English				
Grade	6				
Level (CEFR)	A2				
Theme	Helping and Heroes				
Skills	Reading literacy				
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking method, problem-search method				
Resource	file:///C:/Users/Оқушы/Downloads/Reading-Comprehension-Worksheet-Dogs.pdf				
Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	6.4.1.1 understand the main points in a growing range of short, simple texts on general and curricular topics;	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Question with the multiple choice
Understanding	2	6.4.2.1 understand independently specific information and detail in short, simple texts on a limited range of general and curricular topics;	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Answer for the question
Applying	3	6.4.6.1 recognise the	Using the methods,	Scanning (reading for	Complete the

		attitude or opinion of the writer in short texts on a growing range of general and curricular topics	concepts, principles and theories in new situations	specific information and detail)	sentence s.
Analyzing	4	6.4.4.1 read independently a limited range of short simple fiction and non-fiction texts	The division of information on the constituent elements. Identifying and analyzing; Organization of ideas;	Intensive	Answer for the question
Evaluating	5	6.4.3.1 understand the detail of an argument on a limited range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Make a list of values
Creating	6	6.5.1.1 plan, write, edit and proofread work at text level with some support on a growing range of general and	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Intensive	

		curricular topics;			
--	--	--------------------	--	--	--

Find the keywords from the text and generate an image on ChatGPT using them

Dogs: Our Furry Friends

Dogs are one of the most beloved pets in the world. They are known for their loyalty, affectionate nature, and their ability to form strong bonds with their owners. Dogs are also incredibly intelligent animals and have been trained to perform a wide range of tasks, including search and rescue, guide work for the disabled, and even serving as therapy animals. There are many different breeds of dogs, each with their own unique characteristics and personalities. Some breeds, like the German Shepherd and the Doberman Pinscher, are known for their strength and protective instincts, while others, like the Poodle and the Bichon Frise, are known for their elegance and grace. Dogs require proper care and attention to thrive. They need a healthy diet, regular exercise, and frequent grooming to keep their coats clean and healthy. Proper training is also essential to ensure that dogs behave well and follow basic commands. Dogs have also been shown to have numerous health benefits for their owners. Studies have found that owning a dog can help reduce stress levels, lower blood pressure, and increase physical activity. Despite their many positive qualities, dogs can also pose a risk if not properly trained and handled. It is important for owners to be responsible and ensure that their dogs are kept under control in public spaces and around other people and animals.

TASK 1. Remembering: Dogs are also incredibly.....?

- A) intelligent
- B) dirty
- C) dangerous

TASK 2. Understanding:

What kind of unique characteristics and personalities of the dogs are mentioned in the text?

TASK 3. Applying: Complete the sentences.

1. Dogs are one of the most _____ pets in the world.
2. There are many different _____ of dogs,
3. They need a healthy diet, regular exercise, and _____ to keep their coats clean and healthy.

Answer: 1. beloved 2. breeds 3. frequent grooming

TASK 4. Analyzing: Answer for the question

Studies have found that owning a dog can help.....?

TASK 5. Evaluating: Make a list of values of having a dog?

TASK 6. Creating: Write a similar but short text about yourself and ask Chat GPT to generate an image

Subject	English
Grade	6
Level (CEFR)	A2
Theme	Our class
Skills	Reading literacy
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking method, problem-search method
Resource	https://games4esl.com/5th-grade-reading-comprehension-worksheets/

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	6.4.1.1 understand the main points in a growing range of short, simple texts on general and curricular topics;	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Question with the multiple choice
Understanding	2	6.4.2.1 understand independently specific information and detail in short, simple texts on a limited range of general and curricular topics;	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Question with the multiple choice
Applying	3	6.4.6.1 recognise the attitude or opinion of the writer in short texts on a growing range of general and curricular topics	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Complete the sentences.

Analyzing	4	6.4.4.1 read independently a limited range of short simple fiction and non-fiction texts	The division of information on the constituent elements. Identifying and analyzing; Organization of ideas;	Intensive	Answer for the question
Evaluating	5	6.4.3.1 understand the detail of an argument on a limited range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Make a list
Creating	6	6.5.1.1 plan, write, edit and proofread work at text level with some support on a growing range of general and curricular topics;	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Intensive	Draw a picture

Prereading. Look through the text. Find the words that are mentioned more than once. Do you know their meaning? Find them in the online dictionary.

<https://kids.wordsmyth.net/we/?ent=widget>

Extract for Group 1

Flowers for Dinner



Flowers might look pretty on the dinner table. But what about serving them for dinner? In many cultures all around the world, people eat and enjoy different flowers in a variety of dishes.

The purple flowers of the lavender plant add a sweet lemon taste to chocolate cake or ice cream. Pansies, which have a grassy flavor, are a delicious addition to green salads. Bright yellow dandelion petals look cheerful when sprinkled over rice. Squash blossoms can be fried or stuffed with cheese. And the flowers of plants such as jasmine and chamomile are commonly used to make tea.

Extract for Group 2



Does snacking on flowers sound weird? You may have eaten flowers already without realizing it! Several vegetables, such as cauliflower and broccoli, are actually flower buds. Broccoli forms tiny yellow blossoms as it continues to grow. Artichokes, if left on their stalks, form fuzzy purple blooms. And asparagus tips open into small, pale green or white flowers.

If you're interested in eating flowers, be sure to learn about the plants first. Not every flower is safe to eat. The best way to find a tasty—and safe—flower is to visit your local grocery store.

TASK 1. Remembering and Understanding: Read each question. Find the correct answer. You may use online dictionaries to find the meaning of a word.

<https://kids.wordsmyth.net/we/?ent=widget>

1 How are broccoli and lavender similar?

- A Both have a lemon taste.
- B Both are flowering plants.
- C Both are used for tea.
- D Both have yellow flowers.

2 Why should you learn about a plant before eating its flower?

- A to make sure the flower is safe to eat
- B to find out how to serve the flower
- C to learn more about other cultures
- D to find out how the flower tastes

3 What is the main idea of the third paragraph?

- A Eating flowers is weird.
- B Plants produce flowers of different colors.
- C Some vegetables are flower buds.
- D The flowers of some plants are used for teas.

4 What is the main idea of the passage?

- A Many flowers can be eaten.
- B Flowers are often eaten with desserts.
- C Many people eat flowers without realizing it.
- D Flowers are tastier than vegetables.

TASK 2. Applying: Complete the sentences.

1. In many cultures all around the world, people eat and enjoy different _____ in a variety of dishes.
2. The purple flowers of the _____ plant add a sweet lemon taste to chocolate cake or ice cream.
3. Bright yellow _____ look cheerful when sprinkled over rice.

Answer: 1. flower 2. lavender 3. dandelion petals

TASK 4. Analyzing: Answer for the question

What is the best way to find a tasty—and safe—flower?

TASK 5. Evaluating: Make a list of flowers which were mentioned in the text ?

TASK 6. Creating: Draw a picture to show how you visualized one of the flowers that can be eaten.

! The use of the Jigsaw reading technique for working with the text is recommended



A monkey geoglyph is seen from above. It's one of the many ground drawings in southern Peru known as the Nazca Lines.

A monkey geoglyph is seen from above. It's one of the many ground drawings in southern Peru known as the Nazca Lines. NAZCA, Peru(Achieve3000, January 3, 2020). One quality common to the greatest wonders of the ancient world is their magnificent conspicuousness. It's impossible to walk past the pyramids in Egypt, for example, or Stonehenge in Great Britain without noticing them. They're right in your face, commanding your attention. And then there are the Nazca Lines in southern Peru. These ancient drawings don't rise before you on enormous slabs of stone. They're geoglyphs ("ground drawings") etched into the desert sands. And they're impossible to distinguish at close range: Some are as large as the Statue of Liberty and Empire State Building. There are hundreds of them, spread out over nearly 190 square miles (492 square kilometers). Indeed, the best way to see the geoglyphs is from the window of an airplane. That's how thousands of tourists view them annually. Small wonder, then, that these big wonders went unnoticed for nearly 1,500 years. A Peruvian archaeologist happened upon them in 1927. But it took the introduction of commercial air travel in the 1930s to bring them to the forefront. And even then, nearly 150 geoglyphs weren't discovered for many years. That is, until 21st-century technology such as drones found them. And therein lies some of the wonderment of the Nazca Lines: Why did a civilization that existed long before air travel create etchings best viewed from above? You might also ask why the geoglyphs were crafted in the first place and what they represent. Researchers certainly have been pondering these questions for about a century. But the answers remain largely a mystery. So here's what we do know: Between approximately 500 BCE and 500 CE, the region's pre-Inca civilization created the geoglyphs. How? By selectively removing some of the dark, reddish surface rocks that cover the ground and exposing the lighter-colored desert sand underneath.

Some scientists believe that the geoglyph designers first created scaled-down models to guide them. Others think the designers used ropes attached to wooden posts to maintain the lines' full-scale proportions and geometric precision. The geoglyphs' astonishing longevity is due to the small amounts of rain, wind, and erosion in the region. But many of the lines have, understandably, experienced some fading over the years. Beyond this, the biggest threat to these ancient masterpieces is posed by human activity, whether by mining, illegal agriculture, or automobile accidents. Many of the geoglyphs come from the natural world, including animals and plants. And then there are the geoglyphs that completely defy nature. One example is the strange humanoid figure uncovered in 2019, with its multiple sets of eyes, mouths, and appendages. Researchers note that such oddities suggest that the Nazca people had a taste for the magical. So what purpose did the geoglyphs serve? The most recent research suggests that the geoglyphs figured into specific rituals for rain and crop fertility. Certain geoglyphs may have indicated where the rituals were being conducted. Others were more like signposts directing travelers to those ceremonial places. Then again, all of this is speculation. Only one thing remains clear: The Nazca civilization found a way to draw lines in the ever-shifting sands of time that would last forever.

TASK 1. Remembering: match the words with the definitions

appendage(noun)	a) the length of time that something or someone lasts or continues
longevity(noun)	b) an act or series of acts done in a particular situation and in the same way each time
ritual(noun)	c) ideas or guesses about something that is not known
speculation(noun)	d) a body part (such as an arm or a leg) connected to the main part of the body

Answer: 1-d, 2-a, 3-b, 4-c

TASK 2. Understanding: Which is the closest synonym for the word **speculation**?

- e) Satisfaction
- f) Selection
- g) Supposition
- h) superstition

TASK 3. Applying: The reader can tell from the Article that _____.

- a) some of the Nazca Lines are now so faded that they are hard to see without modern technology
- b) Peru's Nazca Lines are as conspicuous as many of the wonders of the ancient world
- c) Peru's Nazca Lines remained completely forgotten until the introduction of commercial air travel
- d) some of the Nazca Lines point to the best places to grow crops in the dry region

TASK 4. Analyzing: According to the Article, which of these happened last?

This question asks about when events happened. It does not ask wherein the Article events appear. Reread the Article for clues, such as dates.

- e) A series of lines in the Peruvian desert became well-known after flights passed overhead.
- f) A civilization created drawings in the desert sand by stripping away the top layer of rocks.
- g) A geoglyph of a human-like being with many eyes, mouths, and limbs was discovered.
- h) A Peruvian archaeologist discovered groups of lines drawn on the desert floor

TASK 5. Evaluating: Now that you have read the article, indicate whether you agree or disagree with this statement.

Some things should remain a secret.

•Agree

•Disagree

TASK 6. Creating: Write your response

List three or more characteristics that make the Nazca Lines an interesting attraction to visit and/or study in Southern Peru. Explain why some of these characteristics have left researchers with questions. Include facts and details from the Article in your answer

TASK 1

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Skill / sub-skill	Task format
Remembering	1	6.2.5.1 understand most specific information and detail of supported, extended talk on a range general and curricular topics;	Memorization of specific information	Listening for specific information	Complete the chart
Understanding	2	6.2.5.1 understand most specific	Understanding of the material	Listening for gist/global	True or False sentences

		information and detail of supported, extended talk on a range of general and curricular topics;	independently of the other material	understanding	
Applying	3	6.3.2.1 ask simple questions to get information about a growing range of general topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Speaking	Asking special questions
Analysing	4	6.2.6.1 deduce meaning from context in supported extended talk on a range of general and curricular topics	The division of information on the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas;	Intensive listening	Complete the comparing chart
Evaluating	5	6.3.2.1 ask simple questions to get information about a growing range of general topics;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Turn – taking speaking, fluency	Debate

Creating	6	6.1.1.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups;	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Writing	Project
-----------------	---	-----------------------------------------------------------------------------------------------------	-------------------------------------------------------------------------	---------	---------

Transcript

Omar: Hello, I am Omar. I live in a town.

Adam: Hi, my name is Adam, I live in a country.

Omar: It is very noisy and crowded in my town.

Adam: It isn't crowded here, it is very calm place.

Omar: There are a lot of high buildings in my town.

Adam: We live in a country house, and we have a lot of trees.

Omar: There are a lot of factories in our town.

Adam: There are not factories here, but we have farms and we have a lot of animals like chicken, horses and cows.

Omar: Hmmm, interesting. In our town, we have different kinds of transportation like planes, cars and trains.

Together: We live in a very different places, but we are very good friends, aren't we?

Omar: Yes, we are.

Together: We hope that you knew something about our places. Now, are you living in a town or in a country?

Remembering:

Listen to the conversation between Omar and Adam, and complete the chart below:

1	Names of animals	
2	Kinds of transportation	

Correct answers

1	Names of animals	chicken, horses and cows
2	Kinds of transportation	planes, cars and trains

Understanding:

Listen again and identify if the sentences are True or False:

1. Both Adam and Omar live in the country.
2. It is very quiet in the town.
3. Country is not a noisy place.
4. Adam lives in a flat.
5. Adam and Omar are friends.

Correct answers: 1. False; 2. False; 3. True; 4. False; 5. True.

Applying:

Work in pairs. Ask your partner's opinion about living in a town or in a country. Try to prove your point of view.

**Analysing:**

Complete the chart below. Show the differences and similarities between the life in a town and the life in a country. You can surf the Net to find additional information.

Life in a town	Similarities	Life in a country

Evaluating:

Divide into two groups and organize a debate “Where is it better to live?”.

Argue and prove your point of view

Group 1: it is better to live in a town

Group 2: it is better to live in a country

Creating:

Create a Project. Design a model of:

Group 1: A city of the future

Group 2: A village (or A farm) of the future

TASK 2

Subject	English
Grade	6
Level (CEFR)	mid-high A2
Theme	Drama and comedy
Type of functional literacy	Reading literacy, financial literacy, creative thinking
Resource	https://learnenglishteens.britishcouncil.org/skills/listening/a2-listening/going-cinema

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	6.2.5.1 understand most specific information and detail of supported,	Memorization of specific information	Listening for specific information	Gap filling

		extended talk on a range general and curricular topics			
Understanding	2	6.2.5.1 understand most specific information and detail of supported, extended talk on a range general and curricular topics	Understanding of the material independently of the other material.	Listening for gist/global understanding	Multiple choice questions
Applying	3	6.3.7.1 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a limited range of general topics, and some curricular topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in a new (but similar) situation	Functional language	Acting out
Analysing	4	6.3.7.1 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a limited range of general	Take apart the known and identify relationships; The division of information on the constituent elements	Speaking	Questions that require extended answers

		topics, and some curricular topics;			
Evaluating	5	6.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Fluency	Justifying points of view, comparing information
Creating	6	6.1.6.1 organise and present information clearly to others;	Making the integer of the particular parts	Creative thinking	Project

Transcript

Tamara: Hi, Mario. Do you want to go and watch a film?

Mario: Hi, Tamara. Sure, what's on?

Tamara: Well, there are two action films, *Mr and Mrs Jones* and *War Games*, and they're both in 3D.

Mario: I've already seen *Mr and Mrs Jones*. I haven't seen *War Games*, but I don't really want to see an action film. What else is on?

Tamara: There's that science fiction film, *Robot 2075*, but I've already seen it.

Mario: Is it good?

Tamara: Yes, it is, but I don't want to see it again. There's a romantic comedy called *Forever*.

Mario: Mmm, I'm not sure. Are there any horror films on?

Tamara: Yes, there's *Midnight Moon*. It's got vampires in it.

Mario: OK, sounds good. Let's go and watch *Midnight Moon*. What time is it on?

Tamara: It's on at 12 o'clock or at half past two.

Mario: Is it on this evening?

Tamara: Yes, at 7:30.

Mario: Perfect. Let's go at 7:30.

Tamara: OK, shall we meet at the cinema at 7:00?

Mario: Great! See you later.

Tamara: Bye.

Remembering

I. Listen to the conversation and fill in the gaps with numbers:

1. There's that science fiction film, *Robot* _____.
2. It's on at _____ o'clock or at half past two.
3. Perfect. Let's go at _____.
3. OK, shall we meet at the cinema at _____?

Correct answers: 1. 2075; 2. 12; 3. 7:30; 4. 7:00.

II. Match the words with numbers:

- | | |
|---------|------------------------|
| 1. 7.00 | a. twenty seventy-five |
| 2. 2075 | b. twelve |
| 3. 7.30 | c. seven o'clock |
| 4. 12 | d. half past seven |

Correct answers: 1. C; 2. A; 3. D; 4. B

Understanding

Listen to the conversation again and choose the correct answer.

1. Tamara and Mario are going ...
 - a) to the cinema
 - b) to the theatre
 - c) shopping
 - d) to the art gallery
2. Mario doesn't like ...
 - a) cartoons
 - b) horror films
 - c) action film
 - d) drama
3. Tamara and Mario are going to watch ...
 - a) a romantic comedy
 - b) a horror film
 - c) a science-fiction film
 - d) a fantasy film
4. Midnight Moon is on at ...

- a) twelve o'clock
- b) seven o'clock
- c) half past two
- d) half past seven

Correct answers: 1. A; 2. C; 3. B; 4. D

Applying

Discuss the poster and act out the dialogue



Useful phrases: Do you want to go and watch a film?; action films; I've already seen; I haven't seen; science fiction film; a romantic comedy; sounds good; What time is it on?; Let's go; shall we meet...

Analysing

Answer the questions:

Why doesn't Mario want to see an action film?

Why didn't Tamara suggest watching a historical drama?

Evaluating

If you were Mario which film would you prefer? Explain why?

How do you think how much cinema tickets cost in different countries? You can use your smartphones and find out.

Possible answers: in the UK 7.6£, in the USA from 9\$ to 20\$, in Russia 287p, in Kazakhstan from 2000Т to 5000Т.

Creating

Create a movie poster. Choose a type of film, time, the ticket's cost and discount for children or students.

TASK 3

Subject	English
Grade	6
Level (CEFR)	mid-high A2
Theme	Transport
Type of functional literacy	Reading literacy, mathematical literacy, creative thinking
Resource	https://learnenglishteens.britishcouncil.org/skills/reading/a2-reading/train-timetable

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	6.4.2.1 understand independently specific information and detail in short, simple texts on a limited range of general and curricular topics;	Memorization of specific information	Scanning	Matching
Understanding	2	6.4.2.1 understand independently specific information and detail in short, simple texts on	Understanding of the material independently of the other material	Skimming	True or False sentences

		a limited range of general and curricular topics;			
Applying	3	6.4.8.1 use independently familiar paper and digital reference resources to check meaning and extend understanding	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Accuracy	Gap filling
Analysing	4	6.1.10.1 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world	The division of information on the constituent elements	Fluency	Compare and decide
Evaluating	5	6.1.10.1 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world	Determining the value of the materials and methods	Intensive	Ranking
Creating	6	6.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings;	Making the integer of the particular parts	Intensive	Create a bus timetable

UK TRAINS mini-timetable					
Departs	From	To	Arrives	Duration	Changes
10:43	Oxford Platform 1	London Paddington Platform 11	11:54	1h 11m	1
11:01	Oxford Platform 1	London Paddington Platform 2	11:59	58m	0
11:07	Oxford Platform 1	London Paddington Platform 3	12:14	1h 07m	1
11:16	Oxford Platform 1	London Paddington (PAD) Platform 4	12:23	1h 07m	1

UK TRAINS		
CLASS	TICKET TYPE	PASSENGER TYPE
STD	RETURN	ADULT
DATE VALID	TICKET NUMBER	
22 JULY 2012	124466 9001273	
FROM	PRICE	
OXFORD (OXF) ##	£22.50	
TO		
LONDON (all stations) ##		

Remembering

Look through the UK trains time-table and the ticket then match two columns.

1	The ticket costs £	A	1
2	All trains from Oxford leave from Platform	B	58
3	The 11:07 train from Oxford arrives in London at	C	22.50
4	11.01 train's travel time is	D	12.14

Correct answers 1C, 2A, 3 D, 4 B

Understanding

Identify if these sentences are True or False

- | | | |
|-----------------------------------------------------------------|------|-------|
| 1. The ticket is for trains to Oxford. | True | False |
| 2. The first train leaves Oxford at 10:43. | True | False |
| 3. You don't have to change trains if you take the 11:01 train. | True | False |
| 4. The 11:16 train from Oxford arrives in London on platform 3. | True | False |
| 5. The ticket is for a single journey only. | True | False |

Correct answers: 1. False; 2. True; 3. True; 4. False; 5. False.

Applying

Look through the flight schedule and count the duration of each flight.

Flight No.	Origin	Destination	Frequency	Date	Departure	Arrival
6E 7436	Astana	Almaty	Daily	Aug 21, 2023	6.30	08.20
6E 7426	Astana	Semei	Daily	Aug 21, 2023	11.55	14.00
6E 7433	Astana	Atyrau	Daily	Aug 21, 2023	14.25	15.50
6E 7432	Astana	Aktau	Daily	Aug 21, 2023	19.55	21.25
6E 7437	Astana	Ankara	Daily	Aug 21, 2023	08.40	09.55
6E 7425	Astana	Batumi	Daily	Aug 21, 2023	10.15	11.35
6E 7429	Astana	Delhi	Daily	Aug 21, 2023	16.20	17.35
6E 7431	Astana	Dubai	Daily	Aug 21, 2023	17.55	19.35

Flight No.	6E 7436	6E 7426	6E 7433	6E 7432	6E 7437	6E 7425	6E 7429	6E 7431
Duration								

Correct answers:

Flight No.	6E 7436	6E 7426	6E 7433	6E 7432	6E 7437	6E 7425	6E 7429	6E 7431
Duration	1h 50m	2h 5m	1h 25m	1h 30m	1h 15m	1h 20m	1h 15m	1h 40m

Analyzing

Compare two types of transport – train and plane. Which is more comfortable and safer way of travelling and why. Give some arguments and justify your opinion.

Evaluating

Discuss and rank the following means of transport according to the safety. Give reasons.

car, bus, train, plane, bicycle, helicopter, boat, ship.

The safest	100%	
	90%	
	80%	
	70%	
	60%	
	50%	
	40%	
Less safer	30%	

Creating

Create a bus timetable from your place to different destinations.

Subject	English
Grade	6
Level (CEFR)	mid-high A2
Theme	Our health
Type of functional literacy	Reading literacy, mathematical literacy, creative thinking
Resource	https://en.islcollective.com/english-esl-worksheets/reading-comprehension/reading-for-detail-deep-reading/past-simple-tense/at-the-doctors/114205#google_vignette

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	6.4.4.1 read independently a limited range of short simple fiction and non-fiction texts	Memorization of specific information	Scanning	Word search

Understanding	2	6.4.4.1 read independently a limited range of short simple fiction and non-fiction texts	Understanding of the material independently of the other material	Skimming (reading for gist)	Order the sentences
Applying	3	6.3.1.1 provide basic information about themselves and others at discourse level on a range of general topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Fluency	Questions that require extended answers
Analysing	4	6.3.6.1 communicate meaning clearly at sentence and discourse level during pair, group and whole class exchanges;	The division of information on the constituent elements	Intensive	Mingling /class survey
Evaluating	5	6.1.1.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups;	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Justify the choice;

Creating	6	6.1.1.1 use speaking and listening skills to solve problems creatively and cooperatively in groups;	Making the integer of the particular parts	Intensive	Imagine and compose
-----------------	---	-----------------------------------------------------------------------------------------------------	--------------------------------------------	-----------	---------------------

At the doctor's

It is early spring now and many people catch cold. A month ago I suddenly fell ill. I ran a high temperature. I sneezed and had a sore throat. Also I had a headache and a cough. My whole body ached. My mother made hot tea for me but that didn't help me much. She wanted to give me some pills too, but there weren't any in our house. My mother told me to stay in bed then she called a doctor. The doctor came. He examined my lungs, felt my pulse and took my temperature. He said that I had had the flu and told me to stay in bed and to have a rest. He prescribed me a treatment. My mother bought me all the necessary pills and other medicine at the chemist's. I followed all the doctor's instructions and very soon I felt much better.



Remembering

Look through the text and write out the names of illnesses.

Correct answers: cold, sore throat, a headache, a cough, flu.

Understanding

Reorder the sentences according to the text.

1. He had an illness symptom.
2. He felt himself bad.
3. The doctor came.
4. He recovered very soon.
5. There were no pills at home.
6. His mother went to the chemist's.
7. The doctor tested the patient and prescribed some medicine.

Correct answers: 2, 1, 5, 3, 7, 6, 4.

Applying

Answer the questions:

1. When were you ill last time?
2. What do you do when you are ill?
3. Do you usually go to the chemist's?
4. Do you usually call a doctor when you are ill?

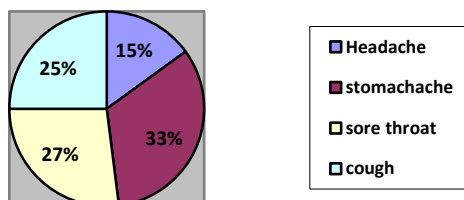
Analyzing

Conduct a research in class. Mingle in the classroom and ask as many students as you can in 5 min. Complete the chart with names and put a tick where necessary. You can add other illnesses.

Do you often have a ...? Choose one variant

Names	Illnesses			
	Headache	Stomachache	Sore throat	Cough

Analyze the results of the research and calculate the percentage of each illness. Draw a pie chart in your exercise books and present the results. Example:



Evaluating

Discuss the following proverb and prove your point of view.

“Good health is above wealth”

Useful phrases: I think..., To my mind..., I believe..., I am sure..., On the other hand..., I agree with you., I disagree with you., In addition to that

Creating

Make a leaflet with treatments (or home remedies) for different illnesses.

class	7
Theme/ topic	Holidays and travel
Level	B1

Categories of cognitive activities	Task	Type of skills	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format/ Strategies and techniques
Remembering	1	Reading	7.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics	Memorization of specific information	Questions with multiple choice answers
Understanding	2	Reading Scanning (reading for specific information and detail)	7.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings	Interpreting material to scheme	Make a mind map

		Descriptive writing	7.5.2.1 write with some support about real and imaginary past events, activities and experiences on a growing range of familiar general topics and some curricular topics		
Applying	3	Speaking and listening Conversational skills	7.1.6.1 organize and present information clearly to others 7.3.2.1 ask complex questions to get information about a limited range of general topics and some curricular topics	Using learned material in new and concrete situations; construct graphs and charts, demonstrate the correct usage of a method or procedure	Question and answer that requires an extended answer Illustrate the information in a short form Make a dialogue
Analysing	4	Critical writing	7.5.3.1 write with moderate grammatical accuracy on a limited range of familiar general and	Distinguishing between facts and inferences, evaluate the relevancy of data. Identification of parts,	Organize information on the circles of Venna

			curricular topics	analysis of the relationship between parts, and recognition of the organizational principles involved. Identifying and analysing; Organization of ideas;	
Evaluating	5	Evaluating writing	7.5.5.1 develop with some support coherent arguments supported when necessary by examples and reasons for a limited range of written genres in familiar general and curricular topics	Justification of the choice made by evaluation	Justify... Evaluate ... Design ... Make a conclusion
Creating	6	writing	7.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings	Predicting; Drawing a conclusion Constructing Composing	Write a plan

Remembering

Look at the poster below and answer the questions

1. When is the Class of 2025 invited to Sambrook School?
 - A) June 1, 2025
 - B) September 13, 2024
 - C) September 13, 2025
 2. How can students register for Sambrook School?
 - A) By contacting Helen Brown
 - B) By visiting www.reallygreatsite.com
 - C) By sending an email to the school
 3. What documents are required for learning conditions at Sambrook School?
 - A) Birth certificate and school records
 - B) Personal documents, parental permission, and health certificate
 - C) Proof of residency and vaccination records
 4. What is the English language proficiency level required at Sambrook School?
 - A) A1
 - B) B2
 - C) C1
 5. Where is Sambrook School located?
 - A) London
 - B) Astana
 - C) New York
- Correct answers: 1a 2b 3b 4 b5 a



INVITATION! S A M B R O O K S C H O O L

cordially invites you



OUR CONGRATULATIONS!

Your application to study at our school
has been approved

YOU HAVE A UNIQUE CHANCE TO TRAVEL FOR STUDYING

Please join us in London
on Saturday 13 September 2024
from 10 am until 12 pm

Contact Helen Brown on 123-456-7890

Address: Winkfield Row, Bracknell RG42 6LU

JUNE 1, 2025

3:00 A.M.

LEARNING CONDITIONS

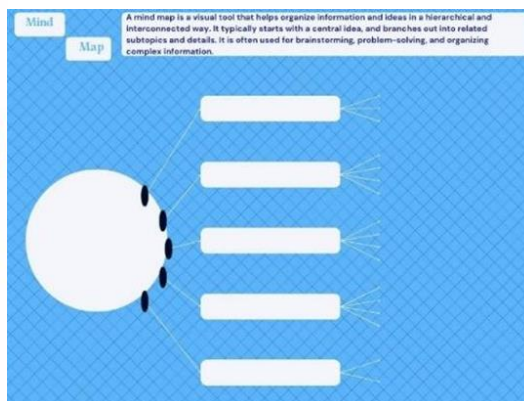
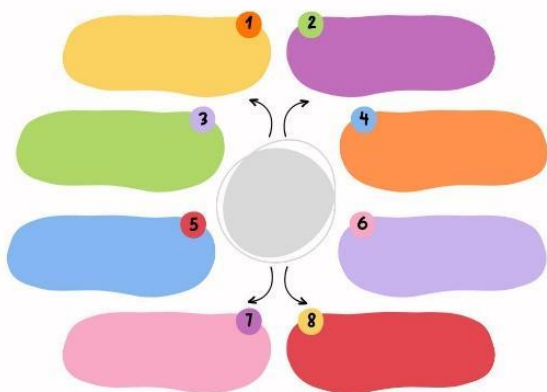
- PERSONAL DOCUMENTS
- PARENTAL PERMISSION
- HEALTH CERTIFICATE
- ENGLISH LANGUAGE PROFICIENCY LEVEL B2

Don't forget to register by visiting

WWW.REALLYGREATSITE.COM

Understanding

Represent the information in the invitation in the mind map. You can use the suggested scheme



Applying

A. Suppose you have received an invitation to Lambrook school. What questions would you ask the conversation with Helen Brown? Make a list of questions.

Topics for discussion

- Tuition fees
- Rights and obligations of students
- Communication and meetings with parents
- Schedule of studying and travelling
- Using gadgets at school
- Daily routine
- Subjects
- Leisure at school
- Meals at school
- Entertainments at school
- Hobby at school
- Additional classes
- Conditions of living in a boarding school

B. Use the information you receive and add it to the back of your invitation

C. Conduct role plays with your classmates (make a dialog between student and Helen Brown)

LAMBROOK SCHOOL

LEARNING CONDITIONS

- _____
- _____
- _____

STUDENT'S RESPONSIBILITIES

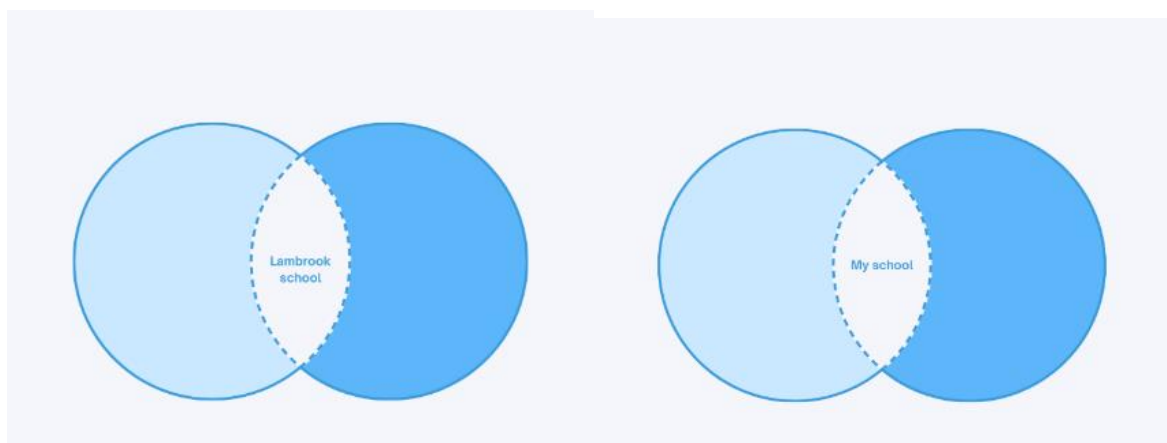
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____
- _____

STUDENT'S RIGHTS

- _____
- _____
- _____
- _____

Analizing

Summarize the information received and compare the pros and cons of studying at your school and at Sambrook School. For contrast, you can use Venn circles



Evaluating

Reflect on the above information, make a choice of a school for your studying, justify your choice and draw a conclusion. Choose the form of writing:

- A. argumentative essay You may use the structure and phrases bellow.
- B. write down the flow of your thoughts in flow chart

ARGUMENTATIVE WRITING

WORD BANK

ADDING IDEAS

Also	An implication is
In addition	An important detail
Furthermore	As a case in point
One point that shows	Moreover
Another way	Not to mention

COMPARING / CONTRASTING

Similarly	Although
Like / unlike	Likewise
In comparison to	On the contrary
In contrast to	Whereas
However	On the other hand

GIVING EXAMPLES

For example	we see this when
For instance	This is clearly shown
Specifically	Such as
To illustrate	An example being
To be specific	Like

EXPLAINING EVIDENCE

Shows	Can be seen
Illustrates	Can be observed
Demonstrates	Is made apparent
Emphasises	Is indicated by
Highlights	Hinges on

COMMONALITY / RARITY

Several	Seldom
Numerous	Rarely
Most	Few
Mainly	Scarcely
Usually	Barely

CONCESSIONS & REBUTTALS

Some people think	Admittedly
It has been argued	However
Some may say	But
While it's true that	Let's take another look
Many people assume	The problem with that

SEQUENCE / TIME ORDER

Firstly, secondly, thirdly, lastly
To begin with, another reason, one last reason
In the first place, pursuing this further
accordingly, consequently, therefore, thus
Next, then, finally

CONCLUDING

Finally	Ultimately
In brief	All things considered
In conclusion	By and large
On the whole	To restate
To summarize	Overall



153

- C. Create a slogan for your school and effective education.

For example, just learn=problem solved. Your training = your willpower=your results.

STUDY PLANNER

DATE:

GOAL:

TASKS I NEED TO DO	TIME NEEDED

TOPICS COVERED	MATERIALS

IMPORTANT NOTES

Today is: _____ ★

6:00	
7:00	
8:00	
9:00	
10:00	
11:00	
12:00	
1:00	
2:00	
3:00	
4:00	
5:00	
6:00	
7:00	
8:00	
9:00	

Assignments

Chores

Notes

modern **HOMESCHOOL** family

class	7
Theme/ topic	Holidays and travel
Level	B1

Categories of cognitive activities	Task	Type of skills	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Task format/ Strategies and techniques

Remembering	1	Reading	7.4.1.1 understand the main points in texts on a limited range of unfamiliar general and curricular topics	Memorization of specific information	Matching
Understanding	2	Writing	7.5.1.1 plan, write, edit and proofread work at text level with some support on a range of general and curricular topics	Interpreting material to scheme	Answer the questions
Applying	3	Writing and speaking	7.5.1.1 plan, write, edit and proofread work at text level with some support on a range of general and curricular topics 7.3.4.1 respond with some flexibility at both sentence and discourse level to unexpected comments on a growing range of general and curricular topics	Using learned material in new and concrete situations; Acting out the situation	Filling out the information. Case method. Making a dialog.
Analysing	4	Speaking	7.3.4.1 respond with some flexibility at both sentence and discourse level to	Identifying and analysing; Organization of ideas;	Organize information on the example

			unexpected comments on a growing range of general and curricular topics		
Evaluating	5	Speaking	7.3.6.1 begin to link comments with some flexibility to what others say at sentence and discourse level in pair, group and whole class exchanges	Report and justification of the choice made by evaluation	Justify... Evaluate... Design... Make a conclusion
Creating	6	writing	7.5.3.1 write with moderate grammatical accuracy on a limited range of familiar general and curricular topics	Compose and design.	Design project

Remembering

Match the definition (a-f) with the vocabulary (1-6)

1	plane	a	a <u>vehicle</u> designed for air travel, with wings and one or more engines:
2	flight	b	a journey in an aircraft:
3	gate	c	a part of an airport where travellers are allowed to get on or off a particular aircraft:
4	passenger	d	a person who is traveling in a vehicle but is not

			operating it or working as an employee in it
5	boarding time	e	to get onto or allow people to get onto a boat, train, or aircraft:
6	arrive	f	to reach a place, especially at the end of a journey:

Understanding

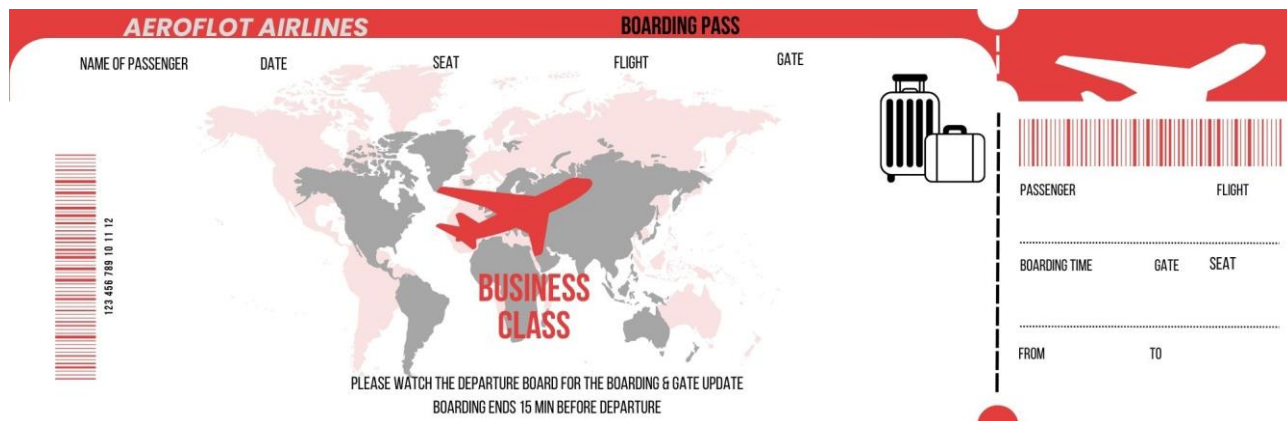
Complete the sentences with the information from the ticket.



1. What is your name?
2. Where are you flying from?
3. Where are you flying to?
4. When does your flight depart?
5. When does your flight arrive?
6. What is your flight number?
7. What is your seat number?
8. What is your gate number?
9. What time is your flight boarding?

Applying

A) You need to return home and buy ticket. Fill out a ticket for the return trip.



AEROFLOT AIRLINES **BOARDING PASS**

NAME OF PASSENGER DATE SEAT FLIGHT GATE

123 456 789 10 11 12

BUSINESS CLASS

PLEASE WATCH THE DEPARTURE BOARD FOR THE BOARDING & GATE UPDATE
BOARDING ENDS 15 MIN BEFORE DEPARTURE

PASSENGER FLIGHT

BOARDING TIME GATE SEAT

FROM TO

B) Solve the case. You are in a foreign English-speaking country. You have lost your wallet, which contained money, credit cards, and documents. Your phone balance has expired and you can't use it. You need to purchase a return ticket. How will you solve the situation? Who can help you in this situation?

What phrases will you need to solve the situation?

C) Solve the case. You are in a foreign English-speaking country. You need to purchase a return ticket at the ticket office. Your phone balance has expired and you can't use it.

What phrases will you need to solve the situation? Make a dialog

Analysing

Compare two tickets and decide which ticket is more popular and why



BORCELLE AIRLINES

123 456 789 10 11 12

Passenger
NAME PASSENGER

Boarding Time Gate Flight
09.00 AM 1 A1 234

Date From
15.12.2025 NEW YORK

To
ASTANA

Seat
17

FIRST CLASS

Please watch the departure board for the boarding & gate update boarding ends 15 min before departure

Passenger
NAME PASSENGER

Boarding Time Gate Flight
09.00 AM 1 A1 234

From To
NEW YORK ASTANA

BORCELLE AIRLINES



123 456 789 10 11 12

Passenger
NAME PASSENGER

Boarding Time	Gate	Flight
4.00 PM	1	A1 234

Date	From
15.12.2025	NEW YORK

To
ASTANA

Seat
17

FIRST CLASS



Please watch the departure board for the boarding & gate update boarding ends 60 min before departure



Passenger
NAME PASSENGER

Boarding Time	Gate	Flight
09.00 AM	12	A1 234

From	To
NEW YORK	ASTANA

Evaluating

- A. Tell about you trip according tickets bellow.
- B. Work in pairs, create your tickets to an English-speaking country.
Compare your tickets, analyse information and make a dialog.

Creating

Make a ticket where you would like to travel and tell about your real or imaginary journey.

AEROFLOT AIRLINES

BOARDING PASS


NAME OF PASSENGER

DATE


SEAT

FLIGHT

GATE





123 456 789 10 11 12



BUSINESS CLASS

PLEASE WATCH THE DEPARTURE BOARD FOR THE BOARDING & GATE UPDATE
BOARDING ENDS 15 MIN BEFORE DEPARTURE





PASSENGER

BOARDING TIME

FROM

FLIGHT

GATE

TO

Tasks for the development of functional literacy for Grade 8

Subject:	English
Grade:	8
Level (CEFR):	B1
Theme:	Reading for pleasure
Learning objectives:	<p>8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts;</p> <p>8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task;</p> <p>8.1.3.1 respect different points of view</p> <p>8.3.7.1 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a range of general topics, and some curricular topics;</p> <p>8.5.2.1 write with minimal support about real and imaginary past events, activities and experiences on a range of familiar general topics and some curricular topics;</p> <p>8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings</p>
Skills:	<p>understand the problem</p> <p>identify relevant information,</p> <p style="padding-left: 40px;">record observations in journal</p> <p style="padding-left: 40px;">work collaboratively to collect data</p> <p style="padding-left: 40px;">plan and design a butterfly garden</p>
Competences:	Mathematical literacy and Creative Thinking
Strategies and techniques:	Provide a real-life situation requiring students to apply social skills to solve practical problems and practice writing (keeping a journal) and speaking

Saint Patrick's Day

Saint Patrick's Day is the national holiday of Ireland. Irish people celebrate it on 17th March. People from all over the world celebrate this special day, too. It is especially popular in Australia and in North America.

It is a celebration of Irish culture and people listen to Irish music, eat traditional Irish food and take part in parades. On this day, everywhere you look you can see the colour green. People wear green clothes, paint their faces green and they even eat green food. In Chicago, the USA, the city uses special colours to make the river green. That's right, the whole river is green!



In Dublin, Ireland, the Saint Patrick's Day parade is part of a five-day festival and over 500,000 people attend the parade. In the USA, Saint Patrick's Day is also very special. The first Saint Patrick's Day parade was in Boston in 1737. In Chicago, the parade lasts all day and in New York, a parade of 150,000 people marches up the 5th Avenue.

Read the text. Decide if the statements are true or false. Write T-for true and F-for false.

1. Saint Patrick's day is celebrated on the 7th of May
2. People wear green clothes on Saint Patrick's Day.
3. The people of Dublin celebrate for 10 days.
4. The first parade was held in 1737.
5. About 500,000 take part in this festival every year

Answers: 1.F 2. T 3. F 4.T 5. T

Task 2

Group Work Task: Creating unusual festival

1. Form groups: Divide class into small groups of 3-5 students per group.
2. Research: Each group will create an information about festival, place, time, date, activities. They can use books, websites, or individual digital resources to gather information.

3. Brainstorming: In their groups, students will brainstorm ideas about their festival.

name of the festival	time of year	place	activities

4. Presentation: Each group will present their festival design to the class.
 5. Discussion: After all groups have presented their designs, have a class discussion about the similarities and differences between the designs.

Subject:	English
Grade:	8
Level (CEFR):	B1
Theme:	Daily Life and Shopping
Learning objectives:	8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts 8.5.3.1 write with moderate grammatical accuracy on a growing range of familiar general and curricular topics; 8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task; 8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings
Skills:	understand the problem, identify relevant information, apply appropriate mathematical operations to find solutions, create a saving plan to achieve your goal present a saving plan
Competences:	Global Competence
Strategies and techniques:	Immersive Learning - providing a real-life situation requiring students to solve practical problems and practice

	speaking
--	----------

Complete the text with the appropriate words: agree, sight, expected, changed, other, keen, sure, easily

In practically any country in the world, you are (1) _____ to find a market somewhere. Since ancient times, markets have been with us and arose wherever people needed to exchange the goods they produced. For example, a farmer might have exchanged a cow for tools. But just as times have (2) _____, so have market practices. So, whereas in early times the main activity associated with markets would have been 'bartering' - in (3) _____ words exchanging goods - today most stall-holders wouldn't be too (4) _____ on accepting potatoes as payment, for instance, instead of cash.

In contrast, what might be a common (5) _____ in the modern market in some countries is a certain amount of 'haggling', where customer and seller eventually (6) _____ on a price, after what can sometimes be quite a heated debate. However, (7) _____ behaviour in a market in one country may not be acceptable in another. Even within one country, there may be some markets where you could haggle quite (8) _____ and others where it would be advisable not to try!

Answers: 1. Sure 2. changed 3. Other 4. Keen 5. Sight 6. Agree 7. Expected 8. easily

What are the meanings of the words? You may use online dictionaries to find out

Task 4

Read the text and decide whether the sentences 1-4 are T (true) or F (false):

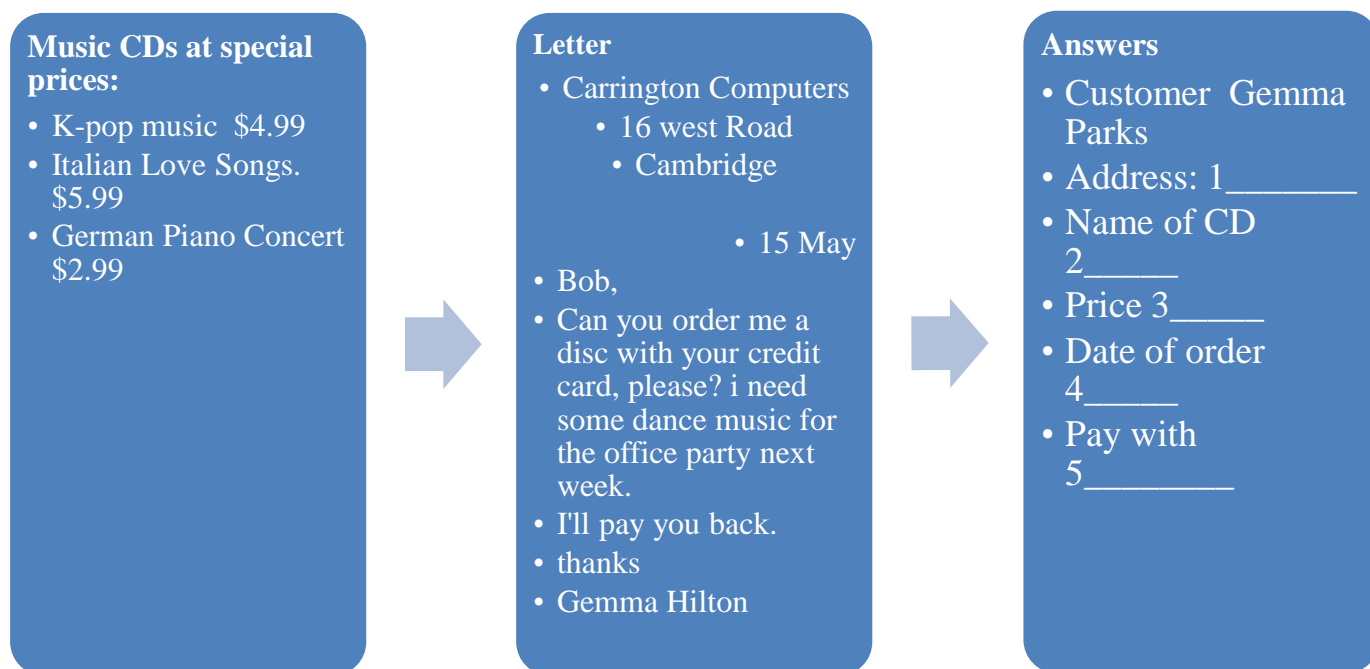
1. You can find a market in any country in the world
2. Since modern times markets have been with us
3. People needed to exchange the goods they produced
4. The word 'bartering' means only for cash

Answers: 1 True 2 False 3 True 4 False

Task 5

Read the information about CDs and the note to Bob.

Complete the customer order form



Answers: 1. 16 West Road, Cambridge. 2. K-pop music. 3. \$4.99 4. 15 May. 5. Credit card

Subject:	English
Grade:	8
Level (CEFR):	B1
Theme:	Travel and Trasport
Learning objectives:	<p>8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts;</p> <p>8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task;</p> <p>8.3.3.1 give an opinion at discourse level on a wide range of general and curricular topics;</p> <p>8.5.2.1 write with minimal support about real and imaginary past events, activities and experiences on a range of familiar general topics and some curricular topics;</p>

	8.1.3.1 respect different points of view
Skills:	understand the problem, identify relevant information, compare and contrast information create a chart in your culture work cooperatively https respect other opinions and culture
Competences:	Global Competence
Strategies and techniques:	Immersive Learning - providing a real-life situation requiring students to solve practical problems in inquiry-based classroom and practice speaking and writing.
Resource	https://harrisburg.psu.edu/international-student-support-services/guide-american-culture-etiquette

Task 6

1. Read the text and match the information with the words in blue in the text.



Virtual tourism

Auckland is the largest city in **New Zealand**. It has a population of just under a million and is located on **North Island**. This seaport is an important centre for **business** and **industry**. It is also the most dynamic and multicultural city in New Zealand.

The **history of the city** goes back 650 years when the Maoris settled in the area. European settlement began in 1840 when the British arrived. New Zealand's first governor, Captain William Hobson, made Auckland the capital. Later, the capital moved to **Wellington**,

because it was more central. Since 1945, the city of Auckland has grown and it now has large modern suburbs. In 1985, the New Zealand government made the whole country a **nuclear free zone** and since then Auckland has been a centre for protest against nuclear testing in the Pacific.

Famous sights include **Mt Eden**, one of many large volcanic hills, as well as the **Auckland Harbour Bridge**. At the **Parnell Village** you can visit some of the first European settlers' homes. In the city is the beautiful **Auckland Domain** which is famous for its large palm trees and exotic plants. You can see Maoris perform their traditional dances at the **Auckland Museum**.

1. New Zealand produces iron and steel, machinery, textiles and motor vehicles.
2. The original people of New Zealand came by canoe from other Pacific Islands.
3. The capital of New Zealand is on the Cook Strait, which separates the two islands.
4. This bridge is one of the city's most distinctive landmarks. It was built in 1959.
5. New Zealand does not allow nuclear materials anywhere in the country

Answers: 1. Business and industry. 2. Maoris. 3. Wellington. 4. Auckland Harbour Bridge. 5. Nuclear free zone

Task 7

Writing task: analyzing survey results

Imagine you are reporter for school magazine, and you are given task to write an article for a tourist to visit in your area and make a list of places. (120-180)

A. Introduction	<ul style="list-style-type: none"> • Introduce the topic of the survey • Write about background information
B. Overview of survey questions	<ul style="list-style-type: none"> • Explain why each question is important for tourists
C. Analysis of survey results	<ul style="list-style-type: none"> • Analyze the responses to each survey question • Find interesting and unexpected results
D. Interpretation of findings	<ul style="list-style-type: none"> • how visitors can find interesting places
E. Conclusion	<ul style="list-style-type: none"> • Summarize ideas • Express your opinion

Task 8

25 PHRASES FOR EXPRESSING OPINIONS

I think....	I believe....
I feel....	I suppose....
I guess....	According to me....
In my view....	In my opinion....
In my eyes....	It seems to me that....
From my perspective....	From my point of view....
From my view point....	As far as I'm concerned....
Personally, I think....	I'd like to point out that....
What I mean is....	Generally it is thought that....
Some people say that....	Well, it is considered that....
It is generally accepted that....	My impression is that....
It goes without saying that....	I hold the view that....
I'm of the opinion that....	

Speaking: Round Table Discussion: Discuss the following questions as a whole class. Support your answers with reasons and examples. Students use the phrases for expressing their opinion.

1. If you could time travel and visit any historical event or period, where and when would you go, and why?
2. Imagine you could have a conversation with any fictional character while travelling. Who would it be, and where would you meet them?
3. Picture yourself in a world where teleportation is possible. What would be your top three destinations to visit an instant, and why?
4. If you were given the opportunity to live in any city around the world for a year, which one would you pick, and what aspects of its lifestyle appeal to you the most?
5. Imagine a travel experience that combines your favourite book, movie and music. What would it entail, and how would these elements shape your journey?

Subject:	English
Grade:	8
Level (CEFR):	B1

Theme:	The Natural World
Learning objectives:	8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts; 8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task; 8.1.3.1 respect different points of view 8.3.7.1 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a range of general topics, and some curricular topics; 8.5.2.1 write with minimal support about real and imaginary past events, activities and experiences on a range of familiar general topics and some curricular topics; 8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings
Skills:	understand the problem, identify relevant information, record observations in journal work collaboratively to collect data plan and design a butterfly garden use scanning
Competences:	Science Literacy and Creative Thinking
Strategies and techniques:	Provide a real-life situation requiring students to apply social skills to solve practical problems and practice writing (keeping a journal) and speaking
Resource	https://harrisburg.psu.edu/international-student-support-services/guide-american-culture-etiquette

Task 9

1. Read the text and select the correct answer:

The natural world is a vast and diverse tapestry of life, where countless species of animals inhabit various ecosystems across the globe. From the dense rainforests to the vast savannas, the animal kingdom exhibits an extraordinary array of forms, behaviors, and adaptations.

In tropical rainforests, a cacophony of chirps, roars, and rustling leaves unveils a hidden world of biodiversity. Exotic creatures like the resplendent quetzal, vibrantly colored poison dart frogs, and elusive jaguars navigate the lush undergrowth. Each species plays a unique role in maintaining the delicate balance of this rich ecosystem.

Venturing to the polar extremes, the Arctic and Antarctic present a stark contrast. Here, resilient animals like polar bears and penguins have adapted to survive in frigid temperatures. The icy landscapes host a breathtaking display of wildlife, from the majestic humpback whales breaching through the frozen seas to the hardy Arctic foxes camouflaged against the snow.

Oceans, covering more than 70% of the Earth's surface, harbor an astonishing variety of marine life. Coral reefs teem with colorful fish, while the deep sea is home to mysterious creatures like the anglerfish with its glowing lure. Majestic whales embark on epic migrations, and playful dolphins surf the waves, showcasing the diversity beneath the ocean's surface.

In grasslands and deserts, animals such as the African elephant and the desert-adapted camel demonstrate remarkable resilience to harsh conditions. Their ability to endure and thrive in challenging environments speaks to the adaptability and tenacity inherent in the natural world.

As human activities increasingly impact the planet, conservation efforts become crucial to preserving the intricate web of life. The interconnectedness of species underscores the importance of safeguarding habitats and promoting sustainable practices. Recognizing the beauty and complexity of the animal kingdom inspires a collective responsibility to ensure the well-being of all living creatures, fostering harmony in the grand tapestry of the natural world.

1. What type of environment is described as having a hidden world of biodiversity with creatures like the jaguar and poison dart frogs?

- a) Arctic tundra
- b) Tropical rainforest
- c) Desert
- d) Savanna

2. In which regions would you most likely find species like polar bears and penguins?

- a) Tropical rainforest
- b) Desert
- c) Arctic and Antarctic
- d) Grasslands

3. Which ecosystems are mentioned as hosting a breathtaking display of marine life, including coral reefs and whales?

- a) Oceans
- b) Grasslands
- c) Deserts
- d) Temperate deciduous forest

4. What is highlighted as a crucial aspect in ensuring the well-being of the natural world and its inhabitants?

- a) Exploration
- b) Industrialization
- c) Urbanization
- d) Conservation efforts

5. Which animals are specifically mentioned as demonstrating remarkable resilience to harsh conditions in grasslands and deserts?

- a) Polar bears
- b) Elephants and camels
- c) Humpback whales
- d) Dolphins

Answers: 1. B 2. C 3. A 4. D 5. B

Task 10

You and your friends are planning a trip to a nearby nature reserve. The trip will include transportation, tickets and dinner. Create a budget plan for the trip.

1. The cost of renting a bus for a trip is 35 000 tenges.
2. The bus can accommodate up to 25 students and teachers.
3. The total cost will be divided equally among all participants
4. The cost of tickets to the nature reserve is 350 tenge per person
5. There will be a total 25 students and 3 teachers attending the trip

6. The cost of lunch per person is 1500 tenge

Subject:	English
Grade:	8
Level (CEFR):	B1
Theme:	The world of work
Learning objectives:	8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts; 8.1.3.1 respect different points of view 8.3.7.1 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a range of general topics, and some curricular topics; 8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings
Skills:	: understand the problem identify relevant information, record observations in journal work collaboratively to collect data skimming and scanning
Competences:	Creative Thinking
Strategies and techniques:	Provide a real-life situation requiring students to apply social skills to solve practical problems.
Resource	

Task 11

The people below want to find a job. There are descriptions of eight jobs. Decide which job would be the most suitable for the following people. For questions 1-5, mark the correct letter (A-H)

1 Carl used to work as a reporter. He wants a job which involves travelling and also writing about his experiences. He does not mind spending long periods abroad and he could start tomorrow

2 Debbie has a degree in Zoology and wants a job where she can use that knowledge and also travel. She works well with other people and speaks German. She is not keen on sports.

3 Pedro is looking for an exciting summer job where he can learn new skills. He was trained as a deep-sea diver and has taken groups of children and adults on diving trips.

4 Jackie wants a job that will allow her to spend several months abroad. She can hold a simple conversation in Spanish and French. She used to take London tourists sightseeing in her own car.

5 Clara is a tourist guide, but now she has a small child and she wants a job which doesn't require her to travel abroad. She speaks Spanish and she is willing to work at weekends.

The London job centre

Do you want an exciting job? Check these great opportunities...

A Walk the world needs an experienced traveller to organize walking tours for families, schools and college groups. The job is for two years and involves short trips abroad to find walking routes suitable for different levels of fitness. A knowledge of languages would be an advantage.

B Gordon trips needs an employee to help organize European. Foreign travel is not in the job description, but you will have contact by email and telephone with clients, so you must speak French or Spanish or German. We work on Saturdays in the summer months.

C Super Travel is developing its Asian adventure team and is looking for a team leader to cover the summer months. We will give you training in climbing and trekking, but you must have excellent swimming skills. Some experience of working with different age groups is essential.

D Life of adventure polishers urgently needs a reporter with experience of deep-sea photography to join its team in Jamaica. The job is for the summer and we offer all the equipment and comfortable accommodation for a family group if requested. Excellent salary and free weekends.

E World Wildlife, the designer of a group wildlife holidays around the world, requires a tour guide. You must have knowledge of animals, be a real team player and be able to speak at least one foreign language. No previous experience as a tour guide needed. The job starts in three weeks' time.

F Global tourism is looking for two people with an excellent command of Spanish and English to accompany groups of English-speaking tourists on whale-watching

trips to South America. You must be fit and a good swimmer. These are one-year jobs starting next summer.

G Worldwide Magazine is looking for a travel writer to cover Central and West Africa, starting immediately. The job is mostly based in our central office, but you must be willing to spend at least two weeks a month travelling. Previous experience of journalism is essential.

H Kanco Expeditions is looking for leaders for its Latin American tours. You must have a driving licence and a basic knowledge of Spanish. The job will require you to spend up to six months per year in Central and South America. Extensive travel experience is not essential.

Answers: 1 – G. 2 – E. 3 -C 4 – H. 5 – B

Subject: English

Grade: 8

Level (CEFR): B1

Theme: The world of work

- Learning objectives:

8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts;

8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task;

8.3.3.1 give an opinion at discourse level on a wide range of general and curricular topics;

Skills: understand the problem,

identify relevant information,

compare and contrast information

respect other opinions and culture

- Competences: Global Competence, reading literacy, creative thinking

Strategies and techniques: Immersive Learning - providing a real-life situation requiring students to solve practical problems in inquiry-based classroom

Summer jobs for students

Employers are more and more interested in taking on students during their holiday periods. Students can do the easier tasks and free up time for their permanent employees to concentrate on the more demanding ones. Although there is a little financial reward for students, it is a great chance to explore their interests and add to their CVs. However, few students know what jobs may be available. Colleges sometimes advertise summer jobs on their notice-boards and in newspapers, and there are also well-known international organizations which can help. Students can also search the web, find an interesting company and email the manager to ask what temporary jobs exist. This may sound time-consuming, but students then get to work in the company of their choice, so it is what I recommend. As a science student, two years ago I spent ten weeks in a laboratory in California, helping a group of researchers with their work. To begin with, the job seemed uninteresting because my responsibilities weren't clear, but when I started working on a range of projects, such as writing research papers and creating web pages, my attitude changed. I was paid enough to cover all my daily needs, so I had no financial worries. One of my job was to prepare educational materials for schools. This was entirely new challenge which I enjoyed so much that I decided to train as a teacher rather than a researcher when I got back. My only regret was that I 'd been too busy to learn more about the USA, but then a good summer job seldom leaves you much free time and you should be prepared for that.

Task 12

Mark the correct answer

1. What is the writer's main purpose?
 - A. To warn students about low-paid summer jobs
 - B. To describe the best summer jobs for students
 - C. To encourage students to look for summer jobs
 - D. To offer students interesting summer jobs
2. The writer says the best way to find a good summer job is
 - A. To ask their own colleges for help

- B. To read the job advertisements in the press
 - C. To join an organized student program
 - D. To contact possible employers directly
3. The writer found the California job disappointing at first because
 - A. He was not sure what he had to do
 - B. He had to work on too many projects
 - C. He didn't like research work
 - D. He lacked good computer skills
 4. In what way did the California job benefit the writer?
 - A. It allowed him to save some money
 - B. It gave him contacts he could use later
 - C. It made him change his career plans
 - D. It taught him what life was like in the USA
 5. Which of these could be the writer speaking?
 - A. "A summer job is a good way of getting to see the world"
 - B. "Students are often unaware of summer job opportunities"
 - C. "Employers are unwilling to offer summer jobs to students"
 - D. "Students should be better paid for doing summer jobs"

Answers: 1 C. 2 D. 3 A 4 C. 5 B

Task 13

Rewrite this letter of application putting the sentences into the correct order

- A. I am 23 years old and have just graduated in Journalism from Carlton University.
- B. Finally, would you mind telling me what hours I would be expected to work?
- C. Alison Taylor
- D. I have been the Editor of the student newspaper there for the past two years.
- E. I look forward to hearing from you.
- F. Yours sincerely,
- G. Dear Ms Todd,
- H. I am writing to apply for the position of Editorial assistant, as advertised in today's Business Daily
- I. I wonder if you could let me know exactly what the job involves

- J. I would also be grateful if you could tell me which department I would be involved with.
- K. I would be more than happy to attend an interview.
- L. Please do not hesitate to contact me if you require any further information

Task 14

You are now ready to write the letter of application. Write between 120 or 180 words.

You have seen this advertisement for a job in a local sports shop and are interested in applying.

Part time shop assistant

Required for local sports shop

- Job involves serving customers and helping Manager
- Previous experience an advantage
- Good rate of pay

Please apply in writing to:
Dave Parker, Southam Sports

Before writing a letter make a composition plan:

Part	Purpose	Your notes	Useful expressions
First line	Greet the person you are writing to	Dear Mr_____	
Paragraph 1	Say why you are writing: where and when you saw the advert		I am writing to apply for the position of ... as advertised in ...

Paragraph 2	Give some information about yourself and your experience		I am\currently\ experienced at ...as....
Paragraph 3	Ask questions		I wonder if you could/ I would also be grateful if you could
Paragraph 4	Say you are happy to attend an interview; say you are happy to give more information if they need it		I would be more than happy .../ Please don't hesitate ...
Closing expressions 1	Ask them to reply		I look forward
Closing expressions 2	Express respect		Yours sincerely,
Final line	First name + surname		

Task 15

Speaking: Make notes about yourself to answer these questions.

Give reasons for your opinions

1. Have you decided yet what job you'd like to do when you're older?
2. Would you like to go to university? If so, what do you think you would study?
3. Would you like to do the same job that someone in your family does now?
4. Can you imagine your own business one day?
5. Do you think you'll ever go abroad to work?

Subject	English
Grade	8
Level (CEFR):	B1
Theme	Travel and Transport
Learning objectives	8.1.3.1 respect differing points of view 8.5.2.1 write with minimal support about real and imaginary past events, activities and experiences on a range of familiar general topics and some curricular topics; 8.3.7.1 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a range of general topics, and some curricular topics; 8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings
Skills	understand the problem, identify relevant information, apply appropriate mathematical operations to find solutions, create a budget plan for a school trip present a budget plan
Competences	Financial Literacy & Creative Thinking
Strategies and techniques:	Immersive Learning - providing a real-life situation requiring students to apply mathematical concepts to solve practical problems and create a product

:

Task 1

You and your classmates are planning a school trip to a nearby nature reserve. The trip will include transportation, admission tickets, and lunch. Create a budget plan for the trip. Here is the information you have:

1. Transportation:

- The cost of renting a bus for the trip is 50 000 tenges.
- The bus can accommodate up to 30 students and teachers.
- The total cost will be divided equally among all participants.
- 2. Admission tickets:
 - The cost of admission tickets to the nature reserve is 500 tenge per person.
 - There will be a total 25 students and 5 teachers attending the trip.
 - Teachers' admission tickets are covered by the agency, but students need to pay for their tickets.
- 3. Lunch:
 - The local café will provide lunch for all participants.
 - The cost of lunch per person is 1000 tenges.

Task 2

Writing task: Calculate the total cost of the trip to know how much each student needs. Remember to include transportation, admission tickets, and lunch in your calculations. Once you have calculated the total and individual costs, create a simple budget plan to present to your classmates and teachers.

Budget Plan:

1. Transportation:
Total Cost:
Cost per Participant (30 people):
2. Admission Tickets:
Total Cost for Participants (25 students):
3. Lunch:
Total Cost for Participants (30 people):
4. Total Trip Cost:
5. Transportation:
6. Admission Tickets (for students):
7. Lunch:
8. Total cost:
9. Individual Contribution (per students):

Transportation:

Admission Ticket:

Lunch:

Total:

Task 3

Speaking Task: Budget Plan Presentation: You can create a simple chart or table to display the expenses and individual contributions for the trip. This will help your classmates and teachers understand the budget plan and their financial responsibilities for the trip.

Task 4

Subject	English
Grade	8
Level (CEFR):	B1
Theme	Daily Life and Shopping
Learning objectives	8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts 8.5.3.1 write with moderate grammatical accuracy on a growing range of familiar general and curricular topics; 8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task; 8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings
Skills	understand the problem, identify relevant information, apply appropriate mathematical operations to find solutions, create a saving plan to achieve your goal present a saving plan
Competences	Financial Literacy & Creative Thinking
Strategies and techniques:	Immersive Learning - providing a real-life situation requiring students to apply mathematical concepts to solve practical problems and practice speaking and create a product

Task 5

You are a student who receives a weekly pocket money of 3 500 tenges from your parents. You want to save money to buy on-line a new video game that costs 10 000 tenges. However, you also need to budget for other expenses, such as snacks and transportation to/from school. Here is your weekly budget:

1. Allowance:
 - You receive 3 500 tenges every week from your parents as pocket money.
2. Expenses:
 - Snacks: You usually spend 2 250 tenges on snacks.
 - Transportation to/from school: 325 tenges.
 - Unexpected expenses or treats: 300 tenges.

Writing Task: Calculate how much money you can save each week towards buying on-line the video game after covering your expenses. Determine how many weeks it will take for you to save enough money to buy on-line the video game. Create a simple saving plan to achieve your goal, considering your weekly expenses.

Saving Plan:

1. Weekly Allowance:
2. Weekly Expenses:
 - Snacks:
 - Transportation to/from School:
 - Unexpected Expenses or Treats:
 - Total Weekly Expenses:
 - Weekly Savings:
 - Number of Weeks to Save:

Task 6

Speaking Task: Saving Plan Presentation: You can create a simple chart or table to display the weekly allowance and expenses to achieve your goal. This will help your classmates and teachers understand your saving plan and when you will have enough money to achieve your goal and buy on-line the video game.

Subject	English
Grade	8
Level (CEFR):	B1
Theme	Daily Life and Shopping

Learning objectives	8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts; 8.5.8.1 spell most high-frequency vocabulary accurately for a range of familiar general and curricular topics
Skills	understand the problem, identify relevant information, apply basic mathematical abilities
Competences	Mathematical Literacy
Strategies and techniques:	Provide a real-life situation requiring students to apply mathematical concepts to solve mathematical problems

Task 7

Solve the mathematical problems:



1. Here is a basket with twelve red and yellow apples. The ratio of red apples to yellow is 4:8 which simplifies to 1:2. Another basket has 27 red and yellow apples altogether. The ratio of red apples to yellow is the same as in the first basket. How many of each color are in the second basket?

_____ (9:18 = 27)

Task 8

2. The ratio of can of Pepsi and Cola in the shop is 2:5.
a. What fraction of beverages in the shop are Pepsi?

_____ (3:5)

- b. There are 60 cans of Pepsi in the shop. What is the total number of beverages in the shop?

(100)



Task 9



3. Anna bought a necklace with 27 white pearls and 18 black pearls. She says the ratio of white pearls to black pearls is 2:3.

Is Anna correct? Explain your answer.

_____ (No, 3:2)

Task 10

4. Anna bought a necklace made of white and black pearls. The ratio of white and black pearls is 4:5. There are six more black pearls than white.

a. What is the total number of pearls in the necklace? (54)

b. Anna has added more black pearls and the ratio of white and black pearls is now 2:3.

How many black pearls has she added to the necklace? (6)

Task 11

5. Aidar is doing a survey to find out if the students' pocket money increases with the age. His first question is: "How old are you?" with five tick lines.

Under 7 _____ 8 to 10 _____ 10 to 13 _____ 13 to 16 _____ Over 16 _____

Write down two problems with five tick lines. Explain your answer.

a. _____ (10 to 13)

b. _____ (13 to 16)

Subject	English
Grade	8
Level (CEFR):	B1
Theme	Travel and Trasport

Learning objectives	8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts; 8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task; 8.3.3.1 give an opinion at discourse level on a wide range of general and curricular topics; 8.5.2.1 write with minimal support about real and imaginary past events, activities and experiences on a range of familiar general topics and some curricular topics; 8.1.3.1 respect different points of view
Skills	understand the problem, identify relevant information, compare and contrast information create a chart in your culture work cooperatively https respect other opinions and culture
Competences	Global Competence
Strategies and techniques:	Immersive Learning - providing a real-life situation requiring students to solve practical problems in inquiry-based classroom and practice speaking and writing.
Resource	https://harrisburg.psu.edu/international-student-support-services/guide-american-culture-etiquette

Task 12

2. Project work: Study the chart about Interaction Etiquette in the USA.

Interactions	Female to Female	Male to Male	Male to Female
Hugs	In casual situations	Mostly in casual situations	In casual situations only

Hand Shakes	In both casual and business situations	In both casual and business situations	In formal and sometimes in informal situations
Greeting Kisses	In casual situations	No	Sometimes, in casual situations
Holding Hands	Sometimes, in casual situations	No	Only in casual situations
Eye Contact	In both casual and business situations	In both casual and business situations	In both casual and business situations
Fist Bump	No	Between friends in casual situations	Rare

Task 13

3. Read the information in the table and decide whether the sentences (1-5) are T (true) or F (false) Correct the false sentences.

- a) Hugs are commonly exchanged between males in both casual and business situations. (False)
- b) Holding hands is a social interaction mainly observed between females. (False)
- c) Greeting kisses are never exchanged between males. (False)
- d) Eye contact is good only in casual situations across all genders. (False)
- e) Fist bumps are rare between friends in common situations. (True)

Task 14

4. For questions (1-5) choose the correct answer:

1. In which situations are handshakes commonly exchanged?

- a) Only in formal situations

- b) Only in casual situations
 - c) In both casual and business situations
 - d) Never exchanged between genders
2. When are greetings kisses occasionally exchanged?
- a) Between males in casual situations
 - b) Between females in casual situations
 - c) Between males and females in formal situations
 - d) Never exchanged between genders
3. Which social interaction is only between women?
- a) Handshakes
 - b) Greeting kisses
 - c) Fist bumps
 - d) Holding hands
4. In what situations is eye contact appropriate across all genders?
- a) Only in formal situations
 - b) Only in casual situations
 - c) In both casual and business situations
 - d) Never appropriate in any situations
5. When are fist bumps typically exchanged?
- a) In formal business situations
 - b) Between friends in casual situations
 - c) Only between women
 - d) Only between men in formal situations

Task 15

5. Compare the information with your native culture. Create a chart on interaction rules in your culture. Compare your thoughts with a partner in class. Discuss the similarities and differences.

Interactions	Man to Man	Woman to Woman	Man to Woman
Hugs			
Hand Shakes			
Greeting Kisses			
Holding Hands			
Eye Contact			
Fist Bump			

Task 16

25 PHRASES FOR EXPRESSING OPINIONS

I think....	I believe....
I feel....	I suppose....
I guess....	According to me....
In my view....	In my opinion....
In my eyes....	It seems to me that....
From my perspective....	From my point of view....
From my view point....	As far as I'm concerned....
Personally, I think....	I'd like to point out that....
What I mean is....	Generally it is thought that....
Some people say that....	Well, it is considered that....
It is generally accepted that....	My impression is that....
It goes without saying that....	I hold the view that....
I'm of the opinion that....	

6. Round Table Discussion: Discuss the following questions as a whole class. Support your answers with reasons and examples.

By using the app <https://wheelofnames.com/> questions can appear randomly. Students use the phrases for expressing their opinion.

6. Why do people in different places hug or shake hands in different ways? How might where they live or what they believe affect this?

7. How do boys and girls say hello to each other differently? Why do you think they might do this?

8. Can you think of a time when you saw people holding hands? When do you think it's okay for friends to hold hands?

9. Why do think some people give a special kind of shakehand called a fist bump? When might you give a fist bump to a friend?

10. Do you think it's important to look at someone when you talk to them? Why or why not?

Task 17

Social Interactions Class Survey: Ask your classmates survey questions to complete the following table:

Survey questions	Number of students in class

1. What is your favorite way to say hello to your friends at school?	Total number of classmates:
a) Hugs	
b) High five	
c) Handshake	
d) Handwave	
2. Have you ever seen people holding hands at school or with friends outside school?	
a) Yes	
b) No	
3. How do you feel about hugs to your friends?	
a) I love giving hugs!	
b) Sometimes I give hugs, not always.	
c) I don't like giving hugs.	
4. Which social interaction do you think is the most fun or exciting?	
a) Fist bump	
b) High five	
c) Cheek kiss	
d) None of above	

5. How do you feel when someone gives a compliment or says something nice to you?	
a) Happy	
b) Embarrassed	
c) Don't really feel anything	

Task 18

7. Writing Task: Analyzing Survey Results.

Imagine you are a reporter for your school newspaper, and you are given a task to write an article about the results of a recent survey on social interactions among students (120-180). Your article should include the following parts:

F. Introduction	<ul style="list-style-type: none"> • Introduce the topic of the survey • Write about background information
G. Overview of survey questions	<ul style="list-style-type: none"> • Summarize the key questions in the survey • Explain why each question is important for understanding social interactions among students
H. Analysis of survey results	<ul style="list-style-type: none"> • Analyze the responses to each survey question • Find interesting and unexpected results
I. Interpretation of findings	<ul style="list-style-type: none"> • how students prefer to interact with each other • how they build friendship at school
J. Conclusion	<ul style="list-style-type: none"> • Summarize ideas • Express your opinion

Example of an article:

Title: Understanding How We Make Friends.

A. Our recent survey asked students about how they interact with each other to learn more about friendship at school.

B. We asked students how they greet friends, if they are comfortable with hugs, and if they think boys and girls should greet each other differently.

C. Most students like to say hello with a high five or wave. Some enjoy giving hugs, while others don't. Boys and girls have different opinions about how they should greet each other.

D. People like to make friends in different ways. It's important to respect each other's feelings and to be kind to everyone, no matter how they like to say hello.

E. By understanding how we make friends, we can be better friends, and make our school a happier place.



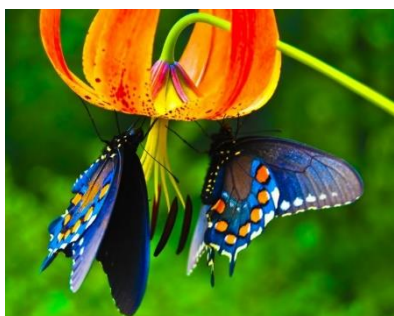
Subject	English
Grade	8
Level (CEFR):	B1
Theme	The Natural World
Learning objectives	<p>8.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts;</p> <p>8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task;</p> <p>8.1.3.1 respect different points of view</p> <p>8.3.7.1 use appropriate subject-specific vocabulary and syntax to talk about a range of general topics, and some curricular topics;</p> <p>8.5.2.1 write with minimal support about real and imaginary past events, activities and experiences on a range of familiar general topics and some curricular topics;</p> <p>8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings</p>
Skills	<p>understand the problem</p> <p>identify relevant information,</p> <p>record observations in journal</p> <p>work collaboratively to collect data</p>

	plan and design a butterfly garden
Competences	Science Literacy and Creative Thinking
Strategies and techniques:	Provide a real-life situation requiring students to apply social skills to solve practical problems and practice writing (keeping a journal) and speaking

Task 19

2. Read the text and select the correct answer:

<https://www.vedantu.com/evs/butterfly-for-kids> (adapted)



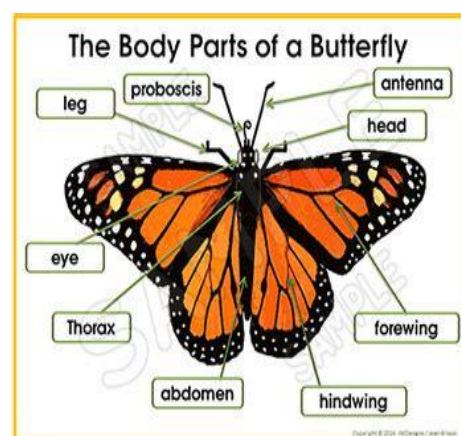
Butterflies are beautiful insects. They fly around beautiful flowers. All around the garden we see a lot of butterflies flying. They keep sitting on different colourful flowers. Some are red in colour, some are yellow, some are blue, some are pink, and some are colourful.

They suck the tasty nectar from the flowers. The nectar is their food for all times. They are found in varied shapes and sizes. They have four wings but people misunderstood them as two. Butterflies have very light wings and once caught you can see the print of their colour on your hands. Let us learn about butterflies in detail.

Body Parts of a Butterfly

Body parts of butterflies consist of the abdomen, wings, antenna, thorax, eyes, hind wing, wing veins, etc. The abdomen is the centre part of a butterfly's body which is like the front part of a human's body.

Over the abdomen, antennae of butterflies are there with their eyes. The proboscis is the uppermost part of a butterfly's body. The wings in the upper body are called wing veins and the wings in the lower part are called hind wings.



What Do Butterflies Eat?

All the butterflies have tongues called Proboscis. They use their tongue to suck nectar from the plants. There are some butterflies which get their food from tree sap. Some survive through rotten animals also. They cannot suck solid material because their tongues are not capable of doing so. Columbine, Orange, Milkweed, Clover, Zinnia, Daisy, Mud, Puddles, etc. are some of the plants which have nectar in them. Butterflies drink water through the same process only. They suck the water and other liquids through their tongue only.

How Do Butterflies Sleep?

Butterflies never sleep in their lifetime. The process of their sleeping is called Quiescent. They do rest for a bit but they never sleep. The reason they do not sleep is that they do not have eyelids. They cannot close their eyes. They find bushes or a safe place to rest at night or during cold times. Butterflies need heat also to gather energy to roam around all day.

1. Which of the following is NOT a body part of a butterfly?
 - a) Abdomen
 - b) Tail
 - c) Antenna
 - d) Thorax
2. What is the purpose of a butterfly's proboscis?
 - a) To fly
 - b) To sense surroundings
 - c) To drink nectar from flowers
 - d) To see in the dark
3. How do butterflies sleep?
 - a) They close their eyes.
 - b) They enter a state of quiescence.
 - c) They sleep like humans
 - d) They never sleep
4. What do butterflies primarily eat?
 - a) Leaves
 - b) Tree sap
 - c) Nectar
 - d) Meat
5. Why do butterflies need warmth?
 - a) To find mates
 - b) To gather energy for flying
 - c) To sleep
 - d) To protect themselves from predators

Keys for Butterfly Knowledge Quiz:

1. b) 2. c) 3. b) 4. c) 5. b)

Task 20

Pair Project Work Task: Butterfly Observation and Journaling

1. Find a partner and choose a location outside to observe butterflies.
2. Use the observation sheet to record your findings.
3. Discuss your observations with your partner and reflect on your experience in your journal.
4. Be ready to share your observations and reflections with the class.

Observation Sheet:

Butterfly Species: _____

Colour of Butterfly: _____

Size of Butterfly: _____

Types of flowers visited: _____

Butterfly Behavior: _____

Other Observations: _____

Reflection Questions:

1. What did you notice about butterflies you observed?
2. How did working with a partner your observation experience?
3. What did you learn about butterflies from this activity?
4. How can we protect and support butterfly population in our environment?

Task 21

Group Work Task: Creating a Butterfly Garden.

6. Form groups: Divide class into small groups of 3-5 students per group.
7. Research: Each group will research information about butterflies and the types of plants that attract them. They can use books, websites, or individual digital resources to gather information.
8. Brainstorming: In their groups, students will brainstorm ideas for their butterfly garden. They should consider the following questions:
 - a) What plants do butterflies like?
 - b) What colours should we use in our garden to attract butterflies?
 - c) What features should our garden have to provide food and shelter for butterflies?
9. Design: Based on their research and brainstorming, each group will create a design for their butterfly garden. They can draw their design on paper or use online tools.

10. Presentation: Each group will present their garden design to the class. They should explain their choices of plants, colours, and features, and how they plan to attract butterflies to their garden.
11. Discussion: After all groups have presented their designs, have a class discussion about the similarities and differences between the designs. Discuss the importance of butterfly gardens for supporting pollinators and the environment.

Subject	English
Grade	8
Level (CEFR):	B1
Theme	Travel and Transport
Learning objectives	8.2.3.1 understand with little or no support most of the detail of an argument in extended talk on a wide range of general and curricular topics 8.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom task 8.1.3.1 respect different points of view 8.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings
Skills	understand the problem identify relevant information apply appropriate mathematical operations to find solutions create a weather forecast work cooperatively respect other opinions and culture
Competences	Mathematical Competence and Creative Speaking
Strategies and techniques:	Provide a real-life situation requiring students to apply social skills to solve practical problems and practice active listening and speaking
Recourses:	https://harrisburg.psu.edu/international-student-support-services/guide-american-culture-etiquette https://wheelofnames.com/ https://www.vedantu.com/evs/butterfly-for-kids (adapted) https://youtube.com/shorts/l3DEs4zBrSI?si=QtTpQruK552x_b6S (adapted)

	https://www.esl-lab.com/academic-english/weather-report-script/https://studio.d-id.com/ https://youtube.com/shorts/l3DEs4zBrSI?si=QtTpQruK552x_b6S (adapted from https://www.esl-lab.com/academic-english/weather-report-script/ with https://studio.d-id.com/)
--	----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------

Task 22

Listening task: Listen about weather forecast in London and complete the task:

https://youtube.com/shorts/l3DEs4zBrSI?si=QtTpQruK552x_b6S (adapted from
<https://www.esl-lab.com/academic-english/weather-report-script/https://studio.d-id.com/> with
<https://studio.d-id.com/>

- What is the maximum temperature for the day in London?
 - 80 degrees Fahrenheit
 - 90 degrees Fahrenheit
 - 97 degrees Fahrenheit
 - 100 degrees Fahrenheit
- What is the temperature expected for the most of the day?
 - 70 degrees Fahrenheit
 - 80 degrees Fahrenheit
 - 90 degrees Fahrenheit
 - 100 degrees Fahrenheit
- How fast is the wind during the rain?
 - 50 miles per hour
 - 60 miles per hour
 - 68 miles per hour
 - 80 miles per hour
- Convert 68 degrees Fahrenheit to Celsius. The formula to convert Fahrenheit (F) to Celsius (C) is: $C = \frac{5}{9}(F-32)$. Make calculations and write the answer _____.
- Covert 10 miles to kilometers if 1 mile is 1,60934 km. Make calculations and write the answer _____.

Task 23

Group Work Task: Design Your Forecast.

- Form groups: Divide class into small groups of 3-5 students per group.

2. Brainstorm ideas on their own forecast by asking questions:
 - a) What other type of weather could you describe in your forecast?
 - b) How would you present the information in creative way?
 - c) Are there any details and elements you would like to use to make your forecast unique?
3. Design Your Forecast: Students can draw pictures, create symbols, and write descriptions of the weather for their forecast
4. Presentation: Students present their forecast to the class and listen to the classmates' presentations.
5. Reflection: Students reflect their experience and what they learned from the activity. Ask questions such as:
 - a) What was your favourite part of designing your weather forecast?
 - b) Did you meet any difficulties? How did you cope with them?
 - c) What did you learn from this activity?

Audio script:

Good afternoon, dear viewers! The British talk about the weather all the time because it is constantly changing.

And the BBC television centre in London is with you again. Here, forecasters - or meteorologists - are trying to figure out what the weather is going to do next. And today there will be a weather forecast for 15th June.

Well, for those of you who went outside today, I don't need to tell you that it was clear, but hot in most of England, with high temperatures till 90 degrees by Fahrenheit. In London, the maximum temperature for the day was 97 degrees by Fahrenheit. I'm glad I'm working indoors today!

For those of you planning outdoor activities, you can expect clear skies with temperatures around 90 degrees by Fahrenheit for most of the day. We can expect heavy rain over the northern part of the state, which will bring cooler temperatures around 80 degrees with wind to 68 miles per hour, but this rain should stop by mid-morning. It will be partly cloudy most of the morning, but these clouds should clear by mid-afternoon. And that's all for today's weather.

Keys to the task:

1. 97 degrees Fahrenheit 2. 90 degrees Fahrenheit 3. 68 miles per hour 4. 20 degrees Celsius 5. 16.09 km

2. Tasks for the development of functional literacy for Grade 3

Tasks for the development of functional literacy for Grade 9

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	9.4.1.1 understand the main points in extended texts on a range of unfamiliar general and curricular topics	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Write the activities under the correct holiday.
Understanding	2	9.5.8.1 spell most high-frequency vocabulary accurately for a wide range of familiar general and curricular topics	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Paraphrase words in bold
Applying	3	9.5.3.1 write with moderate grammatical accuracy on a wide range of familiar general and curricular topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Write sentences in passive.

Analyzing	4	9.6.12.1 use an increased variety of comparative degree adverb structures with regular and irregular adverbs, use a variety of pre-verbal, post-verbal and end-position adverbs on a range of familiar general and curricular topics;	The division of information on the constituent elements. Identifying and analyzing; Organization of ideas;	Intensive	Compare cultural journey with wildlife holidays
Evaluating	5	9.1.4.1 evaluate and respond constructively to feedback from others	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Recommend the best place for travelling
Creating	6	9.1.7.1 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Intensive	Plan your trekking holiday in Kazakhstan

Adventure travel

Time for an adventure?

Are you a bit bored with your nine-to-five routine? Have a look at our exciting range of holidays and decide what type of adventure you'd like.

Activity holiday.

Our activity holidays are for everyone, people who love danger or who just like sports. We have a huge variety of water, snow or desert holidays. We'll take you SCUBA diving in the Red Sea or kayaking and white-water rafting in Canada. If you prefer snow, you can try skiing or snowboarding in the Alps or even igloo-building. For those who like warmer weather, we also have sandboarding (the desert version of skateboarding) or camel safaris.

Polar expedition.

Take a cruise to Antarctica or the northern Arctic; explore a land of white natural beauty and wonderful wildlife. Our experts will explain everything about the two poles as you watch the penguins in Antarctica or whales and polar bears in the Arctic. There's no greater adventure than travelling to the ends of the earth. A once-in-a-lifetime experience!

Cultural journeys.

Our cultural journeys will help you discover ancient civilizations: India, Thailand, Egypt and many more. Visit temples, palaces and ancient ruins – just remember to bring your camera! Get to know local ways of life by exploring markets, trying exotic foods and meeting local people.

Trekking tours.

We have trekking holidays to famous places such as Machu Picchu or the Everest Base Camp Trek, as well as some nearer to home in the Highlands of Scotland. You don't need to be very sporty, just fairly fit. You'll have a great time enjoying nature with a group of new friends. Some of the holidays include camping, but we'll transport the tents for you!

Wildlife holidays.

We organize small-group tours to get closer to nature in Africa, Asia or South America. Go on safari in Africa and watch lions and giraffes. Meet the famous turtles of the Galapagos Islands. Look for tigers in India, or take an elephant safari in Sri Lanka. We use local guides and stay in a range of accommodation, from tents to tree houses.

TASK 1. Remembering: grouping. Write the activities under the correct holiday.

visit the South Pole
 see lions try different local food follow a local guide
 visit Scotland go kayaking learn about foreign cultures
 climb mountains whales try different sports see

Activity holidays	Polar expeditions	Cultural journeys	Trekking tours	Wildlife holidays

TASK 2. Understanding: paraphrase words in bold

1. We have **trekking holidays** to famous places

2. Take a **cruise** to Antarctica or the northern Arctic; **explore** a land of white natural beauty and wonderful wildlife.

3. We use local guides and stay in a range of **accommodation**, from tents to tree houses.

TASK 3. Applying: write sentences in passive.

1. Our cultural journeys will help you discover ancient civilizations: India, Thailand, Egypt and many more.

-
-
2. We use local guides and stay in a range of accommodation, from tents to tree houses
-
-

TASK 4. Analyzing: compare cultural journey with wildlife holidays

TASK 5. Evaluating: recommend the best place for travelling

TASK 6. Creating: plan your trekking holiday in Kazakhstan.

Subject	English
Grade	9
Level (CEFR)	B1
Theme	Science and Technology

Skills	Global literacy
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking method, problem-search method
Resource	https://learnenglish.britishcouncil.org/skills/reading/b1-reading/digital-habits-across-generations

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	9.4.1.1 understand the main points in extended texts on a range of unfamiliar general and curricular topics	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	True or false
Understanding	2	9.1.6.1 organize and present information clearly to others	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Match the definitions
Applying	3	9.4.7.1 recognize typical features at word, sentence and text level in a wide range of	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Write the phrases in the correct group

		written genres			
Analyzing	4	9.5.2.1 write independently about factual and imaginary past events, activities and experiences on a range of familiar general and curricular topics	The division of information on the constituent elements. Identifying and analyzing; Organization of ideas;	Intensive	Compare and contrast
Evaluating	5	9.5.6.1 write coherently at text level using a variety of connectors on a growing range of familiar general and curricular topics	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	write a list of pros and cons
Creating	6	9.1.7.1 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Intensive	Reorganizing concepts into new structures or patterns through generating, producing or planning.

Look at the picture and guess the title of the text



Digital habits across generations

Today's grandparents are joining their grandchildren on social media, but the different generations' online habits couldn't be more different. In the UK the over-55s are joining Facebook in increasing numbers, meaning that they will soon be the site's second biggest user group, with 3.5 million users aged 55–64 and 2.9 million over-65s.

Sheila, aged 59, says, 'I joined to see what my grandchildren are doing, as my daughter posts videos and photos of them. It's a much better way to see what they're doing than waiting for letters and photos in the post. That's how we did it when I was a child, but I think I'm lucky I get to see so much more of their lives than my grandparents did.'

Ironically, Sheila's grandchildren are less likely to use Facebook themselves. Children under 17 in the UK are leaving the site – only 2.2 million users are under 17 – but they're not going far from their smartphones. Chloe, aged 15, even sleeps with her phone. 'It's my alarm clock so I have to,' she says. 'I look at it before I go to sleep and as soon as I wake up.'

Unlike her grandmother's generation, Chloe's age group is spending so much time on their phones at home that they are missing out on spending time with their friends in real life. Sheila, on the other hand, has made contact with old friends from school she hasn't heard from in forty years. 'We use Facebook to arrange to meet all over the country,' she says. 'It's changed my social life completely.'

Teenagers might have their parents to thank for their smartphone and social media addiction as their parents were the early adopters of the smartphone. Peter, 38 and father of two teenagers, reports that he used to be on his phone or laptop constantly. 'I was always connected and I felt like I was always working,' he says. 'How could I tell my kids to get off their phones if I was always in front of a screen myself?' So, in the evenings and at weekends, he takes his SIM card out of his smartphone and puts it into an old-style mobile phone that can only make calls and send text messages. 'I'm not completely cut off from the world in case of emergencies, but the important thing is I'm setting a better example to my kids and spending more quality time with them.' Is it only a matter of time until the generation above and below Peter catches up with the new trend for a less digital life?

TASK 1. Remembering: Are the sentences true or false?

1. More people aged 55 or more use Facebook than people aged 65 or more.

True

False

2. Grandparents typically use Facebook less than their grandchildren.

True

False

3. Sheila feels grateful to social media.

True

False

4. Peter found his own smartphone use affected how he felt about how much his children used their phones.

True

False

5. Peter has changed how much he uses his phone during the working day.

True

False

6. Peter feels that the changes make him a better parent.

True

False

Answer: 1. True 2. False 3. True 4. True 5. False 6. True

TASK 2. Understanding: Match the definitions (1–8) with the vocabulary (a–h).

Vocabulary

1. to miss out on

2. addiction

3. constantly

4. to be cut off from

5. unlike

6. social media

Definitions

a. websites and apps like Facebook, Twitter and Instagram

b. in a funny or strange way

c. different from

d. to not get the benefits of

e. needing something too much or in an unhealthy way

f. people who are the first to buy

Answer: 1d. 2e. 3g. 4h. 5c. 6a. 7b. 8f

TASK 3. Applying: Write the phrases in the correct group

are returning to older technology are less keen on Facebook

like to keep their phones near them use social media to find old friends

were the first generation to get smartphones feel lucky to have the internet
in their lives

Teens	Parents	Grandparents

Answer:

Teens: are less keen on Facebook, like to keep their phones near them.

Grandparents: use social media to find old friends, feel lucky to have the internet in their lives

Parents: were the first generation to get smartphones, are returning to older technology

TASK 4. Analyzing: Compare and contrast

Young generation

Old generation

TASK 5. Evaluating: write a list of pros and cons of smartphones

TASK 6. Creating: How important is communication?

Subject	English
----------------	---------

Grade	9
Level (CEFR)	B1
Theme	Music and film
Skills	Financial literacy
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking method, problem-search method
Resource	https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_most_expensive_films

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	9.4.7.1 recognize typical features at word, sentence and text level in a wide range of written genres	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Match the definitions with the vocabulary
Understanding	2	9.4.5.1 deduce meaning from context in extended texts on a range of familiar general and curricular topics	Understanding of the material independently of the other material	Scanning	Questions with multiple choice answers

Applying	3	9.4.8.1 use a range of familiar and unfamiliar paper and digital reference resources to check meaning and extend understanding	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning	Compare and contrast
Analyzing	4	9.4.3.1 understand the detail of an argument in extended texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	The division of information on the constituent elements	Intensive	Infer about costs
Evaluating	5	9.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Make criteria to assess

Creating	6	9.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	Making the integer of the particular parts	Intensive	brainstor m a better solution
-----------------	---	-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------	-----------	-------------------------------------

The most expensive movie.

Due to the secretive nature of [Hollywood accounting](#), it is not clear which film is the most expensive film ever made. [Star Wars: The Force Awakens](#) officially holds the record with a net [budget](#) of \$447 million (although it is possible that [Avatar: The Way of Water](#) costs more if its price tag is towards the upper-end of its reported \$350–460 million production costs). The third and fourth [Avengers](#) films ([Infinity War](#) and [Endgame](#)) stand as the most expensive [back-to-back film production](#), with combined production costs of over \$1 billion, according to one of the directors. Inflation, filming techniques and external market forces affect the economics of film production. Costs rose steadily during the [silent era](#) with [Ben-Hur: A Tale of the Christ](#) (1925) setting a record that lasted well into the [sound era](#). Television had an impact on rising costs in the 1950s and early 1960s as cinema competed with it for audiences, culminating in 1963 with [Cleopatra](#); despite being the highest earning film of the year, Cleopatra did not earn back its costs on its original release. The 1990s saw two thresholds crossed, with [True Lies](#) costing \$100 million in 1994 and [Titanic](#) costing \$200 million in 1997, both directed by [James Cameron](#). Since then it has become normal for a [tent-pole feature](#) from a [major film studio](#) to cost over \$100 million and an increasing number of films are costing \$200 million or more.

This list contains only films already released to the general public and not films that are still in production or post-production, as costs can change during the production process. Listed below is the net [negative cost](#): the costs of the actual filming, not including promotional costs (i.e. advertisements, commercials, posters, etc.) and after accounting for tax subsidies. The charts are ordered by budgets that have been

independently audited or officially acknowledged by the production companies where they are known; most companies will not give a statement on the actual production costs, so often only estimates by professional researchers and movie industry writers are available. Where budget estimates conflict, the productions are charted by lower-bound estimates.

Most expensive productions (unadjusted for inflation)

Only productions with a net budget of over \$200 million in [nominal U.S. dollars](#) are listed here. Due to the effects of [inflation](#), all of the films on the chart have been produced in the 21st century.

Most expensive films				
Rank	Title	Year	Cost (est.) (millions)	Refs and notes
1	Star Wars: The Force Awakens	2015	\$447	
2	Jurassic World: Fallen Kingdom	2018	\$432	
3	Star Wars: The Rise of Skywalker	2019	\$416	
4	Pirates of the Caribbean: On Stranger Tides	2011	\$379	
5	Avengers: Age of Ultron	2015	\$365	
6	Avengers: Endgame	2019	\$356	
7	Avatar: The Way of Water	2022	\$350	
8	Fast X	2023	\$340	
9	Avengers: Infinity War	2018	\$325	
10	Pirates of the Caribbean: At World's End	2007	\$300	
	Justice League	2017	\$300	
	Star Wars: The Last Jedi	2017	\$300	

TASK 1. Remembering: match the words with the definitions

1.Expensive		a.a spending plan based on income and expenses.
2.Cost		b. costing a lot of money.

3.Promotional costs		c. the rate of increase in prices over a given period of time.
4.Budget		d.the value of money that has been used up to produce something or deliver a service
5.Inflation		e. all third party cash outlays for services that distinctly support the marketing and promotion of the New ETFs.

Answer: 1-b, 2-d, 3-e, 4-a, 5-c.

TASK 2. Understanding: choose the correct answer

1. What was the most expensive film in 2018 ?

- a. [Avengers: Age of Ultron](#)
- b. [Avengers: Infinity War](#)
- c. [Jurassic World: Fallen Kingdom](#)

2. What was the highest price for a film in 2007?

- a. \$300 000 000
- b. \$300 000
- c. \$3000

3. The latest film which costs over \$300 000 000

- a. [Avatar: The Way of Water](#)
- b. [Fast X](#)
- c. [Avengers: Endgame](#)

Answer: 1-b, 2-a, 3-b

TASK 3. Applying:

Which Kazakh film do you think could become the most expensive film?

TASK 4. Analyzing: What can you infer about costs of films according to the text?

TASK 5. Evaluating: What criteria would you use to assess the most expensive film?

TASK 6. Creating: Can you brainstorm a better solution for Kazakh films?

TEXT 1

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
------------------------------------	------	---------------------	---------------------------------------	-----------------	-------------

Remembering	1	9.4.1.1 understand the main points in extended texts on a range of unfamiliar general and curricular topics	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Questions that require brief answers
Understanding	2	9.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	Understanding of the material independently of the other material	Scanning (reading for specific information and detail)	Question that requires understanding and interpreting information
Applying	3	9.5.5.1 develop with support coherent arguments supported when necessary by examples and reasons for a wide range of written genres in familiar general and curricular topics	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning (reading for specific information and detail)	Write an essay

Analysing	4	9.3.1.1 use formal and informal registers in their talk on a range of general and curricular topics	The division of information on the constituent elements. Identifying and analysing; Organization of ideas	Intensive The division of information on the constituent elements	Question that requires dividing the text into parts, comparing, selecting the necessary information
Evaluating	5	9.3.3.1 explain and justify their own point of view on a range of general and curricular topics	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Justify information, evaluate its significance, value and correctness
Creating	6	9.5.1.1 plan, write, edit and proofread work at text level with little or no support on a range of general and curricular topics	Making the integer of the particular parts. Predicting; Composing	Intensive	Make a plan

Our planet

Our planet, Earth, is a beautiful and diverse place. It is home to millions of different species of plants, animals, and people. However, in recent years, our planet has been facing many environmental challenges. Climate change, deforestation, pollution, and loss of biodiversity are just a few of the issues that threaten the health of our planet.



One of the biggest challenges facing our planet is climate change. The Earth's climate is changing rapidly due to human activities such as burning fossil fuels and deforestation. This has led to rising global temperatures, extreme weather events, and melting ice caps. If we do not take action to reduce our carbon footprint and protect the

environment, the consequences could be catastrophic. The destruction of forests for agriculture, logging, and urban development has led to the loss of vital habitats for countless plant and animal species. Deforestation also contributes to climate change by releasing carbon dioxide into the atmosphere. Pollution is a significant threat to the health of our planet. Air and water pollution from industrial activities, transportation, and waste disposal have harmful effects on human health and the environment. Plastic pollution is also a growing problem, with millions of tons of plastic waste ending up in our oceans each year. Loss of biodiversity is a critical issue that affects the balance of ecosystems on our planet. Many species are facing extinction due to habitat destruction, pollution, and climate change. The loss of biodiversity can have far-reaching consequences for the health of our planet and for future generations. Fortunately, there are actions we can take to protect our planet. We can reduce our carbon footprint by using renewable energy sources, conserving water, and practicing sustainable living. We can also support conservation efforts to protect natural habitats and endangered species. By working together, we can make a positive impact and ensure a healthy future for our planet.

Remembering:

Read and say

1. What are the environmental problems of our planet?

Correct answer: climate change, deforestation, pollution, and loss of biodiversity

2. What is the biggest challenge facing our Earth?

Correct answer: climate change

Understanding:

Find synonyms for the following words from the text: challenge, destruction, harmful, consequences.

Correct answer: challenge-problem, destruction- deforestation, harmful- destructive, consequences- outcomes.

Applying:

Write an essay about concrete steps to conserve nature and protect the environment. In your essay, use information from the text "Our planet".

Analysing:

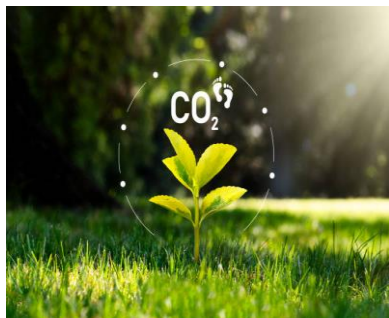
Pair work

Analyse and list the main causes of biodiversity loss. What specific measures can be taken to prevent this?

Evaluating:

Justify, why is conserving biodiversity so important to the health of our planet?

Creating:



Group work

Create an action plan to reduce carbon footprint. Use key words.

Key words: carbon footprint, reduction, carbon dioxide, climate change, fuel, renewable energy, power generation, environment.

TEXT 2

Subject	English
Class	9
Theme/ topic	«Travel and tourism»
Level (CEFR)	B1
Aims	9.1.8.1 develop intercultural awareness through reading and discussion 9.4.7.1 recognise typical features at word, sentence and text level in a wide range of written genres
Skills	Reading literacy
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking method, problem- search method
Resource	https://papik.pro/grafic/plakat/8018-plakat-na-angl-50-foto.html

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	9.4.5.1 deduce meaning from context in extended texts	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Match the words to what they refer to

		on a range of familiar general and curricular topics			
Understanding	2	9.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	Understanding of the material independently of the other material	Scanning	Complete the sentences with the information from the poster. Explain the main idea of the poster
Applying	3	9.4.5.1 deduce meaning from context in extended texts on a range of familiar general and curricular topics	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning	Questions that require extended answers
Analysing	4	9.1.10.1 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of perspectives on the world	The division of information on the constituent elements	Intensive	Analyse the messages on the poster and determine what arguments can be used for this purpose.
Evaluating	5	9.1.8.1 develop intercultural awareness through reading and discussion	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and	Intensive	Reasoning based on available data.

			criteria are defined		
Creating	6	9.1.6.1 organize and present information clearly to others	Making the integer of the particular parts	Intensive	Offer an alternative interpretation of the text. Make a poster



Remembering:

Match the countries (1-4) with their capitals (A-D)

1. Canada	A. London
2.The United States of America	B. Canberra
3.Australia	C. Washington
4.Great Britain	D. Ottawa

Correct answer: 1D, 2C, 3D, 4A

Understanding:

1. Read the statements and write True (T) or False (F)

1	The largest population is in Canada	
2	This wild dog lives in Australia	
3	The Statue of Liberty is in the USA.	
4	Sydney Opera House attracts tourists	
5	The flag of Great Britain is the same as that of Australia	
6	The total area of the USA is larger than that of Canada	

Correct answer: 1F 2T 3T 4T 5F 6F

2. Name the main ideas presented on the poster.

Applying:

What conclusions can you do using the information on population, area of countries and attractions presented on the poster?

Analysing:

What arguments are used to support the message on the poster?

Suggested answer:

Arguments that can be used to support the poster's message about the attractions, population and area of English-speaking countries could be the following:

1. Information about the attractions can attract tourists and increase interest in visiting those places.
2. Population numbers can give an idea of the size and variety of cultures in English-speaking countries.
- 3.The area of English-speaking countries can highlight their geographical distribution and importance in world politics and economics

Evaluating:

Pair work

Appreciate the importance of knowing the attractions, population, and area of English-speaking countries in understanding and learning English language and culture.

Creating:

1. Propose alternative points of view or interpretations of the text.

Group work

2. Create your own poster on the topic «Travelling and tourism»

TEXT 3

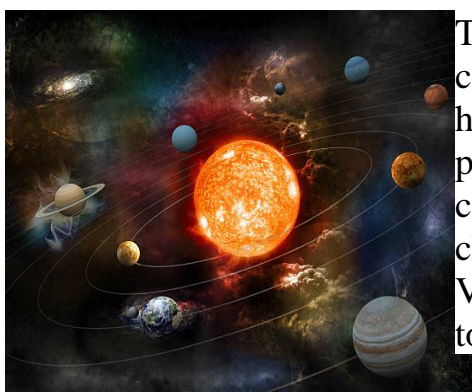
Subject	English
Class	9
Theme/ topic	«Science and technology»
Level (CEFR)	B1
Aims	9.1.7.1 develop and sustain a consistent argument when speaking or writing 9.3.3.1 explain and justify their own point of view on a range of general and curricular topics
Skills	Science literacy
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking method, problem- search method
Resource	https://science.howstuffworks.com/outer-planets.htm https://kartinki.pics/72674-planety-solnechnoj-sistemy-kartinki.html

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
Remembering	1	9.4.5.1 deduce meaning from context in extended texts on a range of familiar general and curricular topics	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Make a list of object names. Identify information.
Understanding	2	9.4.2.1 understand specific	Understanding of the material	Scanning	Question that requires

		information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	independently of the other material.		extended answer/ Describe
Applying	3	9.3.3.1 explain and justify their own point of view on a range of general and curricular topics	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning	Question that requires extended answer/E xplain. Compare and contrast.
Analysing	4	9.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	The division of information on the constituent elements	Intensive	Questions that requires extended answers.
Evaluating	5	9.1.10.1 use talk or writing as a means of reflecting on and exploring a range of	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and	Intensive	Justify the choice. Multiple-choice task

		perspectives on the world	criteria are defined		
Creating	6	9.3.5.1 interact with peers to negotiate, agree and organise priorities and plans for completing classroom tasks	Making the integer of the particular parts	Intensive	Make a plan

Space and Planet



The universe is a vast and mysterious place, filled with countless stars, galaxies, and planets. Space exploration has allowed us to learn more about the cosmos and the planets that make up our solar system. Our solar system consists of eight planets, each with its own unique characteristics and features. The inner planets, Mercury, Venus, Earth, and Mars, are rocky planets that are closer to the sun. They have solid surfaces and

Earth, the third planet from the sun, is the only known planet to support life. The outer planets, Jupiter, Saturn, Uranus, and Neptune, are gas giants that are much larger than the inner planets. They have thick atmospheres composed mainly of hydrogen and helium. Jupiter, the largest planet in our solar system, has a giant red spot that is actually a massive storm that has been raging for centuries. One of the most intriguing planets in our solar system is Saturn, known for its beautiful rings made up of ice particles and rock fragments. These rings extend outwards from the planet's surface and are visible even from Earth with a telescope. Saturn's rings are constantly changing and evolving due to gravitational interactions with its moons. Beyond our solar system, there are countless other planets orbiting distant stars, known as exoplanets. Scientists have discovered thousands of exoplanets using telescopes and other instruments. Some of these exoplanets may have conditions suitable for life, raising the possibility of finding extraterrestrial life forms in the universe. In conclusion, the study of space and planets continues to captivate our imagination and expand our understanding of the

cosmos. From the rocky surfaces of Mercury to the majestic rings of Saturn, each planet offers a unique perspective on the wonders of the universe. As we continue to explore space, we may uncover even more mysteries and marvels that will shape our understanding of the cosmos for generations to come.

Remembering:

1 List the names of the inner planets in our solar system.

Correct answer: Mercury, Venus, Earth, and Mars.

2. Identify the characteristics of gas giants in our solar system.

3. Why is Earth considered unique among the planets in our solar system?

Understanding:

1. Summarize the main differences between the inner and outer planets in our solar system.

2. Put the planets of the solar system in order of distance from the Sun: Earth, Mars, Mercury, Jupiter, Venus, Saturn, Neptune, and Uranus.



1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Correct answer: 1.Mercury 2.Venus 3.Earth 4.Mars 5.Jupiter 6.Saturn 7.Uranus
8. Neptune

Applying:

Compare and contrast the atmospheres of the inner planets with those of the outer planets.

Analysing:

Analyse the impact of space exploration on our understanding of the cosmos.

Evaluating:

Assess the importance of studying space and planets in expanding human knowledge.

Creating:

Group work

Develop a plan for a future space mission to study a specific planet in our solar system.

Suggested answer:

Plan for a mission to study the planet

1. Purpose of the mission: study of the atmosphere and surface of the planet.
2. Preparing the spaceship for a long flight for launch and operation in space conditions.
3. Launch and transportation of the spaceship in Earth orbit.
4. Arrival on the planet: entry into the planet's atmosphere and descent to the surface.
5. Planetary exploration: study of the composition of the atmosphere and surface of the planet.
6. Data collection and transmission to Earth.
7. Mission completion: planning for the completion of the mission and the return of the spacecraft to Earth. Analysis of results and preparation of mission report.
8. Next steps: using the data obtained to plan future missions to the planet.

Subject	English
Class	9
Theme/ topic	«Charities and conflict»
Level (CEFR)	B1
Aims	9.1.9.1 use imagination to express thoughts, ideas, experiences and feelings 9.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts
Skills	Financial literacy
Strategies and techniques	Brainstorming, critical thinking method, problem- search method
Resource	https://s-english.ru/topics/klass-11/bank-and-banking-system

Categories of cognitive activities	Task	Learning objectives	Specification of cognitive activities	Type of reading	Task format
------------------------------------	------	---------------------	---------------------------------------	-----------------	-------------

Remembering	1	9.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	Memorization of specific information	Skimming (reading for gist)	Identify the main information in the text
Understanding	2	9.4.5.1 deduce meaning from context in extended texts on a range of familiar general and curricular topics	Understanding meaning from context	Scanning	Question that requires explaining information from the text
Applying	3	9.4.3.1 understand the detail of an argument on a growing range of familiar general and curricular topics;	Using the methods, concepts, principles and theories in new situations	Scanning	Write sentences using given words
Analysing	4	9.4.2.1 understand specific information and detail in texts on a growing range of familiar general and curricular topics, including some extended texts	The division of information on the constituent elements	Intensive	Compare and contrast

Evaluating	5	9.4.3.1 understand the detail of an argument on a growing range of familiar general and curricular topics	Determining the value of the materials and methods when aims, standards and criteria are defined	Intensive	Assess the importance of objects.
Creating	6	9.1.6.1 organize and present information clearly to others	Making the integer of the particular parts	Intensive	Create a presentation

Bank and banking system

Bank is a financial company that deals with money, securities and precious metals. If you need a certain amount of money, you can come to the bank and apply for a cash loan. After the bank approves your application, a contract is concluded between the client and the bank in which all conditions are stipulated. Loans are short-term or long-term, and are issued at a certain percentage. The client is given a schedule, according to which he must pay a fixed amount of



money every month. This amount includes the loan itself, and the interest for using money. The client can also repay the loan in full with a one-time payment, thereby reducing the interest rate. Banks give their customers plastic cards, from which ATMs can always and everywhere withdraw the required amount. Plastic cards can also pay for any purchases or services. Banks can provide money not only to individuals, but also to huge companies, industries.

In addition, people in banks can store their savings. The bank not only protects other people's money, but also pays interest to its depositors for the right to use this money. When the depositor needs to withdraw the entire amount from his account, he comes to the bank and receives the money deposited.

For any bank, it is very important to earn an excellent reputation and try to keep it. The quality of the bank's work will depend on the number of depositors and other customers wishing to avail themselves of banking services.

Without banks, any economy cannot develop. Investors will remain without money, and will not be able to implement their projects. Such industries as engineering,

agriculture, chemical industry, mining and forestry, will not be able to successfully develop and progress.

Remembering:

Identify the main functions of a bank as described in the text.

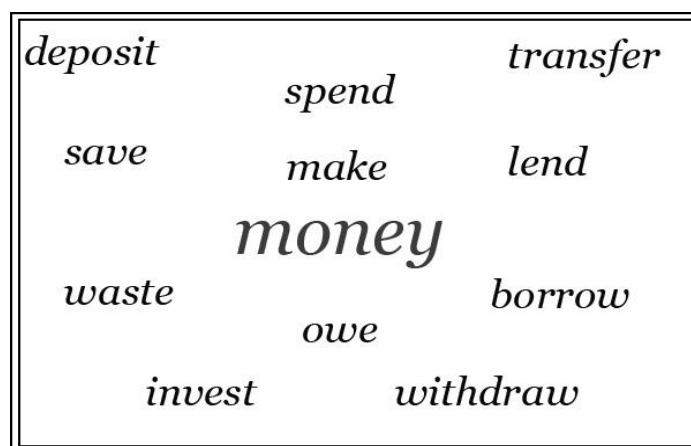
Correct answer: 1.providing loans 2. managing deposits 3.issuing plastic cards 4.facilitating financial transactions 5.safeguarding funds 6.promoting economic development 7.maintaining a good reputation.

Understanding:

1. Explain the process of obtaining a cash loan from a bank based on the information provided

Application:

Write 10 sentences using the words from the box.



Possible sentences:

1. I want to **make money** by starting my own business.
2. Banks **lend money** to individuals and businesses for various purposes
3. I **owe money** to the bank for the loan I took out last year.
4. Can I **borrow money** from you to pay for my rent this month?
5. It is important not to **waste money** on unnecessary purchases.
6. I plan to **invest money** in stocks to grow my wealth.
7. **Saving money** in a high-interest account is a smart financial move.
8. I need to **deposit money** into my savings account for future expenses.
9. Can you **transfer money** from your account to mine for the concert tickets?
10. I tend to **spend money** on eating out rather than cooking at home.

Analysing:

Compare and contrast short-term and long-term loans issued by banks in terms of interest rates and repayment options.

Possible answer:

Short-term loans usually have higher interest rates.

Long-term loans usually have lower interest rates.

Short-term loans typically require higher monthly payments because the repayment period is short.

Long-term loans typically have lower monthly payments because the repayment period is longer.

Evaluating:

Assess the importance of banks in economic development, providing examples of agriculture that rely on banking services for growth and progress.

Possible answer:

Agricultural businesses require financial support from banks to purchase equipment, acquire land, and invest in technology that enhances productivity. Agricultural loans provided by banks help farmers expand their operations and contribute to the growth of the agriculture.

Creating:

Create a presentation on the importance of financial literacy for your peers.

Suggested presentation:

Title: The Importance of Financial Literacy

Slide 1: Introduction

Financial literacy is the knowledge and skills needed to make informed decisions about money management.

Slide 2: Why Financial Literacy Matters

Financial literacy empowers individuals to make informed decisions about budgeting, saving, investing, and debt management.

Slide 3: Benefits of Financial Literacy

Improved Money Management: Financially literate individuals are better equipped to manage their finances, avoid unnecessary expenses, and build wealth over time.

Slide 4: Financial Literacy in Practice

Budgeting. Saving and Investing. Debt Management.

Slide 5: Resources for Improving Financial Literacy

Online Courses. Books. Financial Advisors.

Slide 6: Conclusion

In conclusion, financial literacy is a critical skill that empowers us to make sound financial decisions, achieve our goals, and secure our future.

Slide 7: Questions? Thank you for your attention.

Білім беру процесінде мұғалімдерге арналған ұсынымдама:

Оқу мақсаттарын нақтылау: Педагог оқу мақсатын сабақ мақсатына айналдыра білуі тиіс. Бұл мақсаттар сабақтың басында айқын және түсінікті түрде білім алушыларға түсіндірілуі керек.

Тілдік ортаны құру: Білім алушыларды ағылшын тілінде сөйлесуге ынталандыру үшін сыныпта тілдік орта құру маңызды. Мұны іске асыру үшін мұғалім білім алушылармен тек ағылшын тілінде сөйлесіп, тапсырмалар беруі керек.

Интерактивті әдістер: Білім алушылардың күнделікті өмірде жиі кездесетін жағдайларда ағылшын тілінде қалай әрекет ету керектігін үйренуі үшін рөлдік ойындар мен диалогтарды қолданыңыз.

Жобалық жұмыстары: Білім алушылардың ағылшын тілінде ақпаратты іздеу, жинақтау және ұсыну дағдыларын дамыту үшін проект жұмыстарын ұйымдастырыңыз. Бұл әдіс білім алушылардың зерттеу жүргізу, критикалық ойлау және командалық жұмыс дағдыларын дамытады.

Ақпараттық технологияларды пайдалану: Интернет ресурстарын, мобильді қосымшаларды және онлайн ойындарды ағылшын тілін үйренуде пайдаланыңыз. Бұл білім алушылардың тілдік дағдыларын дамытуда мотивацияны арттырады.

Топтық жұмыс: Білім алушыларды топтарға бөліп, олардың бірлескен жобалар мен тапсырмаларды орындауын қамтамасыз етіңіз. Бұл әрекет білім алушылардың ағылшын тілінде тиімді коммуникация жасау және өзара ынтымақтастық дағдыларын дамытуға көмектеседі.

Осы ұсынымдарды іске асыру ағылшын тілі сабағындағы функционалдық сауаттылықты арттыруға және білім алушылардың тілдік қабілеттерін жан-жақты дамытуға ықпал етеді.

ҚОРЫТЫНДЫ

Ағылшын тілі сабақтарында білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту тақырыбының маңыздылығы тек глобализация мен халықаралық қатынас құралы ретінде ағылшын тіліне деген қажеттілікпен ғана емес, сонымен қатар жылдам дамып жатқан технологиялармен де байланысты, олар адамнан өзгерістерге тез бейімделу, ақпарат ағынын талдау және сыни көзқарас таныту қабілетін талап етеді. Ағылшын тілі сабақтарында функционалдық сауаттылықты дамыту ХХІ ғасырда әр адамға қажет универсалды компетенцияларды қалыптастыруда негізгі фактор болып табылады.

Бұл әдістемелік ұсынымның қорытындысында ағылшын тілі сабақтарындағы білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға бағытталған ұсынылған концепциялар, әдістер мен тәжірибелер қорытындыланады. Ұсынымда келтірілген тәсілдер мен техникалар білім алушыларға ағылшын тілін коммуникация құралы, сыни ойлау, сондай-ақ ақпаратты талдау және интерпретациялау қабілеті ретінде тиімді пайдалану мүмкіндігін қалыптастыруға бағытталған интегративті кешенді ұсынады.

Заманауи дидактика және лингводидактика принциптеріне негізделген мұғалімдерге арналған кешенді құралдар ұсынылды, ол стандартты оқу процесіне функционалдық сауаттылықты дамытуды интеграциялауға мүмкіндік береді. Функционалдық сауаттылықты дамытудың тек теориялық аспектілері аталып қана қоймай, алған білімдері мен дағдыларын өмірде іс жүзінде қолдануға арналған тапсырмалар берілді.

Ағылшын тілі сабақтарында функционалдық сауаттылықты дамыту сыни ойлауды, аналитикалық және проблемалық мәселелерді шешу дағдыларын дамытады. Білім алушылар әртүрлі дереккөздерден алынған ақпаратты талдау, салыстыру және сыни бағалауға үйренеді, бұл ақпараттың көптілігі және түрлі пікірлердің алуан түрлілігі жағдайында маңызды дағды болып табылады.

Ұсынылған әдістер мен тәсілдер оқу процесіне сәтті интеграцияланып, білім алушыларға тек ағылшын тілін меңгеруге ғана емес, сонымен қатар мәдени және тілдік әртүрлілікті терең түсінуге көмектеседі. Функционалдық сауаттылықты дамыту арқылы білім алушылар тек ағылшын тілінде тиімді қарым-қатынас жасауға ғана емес, сонымен қатар әлемнің саналы және жауапты азаматтары болып, сыни ойлау және өз бетінше шешім қабылдауға үйренеді.

Бүгінгі таңда шетел тілі сабақтарында мұғалім білім компонентін беруден бас тартып, грамматика мен сөздік жаттауды ғана емес, сонымен қатар әңгімелесушінің сөзін адекватты қабылдауға, өз ойын және сезімін тиімді жеткізе білуге, сонымен қатар диалог пен пікірталастарда қатысуға үйретуі керек. Шетел тілін функционалдық деңгейде меңгеру жаһандық контексте еркін

сөйлесіп, ақпаратты түсінуге ғана емес, сонымен қатар халықаралық жобаларға, ғылыми зерттеулерге, шетелдегі кәсіби қызметке қатысуға мүмкіндік береді.

Функционалдық сауаттылықты тиімді дамыту оқу материалын өмірлік жағдаяттармен байланыстыратын оқыту стратегияларын қолдануды талап етеді. Түпнұсқалық мәтіндерді, бейнелерді және интерактивті әрекеттерді пайдалану білім алушыларға алған білімдерін сыныптан тыс уақытта қалай қолдану керектігін жақсы түсінуге мүмкіндік береді. Оқыту білім алушыларды сұрақ қоюға, әртүрлі дереккөздерден алынған ақпаратты салыстыруға және өзіндік пікір қалыптастыруға ынталандыруы керек.

Ағылшын тілі сабағында білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту – білім алушылардың тілдік және мәдени білімдерін әртүрлі өмірлік контексттерде тиімді пайдалану дағдыларын дамытуға бағытталған көп өлшемді процесс, сондықтан бүгінгі таңда бұл білім беру ұйымдарының, әсіресе, мұғалімдердің алдында тұрған басты міндет болып табылады.

Бұл әдістемелік ұсыным ағылшын тілі сабағында функционалдық сауаттылықты дамытудың заманауи тәсілдерін зерделеу және шолу болып табылады. Жұмыста функционалдық сауаттылықтың әрбір құрамдас бөлігі – математикалық, оқу, жаратылыстану, қаржылық, жаһандық құзыреттіліктер және шығармашылық ойлау зерттеледі және Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының мақсаттарына жету үшін әрбір компонент бойынша дағдыларды дамытуға арналған тапсырмалар ұсынылады.

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	2
1 Білім алушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыру: зерттеулерді талдау.	5
2 Ағылшын тілі сабағында білім алушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту бойынша әдістемелік ұсынымдар.	30
Қорытынды	237
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	240

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ДЕРЕККӨЗДЕРДІҢ ТІЗІМІ

1. Авдарсоль С. Информатикадан критериалдық тәсіл негізінде оқушылардың функционалдық сауаттылығын бағалау жүйесін дамыту: док. дисс.: 6D011100 – Алматы, 2022.
2. www.oecd.org/pisa сайты, «Ахмет Байтұрсынұлы атындағы «Талдау» ұлттық зерттеулер және білімді бағалау орталығы» <https://taldau.edu.kz/storage/app/media/PISA/%20%D0%B6%D0%B0%D0%B7%D0%B1%D0%B0.pdf>
3. Аманжанова Ж.Б. Ағылшын тілі сабақтарында функционалдық сауаттылықты қалыптастыру\\ <https://rep.ksu.kz/bitstream/handle/data/16877/%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80.%20%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0.%20-22-24.pdf?sequence=1>
4. «Білімді ұлт» сапалы білім беру» ұлттық жобасын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2021 жылғы 12 қазандағы № 726 қаулысы.
5. Тангян С.А. «Новая грамотность» в развитых странах // Советская педагогика. – 1990. – №1. – С. 3-17.
6. Ермоленко В.А., Перченко Р.Л., Черноглазкин С.Ю. Дидактические основы функциональной грамотности в современных условиях. – М., 1999. – 228 с.
7. Мацкевич В.В., Крупник С.А. Философия: словарь // <http://worvik.narod.ru/philo/fg.htm>. 04.08.2022.
8. Добренёв В.И., Нечаев В.Я. Общество и образование. – М.: ИНФРАМ, 2003. – 381 с.
9. Холодная М.А. Интеллектуальное воспитание и функциональная грамотность: приоритеты в сфере школьного образования // Психология и современное российское образование: матер. 4-го всеросс. съезда психологов образования России. – М., 2008. – С. 381-383.
10. Атутов П.Р. Технология и современное образование // Педагогика. – 1996. – №2. – С. 10-11.
11. Гершунский Б.С. Грамотность для XXI века // Советская педагогика. – 2010. – №4. – С. 60-64.
12. Новиков А.М. Методология научного исследования. – М.: Либроком. – 280 с
13. Hirsch E.D. et al. Cultural literacy: What every American needs to know. – NY., 1988. – 251 p.
14. Street B.V. Literacy in Theory and Practice: Challenges and Debates Over 50 Years // Theory into Practice. – 2013. – Vol. 526 Suppl 1. – P. 52-62.
15. Hamilton M., Burgess A. Back to the future? : functional literacy and the new skills agenda // <http://eprints.lancs.ac.uk/66608/>. 04.08.2022.

16. Denny K., Harmon C., O'Sullivan V. Functional literacy, educational attainment and earnings: a multi-country comparison: work. pap. – Dublin: University College Dublin, 2003. – 35 p
17. Dolenc K., Aberšek B., Aberšek M.K. Online functional literacy, intelligent tutoring systems and science education // Journal of Baltic Science Education. – 2015. – Vol. 14, Issue 2. – P. 162-171.